

Ego Beranda, episcopus Portuensis, cardinalis Placentinus, supradictas definitiones veras et catholicas esse affirmo et subscripsi.

Ego N. tituli S. Crucis, presb. card., supradictis definitionibus tamquam veris et catholicis subscripsi.

Ego F. tituli S. Clementis, presbyter cardinalis, supradictis definitionibus me subscripsi.

Ego A. tit. S. Marci, presbyter cardinalis, subscripsi.

Ego Iul. tit. S. Sabinae, presbyter cardinalis, me subscripsi.

Ego Prosper tit. S. Georgii ad Velum Aureum, diaconus cardinalis de Columna, subscripsi.

Ego Dominicus S. Mariae in Via Lata, S. R. E. diaconus card., subscripsi.

Dat. die 6 iulii 1439, pontif. anno IX.

XXII.

Exemptio sororum sive monialium Ordinis S. Clarae a iurisdictione et superioritate ordinariorum et aliorum quorumcumque, et a solutione pedagiorum et quarumlibet contributionum.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Moniales S. Clarae Papae conqueruntur de gravaminibus sibi alias impositis. — 2. Eas igitur ab omni iurisdictione etiam ordinariorum declarat exemptas, — 3. Et etiam ab omni pedagio et contributione. — 4. De observantia huiusce constitutionis. — 5. Obstantium derogatio. — 6. Iurisdictionem vero superiorum Ordinis eiusdem praeservat.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Licet Romanus Pontifex omnes Religionis et religiosas personas, earumque monasteria, sive loca, assueto benignitatis affectu prosequi consueverit, illa tamen specialius sibi subdit, ac a cuiuslibet alterius iurisdictione onerumque quorum-

cumque subiectione et solutione libera facit penitus et exempta, quae maioribus oppressionibus exactionibusque gravata noscuntur.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum abbatissarum et conventuum universorum monasteriorum S. Damiani ac Minorissarum et S. Clarae, Ordinis eiusdem Sanctae, sub generalis ministri aliorumque officialium Ordinis fratrum Minorum cura ubilibet constitutarum, petitio continebat, quod ob varias decimarum et caritativorum subsidiorum, aliorumque onerum impositiones, tam pro Romanae Ecclesiae, suorumque legatorum et nunciorum incumbentibus, quam pro honorandis regibus ac principibus, ac communitatum subventionibus, apostolica auctoritate hactenus ordinatas, constitutas atque decretas, necnon gabellas, pedagia et gravamina, aliaque onera realia per potestates, rectores atque regimina saecularia, factas, impositas et illatas, petitionesque et exactiones, quae ratione fructuum, qui in eorumdem monasteriorum et locorum agris et possessionibus intra nonnullarum, cum cura et sine cura, Ecclesiarum limites consistentibus colliguntur, a nonnullis illarum rectoribus et beneficiatis factae sunt hactenus, et fiunt etiam de praesenti, abbatissae, conventus, moniales, monasteria et loca huiusmodi in tantam paupertatem inopiamque venerunt, quod pia eorum vota exolvere non valentes, in monasteriis et locis ipsis divinus cultus est adeo diminutus, quod nisi provideatur celeriter, verisimiliter formidatur in eis extinctio observantiae regularis. Quare, pro parte abbatissarum et conventuum praedictarum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut providere eis et eisdem monasteriis sive locis super hoc de opportuno remedio dignaremur.

§ 2. Nos igitur, qui ad eosdem fratrum Minorum et S. Clarae Ordines specialem gerimus devotionis affectum, pia memoriae Nicolai quarti, Bonifacii octavi, Ioan-

Moniales S. Clarae Papae conqueruntur de gravaminibus sibi alias impositis.

Eas igitur ab omni iurisdictione etiam ordinariorum declarat exemptas.

nis vigesimi secundi, Clementis tertii, Alexandri quarti et Benedicti undecimi, praedecessorum nostrorum, vestigiis inhaerentes, earundem abbatissarum et conventuum, necnon dilecti filii Guillelmi de Casali, eiusdem fratrum Minorum Ordinis generalis ministri, sacrae paginae professoris, nobis super hoc humiliter supplicantis, in hac parte supplicationibus inclinati, ut in eisdem monasteriis eo devotius divinis laudibus intendatur, quo personae in illis vacantes studio piae vitae potiori fuerint immunitatis privilegio communitae, abbatissas, conventus, moniales, monasteria atque loca huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis ac bonis eorumdem mobilibus et immobilibus quibuscumque, tam praesentibus, quam futuris, ab omni iurisdictione, dominio, potestate quorumcumque legatorum, patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum, nunciorum et aliorum quorumcumque ordinariorum iudicium, ad instar praefatorum Pontificum concessorum privilegiorum, quae hic haberi volumus pro sufficienter expressis, auctoritate apostolica, ex certa scientia, tenore praesentium, prorsus eximimus et perpetuo liberamus, ac sub B. Petri et Sedis Apostolicae protectione suscipimus atque nostra, illaque nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intransitibus, et dictae Sedi dumtaxat immediate volumus subiacere. Ita quod legati et nuncii dictae Sedis ac iudices praefati, aut alia quaevis persona, saecularis vel regularis, ecclesiastica vel mundana, quacumque fulgeat dignitate, nullas in abbatissas, conventus, moniales, monasteria, sive loca huiusmodi, utpote prorsus exempta, possint excommunicationis vel interdicti sententias promulgare, vel iurisdictionem, dominium aut potestatem aliquam exercere, ratione delicti, contractus aut rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, in eatur contractus, aut res ipsa consistat.

§ 3. Quinimo abbatissas, conventus et moniales easdem cum earum monasteriis atque locis perpetuo exemptas esse volumus, immunes et liberas ab omni decimarum, subsidiorum, gabellarum, pedagiorum, fructuum et aliorum huiusmodi solutione, contributione, responsione et aliis quibuscumque, fel. rec. Innocentii Papae IV, praedecessoris nostri, et aliis quibuslibet constitutionibus et privilegiis, indulgentiis et literis apostolicis specialibus et generalibus, locorum ordinariis vel aliis quibuscumque, et quovis modo concessis et in posterum concedendis, necnon statutis, consuetudinibus et ordinationibus monasteriorum, locorum et Ordinum praedictorum, ac obligationibus, promissionibus et solutionibus per easdem abbatissas, conventus et moniales hactenus forsitan factis, contrariis, iuramento, confirmatione apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis non obstantibus.

§ 4. Mandantes omnibus et singulis legatis, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, ordinariis, rectoribus et aliis supradictis, cuiusvis ordinis, gradus, status et conditionis existant, etiamsi cardinalatus praefulgeant dignitate, ne abbas, conventus, monasteria et loca huiusmodi super praemissis et circa ea impetant, aut quomodolibet molestent, quinimo nec sinant ab aliis, quantum in eis fuerit, quomodolibet molestari, etiam per literas apostolicas sub quavis forma vel expressione verborum confectas, seu conficiendas in posterum, et etiamsi literae ipsae de eisdem monasteriis, abbatissis, priorissis, conventibus, Ordinibus et Religione ac privilegiis et indultis ipsarum, et de praesenti indulto plenam et expressam facerent mentionem, ac etiamsi, in eisdem literis concessis et concedendis, clausulae infrascriptae, videlicet quod omnes personae ecclesiasticae, saeculares et religiosae, exemptae et non exemptae, ad praestationem seu solutionem decimarum, collectarum, talliarum, subsidiorum, pro-

Et etiam ab omni pedagio et contributione.

De observantia huiusce constitutionis.

curationum, angariarum ac aliarum quarumlibet exactionum quocumque nomine nuncupentur, seu ad contribuendum in eis compelli valeant.

Obstantium derogatio.

§ 5. Non obstantibus si dilectis in Christo filiabus, abbatissis et conventibus dictorum monasteriorum, et ipsis universis monasteriis vel Ordini seu Religioni ipsarum, in specie vel in genere, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, a Sede Apostolica sit indultum, quod ad solutionem seu praestationem decimarum, collectarum, talliarum, subsidiorum, procurationum et aliarum impositionum huiusmodi, seu ad contribuendum in eis minime tenerentur, et ad id compelli, aut quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas, quae de indulto huiusmodi et toto tenore ipsius plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, non facerent mentionem, sive quibuslibet privilegiis eis, vel quibuscumque personis, locis vel ordinariis a praefata Sede concessis vel concedendis, de quibus oporteret in dictis literis specialem fieri mentionem, et per quae effectus literarum ipsarum, quomodolibet impediri valeret vel etiam retardari, vel aliae quaecumque et qualescumque clausulae praedictis similes vel dissimiles, sub quocumque tenore vel expressione verborum insertae fuerint, quae constitutioni et ordinationi nostris huiusmodi possent in aliquo derogare, compelli possint invitae. Decernentes ex nunc omnes excommunicationis, suspensionis et interdicti sententias ac quoscumque processus, quascumque personas continentes, quos vel quas, adversus abbatissas, conventus, moniales, monasteria, loca et bona praedicta, contra tenorem et formam exemptionis huiusmodi, quomodolibet haberi contigerit, seu etiam promulgari, irritos et inanes, ac nullius existere roboris vel momenti.

§ 6. Per hoc autem dilectis filiis generali ministro et aliis Ordinis Minorum huiusmodi pro tempore existentibus of-

ficialibus nullum, quin omnem quam hactenus habuerunt, et de praesenti habent curam, dispositionem et quamlibet aliam ordinationem abbatiarum, conventuum, monasteriorum et locorum praedictorum libere et licite valeant exercere, nolumus praedictum generari.

Jurisdictionem verum superiorum Ordinis eiusdem praeservat.

Nulli ergo etc.

Datum Florentiae, anno Incarnationis dominicae MCCCXXXIX, idibus augusti, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 13 augusti 1439, pont. anno IX.

XXIII.

Concordia Armenorum cum sancta Romana Ecclesia, et declaratio articulorum septem novae legis sacramenta et pleraque alia concernentium.

SUMMARIUM

Laetitia Ecclesiae super huiusmodi unione. — 1. Pridem Graecos, nunc Armenos ait unitos. — 2. Armenorum laudes. — 3. Qua benignitate cum eis actum sit. — 4. Tandem uniti sunt, datumque eis fidei compendium. — 5. De Symbolo; — 6. Duabus naturis in Christo; — 7. Duabus voluntatibus, duabusque operationibus; — 8. Conciliis universalibus, et de B. Leoni debita veneratione; — 9. Septem sacramentis novae legis; — 10. Baptismo; — 11. Confirmatione; — 12. Eucharistia; — 13. Poenitentia; — 14. Extrema unctione; — 15. Ordine; — 16. Matrimonio; — 17. Fidei regula edita a S. Athanasio; — 18. Decreto unionis Graecorum; — 19. Festivitatibus celebrandis. — 20. Quae omnia Armenorum legati acceptarunt.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exultate Deo adiutori nostro, iubilate Deo Iacob omnes qui ubique nomine censemini christiano. Ecce enim iterum recordatus Dominus misericordiae suae, alium dissidii lapidem, nongentis et amplius inveteratum annis, de Ecclesia sua

Laetitia Ecclesiae super huiusmodi unione.

auferre dignatus est, et qui facit concordiam in sublimibus, et per quem in terra pax est hominibus bonae voluntatis, optatissimam Armenorum unionem, sua infatigabili miseratione, concessit. Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Intuens namque piissimus Dominus Ecclesiam suam, modo ab his qui foris sunt, modo ab his qui intra, non parvis agitari turbinibus, ut inter ipsas respirare angustias, et ad resistendum fortior assurgere valeat, multis eam quotidie modis consolari et roborari dignatur.

Pridem Graecos, nunc Armenos ait unitos.

§ 1. Nam et pridem magnam illam Graecorum unionem, multas longe lateque continentium nationes et linguas, hodie vero hanc ipsam Armenici populi, qui per Septentrionem et Orientem in magna copia diffusus est, in eodem fidei et caritatis vinculo cum Sede Apostolica stabilivit. Haec profecto tam magna et mira sunt divinae pietatis beneficia, ut non solum pro utroque, sed ne quidem pro altero satis dignas suae Maiestati referre gratias possit intellectus humanus. Quis non vehementer admiretur, uno eodemque tam brevi tempore, duo sic praecleara et saeculis desiderata opera, in hoc sacro concilio fuisse tam feliciter consummata? Vere a Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris. Quomodo enim hominum prudentia vel industria, nisi gratia Dei et coepisset et perfecisset, has tantas et tales res explere potuisset? Laudemus iugiter, et toto corde benedicamus Domino, qui fecit mirabilia magna solus, ipsique psallamus spiritu, psallamus et mente, oreque et opere, quantum sinit humana fragilitas, pro tantisque muneribus gratias agamus, orantes et obsecrantes ut, quemadmodum ipsi Graeci atque Armeni unum cum Ecclesia Romana effecti sunt, ita fiant et ceterae nationes, praesertim Christi characteri insignitae, et totus denique populus

christianus, omnibus odiis bellisque extinctis, mutua invicem pace et fraterna caritate quiescat et gaudeat.

Armenorum laudes.

§ 2. Ipsos autem Armenos magnis laudum praeconiis dignos esse merito censemus. Ut primum enim a nobis ad synodum accersiti sunt, tamquam ecclesiasticae avidi unitatis, spectabiles, devotos et doctos oratores suos cum sufficienti mandato, de suscipiendo videlicet quicquid Spiritus Sanctus hanc sanctam synodum illustraverit, ex remotissimis regionibus per multos labores marisque pericula, ad nos et hoc sacrum concilium destinarunt.

§ 3. Nos vero tota mente, ut nostrum pastorale decebat officium, cupientes tam sanctum perficere opus, saepe cum ipsis oratoribus de hac sancta unione contulimus, et ne parva huic sanctae rei dilatio fieret, deputavimus de omni statu huius sacri concilii viros iuris divini et humani doctissimos, qui cum omni cura, studioque et diligentia rem istam cum istis pertractarent oratoribus, ab eis accurate inquirentes eorum fidem, tam circa divinae unitatem essentiae et divinarum personarum Trinitatem, quam Domini nostri Iesu Christi humanitatem, et septem Ecclesiae sacramenta, et alia ad fidem orthodoxam et ritus universalis Ecclesiae pertinentia.

Qua benignitate cum eis actum sit.

§ 4. Multis itaque adhibitis disputationibus, colloctionibus et tractatibus, postquam non mediocre testimoniorum inspectionem, quae ex sanctis Ecclesiae Patribus et doctoribus deducta sunt, et earum, de quibus agebatur, rerum discussionem tandem expedire iudicavimus, ne ulla in futurum de fidei veritate apud ipsos Armenorum haesitatio esse valeat, atque idem per omnia sapiant cum Sede Apostolica, unioque ipsa stabilis et perpetua sine ullo scrupulo perseveret, ut sub quodam brevi compendio orthodoxae fidei veritatem, quam super praemissis Romana profitetur Ecclesia, per hoc de-

Tandem uniti sunt, datumque eis fidei compendium.

cretum, sacro hoc approbante Florentino concilio, ipsis oratoribus ad hoc etiam consentientibus traderemus.

De Symbolo:

§ 5. In primis, ergo, damus eis sanctum Symbolum, a centum quinquaginta episcopis in oecumenico Constantinopolitano concilio editum, cum illa additione, *Filioque*, ipsi Symbolo, declarandae veritatis gratia et urgente necessitate, licite et rationabiliter apposita, cuius talis est tenor: *Credo in unum Deum* etc. Hoc autem sanctum Symbolum, sicut apud Latinos mos est, ita decernimus per omnes Armenorum Ecclesias intra missarum solemniam, singulis saltem dominicis diebus et maioribus festivitibus, decantari vel legi.

Duabus naturis in Christo:

§ 6. Secundo, tradimus eis definitionem quarti universalis concilii Chalcedonensis, in quinto postea et sexto universalibus conciliis renovatam, de duabus naturis in una Christi persona, cuius tenor talis est: Sufficeret quidem sapiens hoc et salutare divinae gratiae Symbolum ad plenam cognitionem ac confirmationem pietatis. De Patre enim et Filio et Spiritu Sancto perfectionem docet, et Domini humanitatem fideliter accipientibus repraesentat. Sed quoniam hi qui conantur reprobare praedicationem veritatis per proprias haereses, novas voces genuerunt, et hi quidem praesumentes corrumpere mysterium dispensationis Domini, quae propter nos facta est: alii vero introducunt confusionem permixtionemque, et stulte confingentes unam esse naturam carnis et deitatis, et portentose dicentes passibilem Unigeniti divinam naturam: ob hoc volens claudere illis omnem machinationem contra veritatem, praesens nunc sancta et magna atque universalis synodus praedicationem hanc docens ab initio immobilem, decrevit ante omnia fidem trecentorum decem et octo sanctorum Patrum manere irrecusabilem, et posteriore tempore, propter illos quidem qui pugnant adversum Spiritum Sanctum, corroborat doctrinam de substantia Spiritus, traditam a Patribus cen-

tum quinquaginta apud Constantinopolim congregatis, quam illi omnibus notam fecerunt, non quasi inferentes, quod aliquid minus esset in praecedentibus, sed eorum intellectum de Spiritu Sancto Scripturarum testimoniis declarantes, adversus eos qui dominationem eius respuere tentaverunt. Propter illos autem qui moluntur corrumpere dispensationis mysterium, et impudenter delirant, dicentes purum hominem esse illum qui ex Sancta Maria Virgine natus est, suscepit epistolas synodicas Beati Cyrilli, quondam praesulis Ecclesiae Alexandrinae ad Nestorium et ad Orientales, congruas existentes ad convincendas Nestorii vesanias, et ad interpretationem eorum, qui salutaris Symboli mentem pio zelo nosse desiderant. Quibus etiam consequentissime epistolam coaptavit magni et senioris urbis Romae praesulis, beatissimi ac sanctissimi Leonis Papae, quae scripta est ad sanctae memoriae archiepiscopum Flavianum, ad perimendam Eutychem malam intelligentiam, utpote congruentem illius magni Petri confessioni, et existentem nobis quamdam columnam communem adversus prava dogmata et ad confirmationem rectorum dogmatum. His namque, qui in duos filios dispensationis divinae mysterium discerpere nituntur, obsistit; et illos, qui passibilem deitatem Unigeniti ausi sunt dicere, a sacro coetu expellit; et his, qui in duabus naturis Christi temperamentum aut confusionem exquirunt, resistit; et eos, qui dicunt, servi-formam, quam ex nobis assumpsit, coelestem esse, aut alterius alicuius substantiae, ut dementes abiicit; et eos, qui duas quidem ante unionem naturas Domini fabulantur, unam vero post unionem confingunt, anathematizat. Sequentes igitur sanctos Patres, unum eundemque confiteri Filium Dominum nostrum Iesum Christum consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, eundem perfectum in humanitate, Deum vere et hominem vere, eundem ex anima rationali

et corpore, consubstantiali Patri, secundum deitatem, et consubstantiali nobis eundem, secundum humanitatem; per omnia nobis similem absque peccato, ante saecula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos et propter salutem nostram ex Maria Virgine Dei Genitrice secundum humanitatem; unum eundemque Christum verum Filium Dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum; nusquam sublata differentia naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque naturae et in unam personam atque subsistentiam concurrente, non in duas personas partitum, sive divisum, sed unum et eundem Filium unigenitum Deum, verum Dominum Iesum Christum, sicut ante prophetae de eo, et ipse nos Iesus Christus erudit, et sanctorum Patrum nobis tradidit Symbolum.

Duabus voluntatibus, duabusque operationibus:

§ 7. Tertio, definitionem de duabus voluntatibus, duabusque Christi operationibus in praedicto sexto concilio promulgatam, cuius tenor talis est: *Sufficeret quidem* et reliqua quae, in ipsa definitione concilii Chalcedonensis superius enarrata, sequuntur usque ad finem, post quem sequitur in hunc modum: Et duas naturales voluntates in Eo, et duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, secundum sanctorum Patrum doctrinam adaeque praedicamus, et duas naturales voluntates non contrarias, iuxta quod impii asseruerunt haeretici, sed sequentem humanam eius voluntatem, et non resistantem vel reluctantem, sed potius et subiectam divinae eius atque omnipotenti voluntati. Oportebat enim carnis voluntatem moveri, subiici vero voluntati divinae, iuxta sapientissimum Athanasium. Sicut enim eius caro, Dei Verbi dicitur et est, ita et naturalis carnis eius voluntas, propria Dei Verbi dicitur et est, sicut ipse ait: *Quia descendi de coelo, non ut faciam voluntatem meam, sed eius qui misit me,*

Patris; suam propriam dicens voluntatem, quae erat carnis eius. Nam et caro propria eius facta est. Quemadmodum enim sanctissima atque immaculata animata eius caro, deificata est, non est perempta, sed in proprio sui statu et ratione permansit; ita et humana eius voluntas deificata est, non est perempta, salutata est autem magis, secundum deiloquium Gregorium dicentem: Nam velle illius qui in Salvatore intelligitur, non est contrarium Deo: deificatum est totum, duas enim naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse, inseparabiliter in eodem Domino Iesu Christo vero Deo modo glorificamus, hoc est divinam operationem et humanam operationem, secundum divinum praedictorem Leonem, apertissime asserentem: Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est, Verbo scilicet operante quod Verbi est, et carne exequente quod carnis: nec enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem Dei et creaturae, ut neque quod creatum est, in divinam educamus essentiam, neque quod eximum est divinae naturae, ad competentem creaturis locum deiciamus. Unius enim et eiusdem tam miracula quam passiones cognoscimus, secundum aliud et aliud earum ex quibus est naturarum, et in quibus habet esse, sicut admirabilis inquit Cyrillus. Undique igitur inconfusum atque indivisum conservantes unum Sanctae Trinitatis, brevi voce cuncta proferimus: et post incarnationem, Dominum nostrum Iesum Christum verum Deum esse credentes, asserimus duas eius esse naturas, in una eius radiante subsistentia, in qua tam miracula quam passiones per omnem sui dispensativam conversationem, non per phantasiam, sed veraciter demonstravit, ob naturalem differentiam in eadem una subsistentia cognoscendam, dum utraque natura cum alterius communione, indivise et inconfuse propria vellet atque operaretur, iuxta quam rationem, et duas

naturales voluntates et operationes confitemur, ad salutem humanam convenienter in eo concurrentes.

Conciliis universalibus, et de B. Leoni debita veneratio;

§ 8. Quarto, quoniam hactenus ipsi Armeni, praeter has tres Nicaenam, Constantinopolitanam et Ephesinam primam, synodos, nullas alias universales postea celebratas, nec ipsum beatissimum huius sanctae Sedis antistitem Leonem, cuius auctoritate ipsa Chalcedonensis synodus exiit congregata, susceperunt, asserentes eisdem fuisse suggestum, tam synodum ipsam Chalcedonensem, quam memoratum Leonem, secundum damnatam Nestorii haeresim, definitionem fecisse: instruximus eos et declaravimus, huiusmodi falsam fuisse suggestionem, ipsamque synodum Chalcedonensem et beatissimum Leonem, sancte et recte veritatem de duabus in una persona Christi naturis superius descriptam definivisse, contra impia Nestorii et Eutychie dogmata, iniunximusque ut ipsum beatissimum Leonem, qui verae fidei columna fuit, et omni sanctitate et doctrina refertus, tamquam sanctum, et in cathalogo sanctorum merito descriptum, de cetero reputent et venerentur, atque non solum dictas tres synodos, sed et omnes alias universales, auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, sicuti et ceteri fideles, reverenter suscipiant.

Septem sacramentis novae legis;

§ 9. Quinto, ecclesiasticorum sacramentorum veritatem, pro ipsorum Armenorum, tam praesentium quam futurorum, faciliiori doctrina, sub hac brevissima redigimus formula. Novae legis septem sunt sacramenta, videlicet Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Poenitentia, extrema Unctio, Ordo et Matrimonium, quae multum a sacramentis differunt antiquae legis. Illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurabant: haec vero nostra et continent gratiam, et ipsam digne susipientibus conferunt. Horum quinque prima ad spiritualem uniuscuiusque hominis in se ipso perfectionem, duo ultima ad totius Eccle-

siae regimen, multiplicationemque ordinata sunt. Per Baptismum enim spiritualiter renascimur; per Confirmationem augetur in gratia et roboramur in fide; renati autem et roborati, nutrimur divina Eucharistiae alimonia; quod si per peccatum aegritudinem incurrimus animae, per Poenitentiam spiritualiter sanamur; spiritualiter etiam et corporaliter (prout animae expedit) per extremam Unctionem. Per Ordinem vero Ecclesia gubernatur et multiplicatur spiritualiter. Per Matrimonium corporaliter augetur. Haec omnia sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, et persona ministri conferentis sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, quorum si aliquod desit, non perficitur sacramentum. Inter haec sacramenta tria sunt, Baptismus, Confirmatio et Ordo, quae characterem, idest spirituale quoddam signum a ceteris distinctivum imprimunt in anima indelebile. Unde in eadem persona non reiterantur. Reliqua vero quatuor characterem non imprimunt, et reiterationem admittunt.

Baptismo;

§ 10. Primum omnium sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitae spiritualis ianua est; per ipsum enim membra Christi ac de corpore efficimur Ecclesiae. Et cum per primum hominem mors introierit in universos, nisi ex aqua et Spiritu renascimur, non possumus (inquit Veritas) in regnum coelorum introire. Materia huius sacramenti est aqua vera et naturalis, nec refert frigida sit an calida. Forma autem est: *Ego te baptizo in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*. Non tamen negamus quin et per illa verba, *Baptizetur talis servus Christi in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*; vel *Baptizatur manibus meis talis in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*, verum perficiatur baptisma: quoniam, cum principalis causa ex qua baptismus virtutem habet, sit Sancta Trinitas, instrumentalis autem

sit minister, qui tradit exterius sacramentum, si exprimetur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum Sanctae Trinitatis invocatione, perficitur sacramentum. Minister huius sacramenti est sacerdos, cui ex officio competit baptizare. In causa autem necessitatis, non solum sacerdos vel diaconus, sed etiam laicus vel mulier, immo etiam paganus et haereticus baptizare potest, dummodo formam servent Ecclesiae, et facere intendant quod facit Ecclesia. Huius sacramenti effectus est remissio omnis culpae originalis et actualis, omnis quoque poenae quae pro ipsa culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis praeteritis iniungenda est satisfactio; sed morientes, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum coelorum et Dei visionem perveniunt.

Confirmatione;

§ 11. Secundum sacramentum est Confirmatio, cuius materia est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiae, et balsamo, qui odorem significat bonae famae, per episcopum benedicto. Forma autem est: *Signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*. Ordinarius minister est episcopus. Et cum ceteras unctiones simplex sacerdos valeat exhibere, hanc non nisi episcopus debet conferre, quia de solis apostolis legitur, quorum vicem tenent episcopi, quod, per manus impositionem, Spiritum Sanctum dabant, quemadmodum *Actuum apostolorum* lectio manifestat. Cum enim audissent (inquit) apostoli, qui erant Hierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Ioannem. Qui, cum venissent, oraverunt pro eis ut acciperent Spiritum Sanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum. Loco autem illius manus impositionis, datur in Ecclesia confirmatio. Legitur tamen aliquando, per Apostolicae

Sedis dispensationem, ex rationabili et urgente admodum causa, simplicem sacerdotem, chrismate per episcopum confecto, hoc administrasse confirmationis sacramentum. Effectus autem huius sacramenti est, quia in eo datur Spiritus Sanctus ad robur, sicut datus est apostolis in die Pentecostes, ut videlicet christianus audacter Christi confiteatur nomen. Ideoque in fronte, ubi verecundiae sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, et praecipue crucem eius, qui iudaeis est scandalum, gentibus autem stultitia, secundum Apostolum, propter quod signo crucis signatur.

Eucharistia;

§ 12. Tertium est Eucharistiae sacramentum, cuius materia est panis triticeus et vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet. Aqua autem ideo admiscetur, quoniam, iuxta testimonia sanctorum Patrum et doctorum Ecclesiae, pridem in disputatione exhibita, creditur ipsum Dominum in vino aqua permixto hoc instituisse sacramentum; deinde, quia hoc convenit dominicae passionis repraesentationi. Inquit enim beatus Alexander papa, quintus a beato Petro (1): In sacramentorum oblationibus, quae intra missarum solemnias Domino offerentur, panis tantum et vinum aqua permixtum, in sacrificium offerantur. Non enim debet in calice Domini, aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum; quia utrumque, idest sanguis et aqua, ex latere Christi profluxisse legitur. Tum etiam, quod convenit ad significandum huius sacramenti effectum, qui est unio populi christiani ad Christum. Aqua enim populum significat, secundum illud Apocalypsis: *Aquae multae, populi multi*. Et Iulius papa, secundus post beatum Sylvestrum, ait: *Calix dominicus, iuxta canonum praeceptum, vino et aqua permixtus debet offerri; quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero*

(1) Alii Alexandrum papam in Summorum Pontificum serie ponunt, post B. Petrum, sextum. V. Pagium, *Crit. hist. chronol. in Annal. Baronii, et Ciampinij, Examen lib. Pontificalis.*

ostendi sanguinem Christi. Ergo cum in calice vinum et aqua miscetur, Christo populus adunatur, et fidelium plebs ei, in quem credit, copulatur et iungitur. Cum ergo tam sancta Romana Ecclesia, a beatissimis apostolis Petro et Paulo edocta, quam reliquae omnes Latinorum, Graecorumque Ecclesiae, in quibus omnis sanctitatis et doctrinae lumina claruerunt, ab initio nascentis Ecclesiae sic servaverint et modo servant, inconueniens admodum videtur, ut alia quaevis regio ab hac universali et rationabili discrepet observantia. Decernimus igitur, ut etiam ipsi Armeni se cum universe orbe christiano conforment, eorumque sacerdotes in calicis oblatione paullulum aquae (prout dictum est) admisceant vino. Forma huius sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc confecit sacramentum. Nam, ipsorum verborum virtute, substantia panis in Corpus Christi, et substantia vini in Sanguinem convertuntur, ita tamen quod totus Christus continetur sub specie panis, et totus sub specie vini; sub qualibet quoque parte hostiae consecratae et vini consecrati, separatione facta, totus est Christus. Huius sacramenti effectus, quem in anima operatur digne sumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur, et membris eius unitur, consequens est, quod per hoc sacramentum in sumentibus digne gratia augeatur, omnemque effectum, quem materialis cibus et potus, quoad vitam agunt corporalem, sustentando, augendo, reparando et delectando, sacramentum hoc quoad vitam operatur spiritualem; in quo (ut inquit Urbanus Papa) gratiam Salvatoris nostri recensemur memoriam, a malo retrahimur, confortamur in bono, et ad virtutum et gratiarum proficimus incrementum.

Poenitentia.

§ 15. Quartum sacramentum est Poenitentia, cuius quasi materia sunt actus poenitentis, qui in tres distinguuntur partes. Quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato

commissio cum proposito non peccandi de caetero. Secunda est oris confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, suo sacerdoti confiteatur integraliter. Tertia est satisfactio pro peccatis secundum arbitrium sacerdotis, quae quidem praecipue fit per orationem, ieiunium et elemosynam. Forma huius sacramenti sunt verba absolutionis, quae sacerdos profert, cum dicit: Ego te absolvo etc. Minister huius sacramenti est sacerdos, habens auctoritatem absolvendi vel ordinariam vel ex commissione superioris. Effectus huius sacramenti est absolutio a peccatis.

§ 14. Quintum sacramentum est extrema unctio, cuius materia est oleum olivae per episcopum benedictum. Hoc sacramentum nisi infirmo, de cuius morte timetur, dari non debet, qui in his locis unguendus est: in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum vel loquutionem, in manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibidem vigentem. Forma huius sacramenti est haec: Per istam unctionem et suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid per visum etc. Et similiter in aliis membris. Minister huius sacramenti est sacerdos. Effectus vero est mentis sanatio et, in quantum autem expedit, ipsius etiam corporis. De hoc sacramento inquit beatus Iacobus apostolus: Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: et oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus: et si in peccatis sit, remittentur ei.

§ 15. Sextum sacramentum est Ordinis, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo, sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, et patenae cum pane porrectionem. Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus vero per calicis vacui,

Extrema unctio.

Ordine.

cum patena vacua superposita, traditionem: et similiter de aliis, per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Forma sacerdotii talis est: Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro vivis et mortuis, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Et sic de aliorum ordinum formis, prout in *Pontificali Romano* late continetur. Ordinarius minister huius sacramenti est episcopus. Effectus, augmentum gratiae, ut quis sit idoneus minister.

Matrimonio.

§ 16. Septimum est sacramentum Matrimonii, quod est signum coniunctionis Christi et Ecclesiae, secundum Apostolum dicentem: Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in Ecclesia. Causa efficiens matrimonii, regulariter est mutuus consensus per verba de praesenti expressus. Assignatur autem triplex bonum matrimonii. Primum est proles suscipienda et educanda ad cultum Dei. Secundum est fides, quam unus coniugum alteri servare debet. Tertium indivisibilitas matrimonii, propter hoc quod significat indivisibilem coniunctionem Christi et Ecclesiae. Quamvis autem ex causa fornicationis liceat tori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum matrimonii vinculum legitime contracti perpetuum sit.

Fidei regula edita a S. Athanasio.

§ 17. Sexto, compendiosam illam fidei regulam, per beatissimum Athanasium editam, ipsis praebemus oratoribus, cuius tenor talis est: Quicumque vult salvus esse etc.

Decreto unionis Graecorum.

§ 18. Septimo, decretum unionis cum Graecis consummatae, pridem in hoc sacro oecumenico Florentino concilio promulgatum, cuius tenor talis est: Eugenius etc. Laetentur caeli etc.

Festivitatibus celebrandis.

§ 19. Octavo, cum, inter alia, sit etiam cum ipsis Armenis disputatum, quibus diebus festivitates Annunciationis beatae Mariae Virginis, Nativitatis b. Ioannis Baptistae, et consequenter Nativitatis et Circumcisionis Domini nostri Iesu Christi

ac Praesentationis eiusdem in templo, seu Purificationis beatae Virginis Mariae celebrari debeant, satisque dilucide veritas patefacta fuerit, tam sanctorum Patrum testimoniis, quam consuetudine Ecclesiae Romanae et omnium aliarum universaliter apud Latinos et Graecos: ne igitur, in tantis celebritatibus, dispar sit christianorum ritus, unde perturbandae caritatis occasio possit oriri, decernimus, tanquam veritati et rationi consentaneum, et iuxta totius reliqui orbis observantiam, ut ipsi etiam Armeni festum Annunciationis b. Mariae die 25 martii, Nativitatis b. Ioannis Baptistae 24 iunii, Nativitatis vero secundum carnem Salvatoris nostri 25 decembris, Circumcisionis eiusdem 1 ianuarii, Epiphaniae 6 eiusdem ianuarii, Praesentationis Domini in templo seu Purificationis Dei Genitricis 2 februarii debeant solemniter celebrare.

§ 20. His omnibus explicatis, praedicti Armenorum oratores, nomine suo et sui patriarchae et omnium Armenorum, hoc saluberrimum synodale decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, praecipis et statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam; necnon quicquid tenet et docet sancta Sedes Apostolica et Romana Ecclesia, cum omni devotione et obedientia acceptant, suscipiunt et amplectuntur. Illos quoque doctores et sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, ipsi reverenter suscipiunt. Quascumque vero personas, et quicquid ipsa Romana Ecclesia damnat et reprobat, ipsi pro reprobatis et damnatis habent. Profitentes, tanquam verae obedientiae filii, nomine quo supra, ipsius Sedis Apostolicae ordinationibus et iussionibus fideliter obtemperare.

Datum Florentiae, in publica sessione synodali, solemniter in ecclesia maiori celebrata, anno Domini mccccxxxix, decimo kalendas decembris, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 22 novembris 1439, pont. anno ix.

Quae omnia Armenorum legati acceptarunt.

XXIV.

Communicantes in hebdomada Sancta vel infra octavam Paschae Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, satisfaciunt praecepto sanctae Romanae Ecclesiae (1).

SUMMARIUM

Causae huiusce declarationis. — 1. Alias super hoc se declarasse ait Papa. — 2. Aliam dat declarationem. — 3. Haec praecipit notificanda.

Eugenius Papa IV, dilecto filio Iacobo de Primaticis de Bononia, Ordinis Minorum de Observantia regulari.

Causae huiusce declarationis.

Fidei digna relatione percepimus in civitate Litii, non parvam per haec tempora excitatam fuisse commotionem, de die debita perceptionis sacratissimi Corporis Domini nostri Iesu Christi, et per aliquos religiosos esse affirmatum, quod non communicantes actualiter in die Resurrectionis dominicae, mortaliter peccarent, etiam si in die Iovis Sancti et aliis quibuscumque diebus infra annum pluries et frequentatis vicibus communicassent, quod piis auribus est audire molestum.

Alias super hoc se declarasse ait Papa.

§ 1. Recolimus alias per quoddam nostrum Breve scripsisse venerabili fratri nostro episcopo Licensi, quod intelligebamus satisfactum esse, si paulo ante vel paulo post diem Resurrectionis Domini quis communicet, mirati sumus quod postmodum nova controversia revixerit; sed inimicus homo superseminavit zizaniam.

Aliam dat declarationem.

§ 2. Nos igitur cupientes purgatum triticum in horreum Domini congregare, et inutilibus contentionibus finem dare, attendentes, iuxta doctrinam beati Augustini, quod solent circumstantiae Scripturarum illuminare substantiam veritatis, et non solum adiacentia, sed etiam praecedentia et subsequenda verba sunt consideranda prudenter, cum dicat canon Ec-

(1) Vid. Concil. Trident., cap. *Omnis de poenitentia*, et can. 9, sess. 13.

clesiae, *Omnis utriusque sexus fidelis satem semel in anno confiteatur; et infra Suscipiens ad minus in Pascha reverenter Eucharistiae sacramentum; et sequitur Nisi de proprii sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, a tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum; dicimus expresse non intentionis legislatoris fuisse animas illaqueare fidelium, sub culpa mortali, ad communicandum praecise in die Resurrectionis dominicae, sed terminum statuisse a Pascha ad Pascham; cum dicit semel in anno, et infra ad minus in Pascha etc. Mens enim, magis quam verborum sonus, est attendenda discreta. Intelligimus itaque optimo iure satisfactum esse canoni, si in hebdomada Sancta vel infra octavam Paschae Resurrectionis dominicae, secundum meliorem dispositionem conscientiae et aptiorem mentis devotionem, fideles, praeparatione debita, sanctum Eucharistiae pignus accipiant et cum Domino Pascham celebrent ad salutem, et huic sententiae omnes volumus acquiescere.*

§ 3. Quare devotioni tuae committimus, ut praedicta, ubi oportere intelligas, populis nota facias.

Haec praecipit notificanda

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo nostro secreto, die VIII Iulii MCCCXL, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 8 Iulii 1440, pontif. anno X.

XXV.

Approbatio congregationis fratrum S. Hieronymi, sub denominatione S. Hieronymi de Fesulis, et sub Regula S. Augustini, cum praefinitione muneris et electionis praelatorum ipsius congregationis (1).

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Fratrum petitio Papae. — 2. Congregationem confirmat Eugenius. —

(1) Hi fratres tempore Innocentii VII regularem vitam ducere coeperunt, ut videre est supra in Constitutione IV Gregorii XII, tomo superiori, pag. 683.

3. Eam S. Hieronymi Fesulani iubet nuncupari. — 4. Conventum Fesulanum congregationis caput fore, in eoque generalia capitula cogi praecipit. — 5, 6. Praepositumque generalem ac rectores domorum eligi. — 7, 8. Quorum officia in singulis capituli primordiis expirent. — 9. Si vero cum suis fratribus possint dispensare; — 10. Fratres vero vagantes ad claustra reducere et punire; — 11. Personas Ordinis, praevia confessione, absolvere; — 12. Et eis ministrare sacramenta; — 13. Professionem vero in manibus praepositi et episcopi emittere. — 14. Obstantium derogatio.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis universis fratribus S. Hieronymi Fesulani nuncupatis, praesentibus et futuris, salutem et apostolicam benedictionem.

Proemium.

Super gregem dominicum nostrae vigilantiae divinitus creditum intenti, speculatoris, prout nobis desuper conceditur, exercentes officium, christifideles praesertim regulari observantiae, deditos, eo providentiae studio gubernari annuimus, ut suavi Religionis iugo suppositi, curiosus Ecclesiae scrutator in eis nil inveniat nota dignum, ipsique, animarum sublatis periculis, votivis congratulentur eventibus, et continuum, Domino dante, suscipiant incrementum.

Fratrum petitio Papae.

§ 1. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat quod vos, qui, mundanis spretis illecebris, iuxta quasdam constitutiones S. Hieronymi sub regulari observantia hactenus multiplicastis et in dies multiplicatis virtutum meritis, ut eo devotius Altissimo famulari valeatis, quo vos sub aliqua ex Regulis per Sedem Apostolicam approbatis degere conspexeritis, sub Regula S. Augustini, ad quam singularem geritis devotionis affectum vivere, illamque profiteri ferventius desideratis.

Congregationem confirmat Eugenius.

§ 2. Hinc est quod nos, qui divini cultus augmentum ac religionis propagationem, nostris potissime temporibus, augeri intensius desideramus, piis

vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis, ut prioribus vocabulo et nominatione S. Hieronymi remanentibus, habitum quem hucusque gestare consuevistis, gestare, et dictam Regulam S. Augustini, quoad tria (1) substantialia tantum, videlicet obedientiam, castitatem et in particulari paupertatem profiteri ac sub illa vivere; necnon loca, domos, sive oratoria ad vos spectantia, in domos sive prioratus dictae Regulae S. Augustini, cum Ecclesiis, coemeteriis, campanilibus, campanis, hortis, hortaliis et aliis necessariis officinis, erigere possitis.

Eam S. Hieronymi Fesulani iubet nuncupari.

§ 3. Et quod vos omnes et singuli unum corpus et una congregatio, quod seu quae congregatio fratrum S. Hieronymi Fesulani nuncupetur, sitis et esse censeamini.

Conventum Fesulanum congregationis caput fore, in eoque generalia capitula cogi praecipit.

§ 4. Necnon, quamprimum Regulam S. Augustini huiusmodi professi fueritis, ut praefertur, pro vestro ac domorum seu prioratum ad vos pertinentium, tam in spiritualibus quam in temporalibus, salubri statu, in domo seu prioratu S. Hieronymi Fesulani, quam seu quem vestrum principale caput, cui aliae seu alii domus vel prioratus ad vos spectantes huiusmodi subsint et membra existant, fore apostolica auctoritate decernimus hac prima vice, et successive, annis singulis, singula capitula generalia, in singulis locis et terminis ad id per unum primo, et successive per singula capitula praedicta statuendis et ordinandis, celebrari.

Praepositumque generalem ac rectores domorum eligi.

§ 5. Ac in huiusmodi capitulis unum in vestrum generale praepositum, priorem et patrem.

§ 6. Necnon ad regimen et gubernationem singularum domorum seu prioratum huiusmodi singulos rectores eligere et deputare. Qui sic pro tempore electi et deputati, absque (2) alicuius desuper eis faciendae confirmationis, collationis seu provisionis apostolicae seu ordinariae, fratres, domos ac prioratus sibi commissos in spiritualibus et temporalibus regere, et illis praesse valeant.

(1) Deest f. vota (n. r.). (2) Deest hic aliquid.

Quorum officia in singulis capitulis primordiale expiunt.

§ 7. Quodque tam praepositi quam rectorum (qui nihilominus, si utiles et vobis grati fuerint et accepti, pro anno sequenti et quoties vobis placuerit, ad propria regimina et gubernationes reeligi et deputari possint) officia in singulis primordiis singulorum capitulorum huiusmodi omnino cessare et expirare censeantur.

§ 8. Praeterea in eisdem capitulis, substantialia praedicta nullatenus immutando, quaecumque, quotcumque et qualiacumque statuta et ordinationes inter vos edere et condere seu facere, ac eorum singula in toto vel in parte, quoties vobis opportunum videbitur, corrigere, immutare, addere, illaque omnia et singula per censuras ecclesiasticas, et alia iuris remedia, tantum iuris apicibus et terminis, litumque anfractibus non servatis, irrefragabiliter observari facere et mandare possitis.

Si vero cum suis fratribus possint dispensare.

§ 9. Necnon super ipsis praepositis seu prior cum quibuscumque; rectores vero praedicti cum in domibus seu prioratibus sibi commissis degentibus fratribus, in toto vel in parte, prout eis videbitur, dispensare.

Frates vero vagantes ad claustra reducere et punire;

§ 10. Ac praepositi vel prior omnes et singulos, rectores vero praedicti in sibi commissis domibus seu prioratibus commorantes fratres, Regulam ipsam professos, vagos et fugitivos, seu alios delinquentes, quod ad claustrum redeant et se emendent, per censuras huiusmodi et alias poenas, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, cogere, capere et incarcerare.

Personae Ordinis, praevia confessione, absolvere;

§ 11. Novitios quoque, professos et conversos dictae Regulae, in ipsorum domibus seu prioratibus illis servientes, etiam saeculares quoslibet, praesentes et posteros, quotiens eis opportunum fuerit, ipsorum confessionibus diligenter auditis, pro commissis per eos in omnibus, praeterquam Sedi Apostolicae reservatis casibus, debitam absolutionem impendere et iniongere poenitentiam salutarem.

§ 12. Necnon ecclesiastica sacramenta ministrare valeant perpetuo. Et eis ministrare sacra.

§ 13. Et insuper quod dilectus filius Iacobus vestrae societatis praepositus, in venerabilis fratris nostri Antonii episcopi Hostiensis, ac subsequenter, postquam ipse Iacobus illam emiserit, vos, fratres nunc existentes, in ipsius Iacobi manibus professionem huiusmodi emittere valeatis, et episcopo, si dictus Iacobus, necnon Iacobo praedicto, si vos etiam emittere volueritis, quod professionem huiusmodi recipere et admittere possint libere et licite, auctoritate apostolica, tenore praesentium, de speciali gratia concedimus pariter et indulgemus; venerabilis fratris nostri episcopi Fesulani, caeterorumque ordinariorum, necnon parochialium Ecclesiarum, ac quorumlibet aliorum iuribus in omnibus semper salvis. Professionem vero in manibus praepositi et episcopi emittit.

§ 14. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinis S. Augustini iuramento. Nulli ergo etc. Si quis autem etc. Obstantium derogatio.

Datum Florentiae, anno Incarnationis dominicae 1441, septimo kalendas augusti, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 26 iulii 1441, pontif. anno XI.

XXVI.

Frates S. Ambrosii sub una congregatione rediguntur, eiusque caput monasterium S. Ambrosii ad Nemus Mediolanense constituitur, munus praetorum praefinitur et privilegia conceduntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Hi fratres diversa loca in Italia acquisierunt, et virtutibus in dies multiplicati sunt. — 2. Eos itaque in unam redigit congregationem Eugenius; — 3. Eiusque caput esse vult monasterium S. Ambrosii ad Nemus. — 4. Capitula generalia singulis trienniis fieri mandat. — 5. In quibus statuta Regulae non contraria fieri

(1) Hisce fratribus similia concessit Gregor. XI, Constit. xxii, huius Bull. tom. iv, pag. 578.

Exordium.

Regimini universalis Ecclesiae, quamquam immeriti, disponente Domino, praesidentes, curis perurgemur assiduis, ut, iuxta creditae nobis dispensationis officium, circa subditorum quorumlibet, praesertim sub regulari observantia studio vacantium piae vitae, in quorum utique prosperitate reficimur, statum salubriter et prospere dirigendum, sollicitudinis studio intendamus; et iis quae ad laudem et gloriam divini nominis, sacrique cultus augmentum ac religionis propagationem illis profutura cognoscimus opem et operam, quantum cum Deo possumus, impendimus efficaces; ut per nostrae operationis ministerium et apostolici favoris praesidium, personae huiusmodi, eorumque monasteria et loca, singulis ab eis sublatis dispendiis, prosperis gratulentur eventibus, ac in spiritualibus et temporalibus felicia suscipiant incrementa.

Hi fratres diversa loca in Italia acquisierunt, et virtutibus in dies multiplicati sunt.

§ 1. Sane pro parte dilectorum filiorum, prioris et fratrum monasterii S. Ambrosii ad Nemus extra muros Mediolanenses, sub Regula S. Augustini degentium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi et alii priores et fratres suorum aliorum monasteriorum, domorum et locorum, qui sub regulari observantia dictae Regulae viventes, variis et diversis hactenus multiplicaverunt (prout in dies multiplicant) virtutum meritis, ac

permittit; — 6. Priorem eligi generalem. 7. Prioris eiusdem visitatorumque officium quale sit definitur: — 8. Facultas absolventi a casibus reservatis, qualis; — 9. Sacramenta ministrandi. — 10. Explicatur dicta facultas absolventi a casibus reservatis. — 11. Alia facultas coercendi eos qui extra claustra vagantur; 12. Nova accipiendi loca. — 13. Ad strictiorem Ordinem ab eis transiri vetat. — 14. Concedit tamen ordines a quolibet episcopo recipere; — 15. Officium Ambrosianum recitare. — 16. Communicatio privilegiorum. — 17. Contrariorum derogatio.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

plures Ecclesias, monasteria, domos atque loca in diversis Italiae partibus consistentia assecuti fuerunt, sub charitatis et ipsius observantiae unione virtutum, Domino perpetuo famulari ferventius desiderant.

§ 2. Nos igitur, qui divini cultus augmentum et religionis propagationem ubique locorum, nostris potissime temporibus augeri intensis desideriis affectamus, directioni, statui et conservationi fratrum huiusmodi providere volentes, ac sperantes quod ex eorum vita laudabili et fructuosis operibus, praedicta, necnon alia eis forsitan de caetero concedenda monasteria, domus atque loca, in spiritualibus et temporalibus, prosperos et felices successus, dante Domino, consequentur, ut ipsi fratres eo ferventius et devotius divinis beneplacitis se coaptent, quo se per nos et Sedem Apostolicam specialibus gratiis munitos fore conspexerint, eorundem prioris et fratrum in hac parte supplicationibus inclinati, quod ipsi ac omnes et singuli in monasteriis, domibus ac locis praedictis pro tempore commorantes fratres, unum corpus et una congregatio, quod seu quae congregatio fratrum S. Ambrosii ad Nemus Mediolanense nuncupetur, et eorum quilibet frater illius monasterii, domus seu loci, in quo vel qua ipsum, de sui superioris voluntate, pro tempore residere contigerit, sint et esse censeantur.

§ 3. Necnon dicto monasterio S. Ambrosii pro primo eiusdem Religionis, prout hactenus habitum et reputatum fuit, remanente, illud ac alia praedicta, et quae fratres huiusmodi pro tempore assequi contigerit monasteria, domus atque loca, fratrum congregationis praedictorum in unitate charitatis et dicta observantia degentium sint, et ad illos in perpetuum pertineant.

§ 4. Quodque fratres praefati in dicto monasterio S. Ambrosii, hac prima vice, et successive singulis trienniis singula generalia capitula, ad quae rector et visi-

Eos itaque in unam redigit congregationem Eugenius;

Eiusque caput esse vult monasterium S. Ambrosii ad Nemus.

Capitula generalia singulis trienniis fieri mandat.

tatores, ac cum singulis ex fratribus monasteriorum, domorum et locorum praedictorum, ad id per singulos eorundem monasteriorum, domorum et locorum conventus eligendis, singuli monasteriorum, domorum et locorum huiusmodi priores accedere, quibusque personaliter interesse adstricti sint, in locis et terminis ad id, per annum primo, et successive per singula capitula praedicta statuendis et ordinandis, celebrare teneantur.

§ 5. Et in huiusmodi capitulis, substantialia dictae Regulae non mutando, quaecumque, quotcumque et qualiacumque statuta et ordinationes, dum tamen iusta et rationabilia, ac sacris canonibus nullatenus discrepantia, super quibus, legitima et rationabili causa subsistente, rector et visitatores huiusmodi cum dictis fratribus usque ad futurum capitulum dispensare possint, et inter eos condere seu facere, illaque necnon eorum singula in toto vel in parte, quotiens eis opportunum visum fuerit, corrigere, mutare, cassare et illis addere, necnon ea, per censuras ecclesiasticas et alia iuris remedia, per fratres ipsos observari facere.

§ 6. Ac in eisdem capitulis, unum etiam priorem, ex monasterii Sancti Ambrosii vel ex aliorum monasteriorum, domorum et locorum huiusmodi prioribus seu fratribus praedictis, in eorum omnium rectorem et patrem; ac duos visitatores, necnon ad Sancti Ambrosii, quod per priorem perpetuum (cuius electio ad fratres ipsius monasterii Sancti Ambrosii, electionis vero confirmatio ad archiepiscopum Mediolanensem pro tempore existentem, etiam ex speciali dictae Sedis privilegio pertinere noscuntur), et aliorum, quae per temporales priores reguntur, monasteriorum, domorum et locorum praedictorum, ac in illis degentium fratrum regimen et gubernationem, singulos priores possint et teneantur eligere.

§ 7. Necnon rector, qui omnibus et singulis monasteriis, domibus, locis, prioribus et fratribus huiusmodi praesit; ac

visitatores, qui dictum rectorem et quemlibet ex prioribus praedictis, rationabili et legitima id exigente causa, ab eorum officiis amovere, et alios loco amotorum usque ad subsequens capitulum subrogare valeant; quique alias, in visitando et in praemissis ac circa ea necessariis, illam iurisdictionem seu potestatem habeant, quae sibi per huiusmodi capitula conceditur: ac priores sic electi praedicti, absque desuper eis per ipsum archiepiscopum seu quemvis alium, apostolica seu ordinaria, vel alia quacumque auctoritate, facienda confirmatione, collatione seu provisione, fratres et monasteria, domus atque loca sibi commissa huiusmodi, in spiritualibus et temporalibus, regere ac gubernare, illisque praesse libere et licite. Rector quoque, visitatores et priores praefati, quorum officia in singulis primordiis singulorum capitulorum huiusmodi, eo ipso, etiamsi illa non resignaverint, vacare decernimus; si utiles et fratribus ipsis grati fuerint et accepti, pro annis sequentibus, ac quotiens ipsis fratribus visum fuerit seu placuerit, ad priora officia reeligi et deputari possint. Quodque, si forsitan infra triennium huiusmodi, rectorem, tunc visitatores ipsius rectoris vices gerant; si unum ex visitoribus, tunc rector cum alio visitatore; si vero aliquem ex prioribus praedictis decedere, vel alias quovis modo ipsorum officia vacare contigerit, tunc rector et visitatores praefati alios ex fratribus huiusmodi usque ad futurum capitulum subrogare.

§ 8. Praeterea, quod rector ac omnes et singuli priores praedicti, necnon fratres, quos idem rector ad hoc duxerit deputandos, omnibus et singulis religiosis suis, professis, conversis, novitiis et ad eorum servitia in eorundem monasteriis, domibus seu locis etiam saecularibus perpetuo dedicatis, praesentibus et posteris, in quibuscumque, in reservatis semel tantum, in non reservatis vero Sedi praefatae casibus, quotiens illis opportunum fuerit,

rumque officium quale sit deditur.

Facultas absolvendi a casibus reservatis qualis.

ipsorum confessionibus diligenter auditis, pro commissis per eos debitam absolutionem impendere, et iniungere poenitentiam salutarem.

§ 9. Ac Eucharistiam et alia ecclesiastica sacramenta ministrare.

§ 10. Professos quoque et novitios huiusmodi, qui postmodum Regulam ipsam professi fuerint, in quibuscumque etiam Sedi praedictae specialiter reservatis casibus, a quibuscumque excommunicationis, suspensionis et interdicti sententiis, aliisque censuris et poenis a iure vel ab homine promulgatis, alias tamen in forma Ecclesiae, semel dumtaxat absolvere; et cum eisdem professis ac novitiis super irregularitate, si qua dictis sententiis et censuris, vel earum aliqua ligati, missas et alia divina officia celebrando, aut se illis immiscendo, vel alias quomodolibet (homicidii, mutilationis membrorum, et bigamiae casibus dumtaxat exceptis), semel similiter; super irregularitate vero, quam ex praedictis sententiis vel censuris seu earum aliqua, per ignorantiam vel inadvertentiam seu negligentiam, et non ex contemptu, pro tempore contraxerint, quoties opus fuerit, dispensare valeant.

§ 11. Et insuper rector ac visitatores omnes et singuli, priores vero praedicti, in sibi commissis monasteriis, domibus seu locis degentes, fratres professos dictae congregationis vagos et fugitivos, seu alias delinquentes, quod ad claustrum redeant, vel alias se emendent, per excommunicationis sententiam, ac alias censuras et poenas, de quibus sibi videbitur (invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis) cogere, capere, incarcerare et etiam punire.

§ 12. Quodque fratres ipsi quaecumque bona mobilia et immobilia, monasteria, Ecclesias, domos et loca, si alias eis legitime donentur vel concedantur, in posterum recipere et assequi, illaque pro suis usu et habitatione, sub institutis regularibus dictae congregationis et obser-

vantia huiusmodi, possidere similiter libere et licite.

§ 13. Et quod nullus ex fratribus professis praedictis, ad aliquem alium Ordinem seu Regulam, etiam arctiorem, quodcumque et qualecumque privilegium seu indultum super libere recipiendis fratribus alterius Ordinis vel Regulae, ipsi etiam arctiori Ordini seu Regulae a Sede praedicta vel alias quomodocumque concessum sit, etiamsi de privilegio, seu indulto huiusmodi de verbo ad verbum praesentibus habenda foret mentio specialis, absque capituli generalis huiusmodi, aut de privilegio seu indulto praesenti, et illius causa, necnon tunc ipsorum fratrum existentis rectoris nomine, expressam mentionem faciente, licentia speciali, sub excommunicationis poena, quam absque licentia praedicta transiens aut vagans eo ipso incurrat, transire aut vagari audeat.

§ 14. Praeterea, omnes et singuli priores praedicti, de licentia rectoris et visitorum huiusmodi, quoscumque in sibi commissis monasteriis, domibus seu locis commorantes fratres, ad omnes etiam sacros ordines, alias tamen rite statutis a iure temporibus, per quemvis catholicum antistitem, gratiam et communionem praedictae Sedis habentem, dioecesanorum locorum et cuiusvis alterius licentia super hoc minime requisita, libere et licite promoveri facere possint.

§ 15. Necnon fratres praedicti, eorum monasteriis, Ecclesiis, domibus sive locis, divinum officium Ambrosianum, prout alias consueverunt, nisi fratribus alicuius ex monasteriis, domibus, sive locis praedictis, de dicendo aliud officium a Sede praedicta indultum existat, dicere, legere, seu cantare teneantur.

§ 16. Quod Sancti Ambrosii et omnia alia et singula monasteria, domus seu loca et fratres huiusmodi omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indulgentiis, gratiis

(1) Vide Concil. Trident., sess. VII, cap. 11.

Ad strictiorem Ordinem ab eis transiri vetat.

Concedit tamen Ordines a quolibet episcopo recipere (1);

Officium Ambrosianum recitari.

Communicatio privilegiorum.

In quibus statuta Regulae non contraria fieri permittit;

Priorem eligi generalem.

Priores etiam dem. visitato-

Sacramenta ministrandi.

Explicatur dicta facultas absolvendi a casibus reservatis.

Alia facultas coercendi eos qui extra claustra vagantur;

Nova accipiendi loca

et indultis quibuscumque monasteriis præfatis in genere per nos vel Sedem prædictam concessis, aut forsitan in posterum concedendis, uti et gaudere valeant, auctoritate apostolica, tenore præsentium, perpetuo statuimus, decernimus et ordinamus, ac fratribus præsentibus et futuris huiusmodi, quamdiu sub dicta observantia vixerint, concedimus pariter et indulgemus, præfati archiepiscopi, cæterorumque ordinariorum locorum, necnon parochialium Ecclesiarum et quorumlibet aliorum iuribus alias in omnibus semper salvis.

§ 17. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus ac literis et privilegiis apostolicis, etc.

Datum Florentiæ, anno Incarnationis dominicæ MCCCXXI, quarto nonas octobris, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 4 octobris 1441, pont. anno XI.

XXVII.

Concordia Iacobitarum in Ægypto cum Sancta Romana Ecclesia, et explicatio nonnullorum articulorum catholicam fidem concernentium.

SUMMARIUM

Proœmium. — 1. Benedicendum Deo gratiæque illi agenda. — 2. Commendatio patriarchæ Iacobitarum, eiusque legati. — 3. Expositio fidei eidem facta legato. — 4. De Trinitate. — 5. Damnatio illorum, qui contraria de Trinitate sensere. — 6. De libris canonicis, quos catholica suscipit Ecclesia. — 7. Manichæorum reprobatio. — 8. De Christo, eiusque proprietatibus. — 9. Morte et resurrectione. — 10. Damnatio illorum, qui contra hæc senserunt. — 11. Nemo ex viro foeminaque conceptus liberatus fuit a diaboli dominatione, nisi per merita Iesu Christi. — 12. Legalia veteris Testamenti post Christi adventum cessarunt. — 13. Abstinentum ergo a circumcissione et sabbato. — 14. Ciborum differentia ad legal. vet. Testamenti pertinet, quæ iam cessarunt. — 15. Qui extra Ecclesiam catholicam sunt salvari non possunt. — 16. Ecclesia Romana

suscipit synodum Nicaenam, — 17. Constantinopolitanam, — 18. Ephesinam primam; — 19. Damnat vero secundam Ephesinam. — 20. Tenet autem Chalcedonensem quartam, — 21. Quintam synodum et secundam Constantinopolitanam, — 22. Constantin. tertiam, — 23. Aliasque omnes auctoritate pontificia congregatas. — 24. Forma consecrationis. — 25. Panis triticeus, nil refert, an eodem vel hesterno die confectus sit; — 26. Nuptiarum multiplicitas permissa. — 27. Acceptatio prædictorum pro parte Iacobitarum. — 28. Tenor dictæ acceptationis.

Eugenius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Cantate Domino, quoniam magnifice fecit; annunciate hæc in universa terra; exulta et lauda, habitatio Sion, quoniam magnus in medio tui sanctus Israel. Cantare profecto et exultare in Domino decet Ecclesiam Dei pro hac grandi magnificentia et gloria nominis sui, quam hodierna die clementissimus Deus operari dignatus est. Toto siquidem corde laudare et benedicere Salvatorem nostrum nos convenit, qui sanctam Ecclesiam suam novis quotidie accumulatur incrementis. Quamquam autem in populum christianum sua beneficia omni tempore multa et magna sint, quæ luce clarius erga nos suam immensam caritatem ostendunt; si tamen accurate inspicimus quæ et quanta his diebus novissimis divina clementia facere dignata est, indicare certe poterimus hoc nostro tempore plura ac maiora, quam a multis retroactis temporibus suæ caritatis munera extitisse. Ecce enim, nondum exacto triennio, in hac sancta œcumenica synodo saluberrimam trium magnarum nationum unionem Dominus noster Iesus Christus, pro sua infatigabili pietate, ad commune perenneque totius christianitatis gaudium, tam copiose effecit: unde actum est, ut totus fere Oriens, qui gloriosum Christi nomen adorat, ac non parva Septentrionis portio, post longa dissidia cum sancta Romana Ecclesia, in

Proœmium.

eodem fidei et caritatis vinculo iam convenerint. Primo etenim Graeci et ii qui subsunt quatuor patriarchalibus sedibus, multas gentes, nationesque et idioma continentibus; deinde Armeni, multorum populorum gens; hodie vero Iacobini, magis etiam per Ægyptum populi, sanctæ Sedi Apostolicæ uniti sunt.

Benedicendum Deo gratiæque illi agenda.

§ 1. Et cum nihil salutare nostro Domino nostro Iesu Christo gratius sit, quam mutua inter homines caritas; nihilque nomini suo gloriosius, atque Ecclesiæ utilius esse possit, quam ut christiani, omni inter se sublato dissidio, in eadem simul fidei puritate conveniant, merito nos omnes cantare præ gaudio, et iubilare in Domino debemus, quos, ut tantam christianæ fidei magnificentiam diebus nostris videremus, divina miseratio dignos effecit. Summa igitur cum alacritate, annunciamus magna hæc in universa christianorum terra, ut sicut nos, gloria Dei et exaltatione Ecclesiæ, gaudio inenarrabili repleti sumus, ita et alios tantæ lætitiæ participes faciamus, ut omnes uno ore magnificemus et glorificemus Deum, et suæ maiestati, prout dignum est, magnas quotidianasque gratias agamus pro tot tantisque mirabilibus beneficiis hac ætate Ecclesiæ suæ sanctæ collatis.

Commendatio patriarchæ Iacobitarum, eiusque legati.

§ 2. Et quoniam qui opus Dei diligenter exercet, non modo meritum ac retributionem in coelis expectat, sed apud homines amplam gloriam laudemque meretur, venerabilem fratrem nostrum Ioannem Iacobinorum patriarcham, huius sanctæ unionis cupidissimum, a nobis et tota Ecclesia merito laudandum et extollendum, ac communionum christianorum favore, cum tota sua gente, dignum iudicamus. Is enim a nobis per nostrum oratorem ac literas excitatus, ut ad nos et hanc sanctam synodum legationem mitteret, et se ac suam gentem in eadem, cum Ecclesia Romana, fide uniret, dilectum filium Andream, natione Ægyptium, abbatem monasterii S. Antonii apud Ægy-

ptum, in quo et habitasse et mortuus esse sanctus ipse Antonius perhibetur, religione et moribus non mediocriter institutum, ad nos et ipsam synodum destinavit, cui, devotionis zelo accensus, imposuit atque commisit ut fidei doctrinam, quam sancta Romana Ecclesia tenet et prædicat, nomine ipsius patriarchæ et suorum Iacobinorum reverenter suscipere, deferendam postea per eum ad ipsum patriarcham et Iacobinos, ut et ipsi eandem agnoscerent, ratamque haberent et in suis regionibus prædicarent.

§ 3. Nos igitur, quibus voce Domini commissum est pascere oves Christi, ipsum Andream abbatem per nonnullos huius tam sacri concilii insignes viros, super articulis fidei et sacramentis Ecclesiæ et quibuscumque ad salutem spectantibus diligenter examinari fecimus, et tandem, quantum visum est fore necessarium, exposita eidem abbati S. R. E. fide catholica, et per ipsum humiliter acceptata, hanc, quæ sequitur, veram necessariamque doctrinam, hodie in hac solemnè sessione, sacro approbante œcumenico concilio Florentino, in nomine Domini tradimus.

§ 4. In primis igitur sacrosancta Romana Ecclesia, Domini et Salvatoris nostri voce fundata, firmiter credit, profitetur et prædicat unum verum Deum, omnipotentem, incommutabilem et æternum, Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, unum in essentia, trinum in personis. Patrem ingenitum; Filium ex Patre genitum; Spiritum Sanctum ex Patre, Filioque procedentem. Patrem non esse Filium aut Spiritum Sanctum; Filium non esse Patrem aut Spiritum Sanctum; Spiritum Sanctum non esse Patrem aut Filium; sed Pater tantum Pater est; et Filius tantum Filius est; et Spiritus Sanctus tantum Spiritus Sanctus est. Solus Pater de substantia sua genuit Filium; solus Filius de solo Patre est genitus; solus Spiritus Sanctus simul de Patre procedit

Expositio fidei eidem facta legato.

De Trinitate.

Contrariorum derogatio.

et Filio. Et tres personae sunt unus Deus et non tres Dii, quia trium est una substantia, una essentia, una natura, una divinitas, una immensitas, una aeternitas, omniaque sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio. Propter hanc unitatem, Pater est totus in Filio, totus in Spiritu Sancto; Filius totus est in Patre, totus in Spiritu Sancto; Spiritus Sanctus totus est in Patre, totus in Filio. Nullus alium aut praecedat aeternitate, aut excedat magnitudine, aut superat potestate. Aeternum quippe et sine initio est, quod Filius de Patre extitit; ac aeternum ac sine initio est, quod Spiritus Sanctus de Patre Filioque procedit. Pater quicquid est aut habet, non habet ab alio, sed ex se, et est principium sine principio. Filius quicquid est aut habet, habet a Patre, et est principium de principio. Spiritus Sanctus quicquid est aut habet, habet a Patre simul et Filio. Sed Pater et Filius non sunt duo principia Spiritus Sancti, sed unum principium; sicut Pater et Filius et Spiritus Sanctus non tria principia creaturae, sed unum principium.

§ 5. Quoscumque ergo adversa et contraria sentientes, damnat, reprobat et anathematizat, et a Christi corpore, quod est Ecclesia, alienos esse denunciat. Hinc damnat Sabellium personas confundentem, et ipsorum distinctionem realem penitus auferentem. Damnatur Arianos, Eunomianos, Macedonianos, solum Patrem Deum verum esse dicentes, Filium autem et Spiritum Sanctum in creaturarum ordine collocantes. Damnatur et quoscumque alios, gradus seu inaequalitatem in Trinitate facientes.

§ 6. Firmissime credit, profitetur et praedicat unum verum Deum, Patrem et Filium et Spiritum Sanctum esse omnium visibilium et invisibilium creatorem, qui, quando voluit, bonitate sua universas tam spirituales, quam corporales condidit creaturas; bonas quidem, quia a Summo Bono factae sunt, sed mutabiles,

quia de nihilo factae sunt, nullamque mali asserit esse naturam, quia omnis natura, in quantum natura est, bona est. Unum atque eundem Deum veteris et novi Testamenti, hoc est Legis et Prophetarum atque Evangelii profitetur auctorem; quoniam, eodem Spiritu Sancto inspirante, utriusque Testamenti sancti locuti sunt, quorum libros suscipit et veneratur, qui titulis sequentibus continentur: Quinque Moysis, idest Genesi, Exodo, Levitico, Numeris, Deuteronomio; Iosue, Iudicum, Ruth; quatuor Regum; duobus Paralipomenon; Esdra, Nehemia, Tobia, Iudith, Hester, Iob, psalmis David, Parabolis, Ecclesiaste, Canticis Canticorum, Sapientia, Ecclesiastico, Isaia, Ieremia, Baruch, Ezechiele, Daniele; duodecim prophetis minoribus, idest Osee, Ioele, Amos, Abdia, Iona, Michæa, Nahum, Habacuc, Sophonia, Aggaeo, Zacharia, Malachia; duobus Machabaeorum; quatuor Evangeliiis, Matthaei, Marci, Lucae, Ioannis; quatuordecim epistolis Pauli, ad Romanos, duabus ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, duabus ad Thessalonicenses, ad Colossenses, duabus ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebraeos; Petri duabus; tribus Ioannis; una Iacobi; una Iudae; Actibus apostolorum et Apocalypsi Ioannis.

§ 7. Propterea Manichaeorum anathematizat insaniam, qui duo prima principia posuerunt, unum visibilium, aliud invisibilium, et alium novi Testamenti Deum, alium veteris esse Deum dixerunt.

§ 8. Firmiter credit, profitetur et praedicat unam ex Trinitate personam, verum Deum, Dei Filium, ex Patre genitum, Patri consubstantialem et coaeternum, in plenitudine temporis, quam divini consilii inscrutabilis altitudo disposuit, propter salutem humani generis, veram hominis integramque naturam ex immaculato utero Mariae Virginis assumpsisse, et sibi in unitatem personae copulasse tanta unitate, ut quidquid ibi Dei est, non sit ab homine

separatum, et quicquid est hominis, non sit a deitate divisum, sitque unus et idem, indivisus, utraque natura in suis proprietatibus permanente, Deus et homo. Dei Filius et hominis filius, aequalis Patri secundum divinitatem, minor Patre secundum humanitatem. Immortalis et aeternus, ex natura divinitatis; passibilis et temporalis, ex conditione assumptae humanitatis.

Morte et resurrectione.

§ 9. Firmiter credit, profitetur et praedicat Dei Filium, in assumpta humanitate, ex Virgine vere natum, vere passum, vere mortuum et sepultum, vere ex mortuis resurrexisse, in coelum ascendisse, sedere ad dexteram Patris, et venturum in fine saeculorum ad vivos mortuosque iudicandos.

Damnatio illorum, qui contra haec senserunt.

§ 10. Anathematizat autem, execratur et damnat omnem haeresim contraria sapientem. Et primo damnatur Ebionem, Chirintum, Marcionem, Paulum Samosatenum, Fotinum, omnesque similiter blasphemantes, qui percipere non valentes unionem personalem humanitatis ad Verbum, Iesum Christum Dominum nostrum verum Deum esse negaverunt, ipsum purum hominem confitentes, qui divinae gratiae participatione maiori, quam sanctorum vitae merito suscepisset, divinus homo diceretur. Anathematizat etiam Manichaeum cum sectatoribus suis, qui Dei Filium, non verum corpus, sed phantasticum sumpsisse somniantes, humanitatis in Christo veritatem penitus substulerunt; necnon Valentinum asserentem Dei Filium nihil de Virgine matre cepisse, sed corpus coeleste sumpsisse, atque ita transiisse per uterum Virginis, sicut per aquaeductum defluens aqua transcurrit; Arium etiam, qui, asserens corpus ex Virgine assumptum anima caruisse, voluit loco animae fuisse deitatem; Apollinarem quoque, qui solam posuit animam sensitivam, sed deitatem Verbi vicem rationalis animae tenuisse voluit. Anathematizat etiam Theodorum Mopsuestenum atque Nestorium, asserentes humanitatem Dei Filio unitam esse per gratiam, et ob id duas esse in

Christo personas, sicut duas fatentur esse naturas, cum intelligere non valerent unionem humanitatis ad Verbum hypostaticam extitisse, et propterea negarent Verbi subsistentiam accepisse: nam, secundum hanc blasphemiam, non Verbum caro factum est, sed Verbum per gratiam habitavit in carne, hoc est non Dei Filius homo factus est, sed magis Dei Filius habitavit in homine. Anathematizat etiam, execratur et damnatur Euthychem archimandritam, qui, cum intelligeret, iuxta Nestorii blasphemiam veritatem incarnationis excludi, et propterea oportere, quod Dei Verbo unita esset humanitas, ut deitatis et humanitatis una esset eademque persona; ac etiam capere non posset, stante pluralitate naturarum, unitatem personae, sicut deitatis et humanitatis, in Christo unam posuit esse personam, ita unam asseruit esse naturam, volens, ante unionem, dualitatem fuisse naturarum, sed in unam naturam in assumptione transiisse, maxima blasphemiam et impietate concedens aut humanitatem in deitatem, aut deitatem in humanitatem esse conversam. Anathematizat etiam, execratur et damnatur Macarium Antiochenum, omnesque similia sapientes, qui, licet vere de naturarum dualitate et personae unitate sentiret, tamen circa Christi operationes enormiter oberravit, dicens in Christo utriusque naturae unam fuisse operationem, unamque voluntatem. Hos omnes cum haeresibus suis anathematizat sacrosancta Romana Ecclesia, affirmans in Christo duas esse voluntates, duasque operationes.

§ 11. Firmiter credit, profitetur et docet neminem unquam ex viro foeminaque conceptum, a diaboli dominatione fuisse liberatum, nisi per meritum mediatoris Dei et hominum, Iesu Christi Domini nostri, qui sine peccato conceptus, natus et mortuus, humani generis hostem, peccata nostra delendo, solus sua morte prostravit, et regni coelestis introitum, quem primus homo, peccato proprio, cum omni successione perdidit, reseravit; quem

Nemo ex viro foeminaque conceptus liberatus fuit a diaboli dominatione, nisi per meritum, Iesu Christi.

Damnatio illorum, qui contraria de Trinitate senserunt.

De libris canonicis, quos catholica suscipit Ecclesia.

Manichaeorum reprobatio.

De Christo, eiusque proprietatibus.

aliquando venturum omnia veteris Testamenti sacra, sacrificia, sacramenta, caerimoniae praesignarunt.

Legalia vel Testamenti post Christi aduentum cessarunt.

§ 12. Firmiter credit, profitetur et docet legalia veteris Testamenti seu Mosaycae legis, quae dividuntur in caerimonias, sacra, sacrificia, sacramenta, quia significandi alicuius futuri gratia fuerant instituta, licet divino cultui illa aetate congruerent, Domino nostro Iesu Christo adveniente, cessasse, et novi Testamenti sacramenta coepisse. Quemcumque, etiam post passionem, in legalibus spemponentem, et illis velut ad salutem necessariis se subdentem, quasi Christi fides sine illis salutare non posset, peccasse mortaliter. Non tamen negat, a Christi passione usque ad promulgatum Evangelium, illa potuisse servari, dum tamen minime ad salutem necessaria crederentur, sed, post promulgatum Evangelium, sine interitu salutis aeternae, asserit non posse servari.

Abstinendum ergo a circumcissione et sabbate.

§ 13. Omnes ergo, post illud tempus, circumcissionis et sabbati, reliquorumque legalium observatores, alienos a Christi fide denunciat, et salutis aeternae minime posse esse participes, nisi aliquando ab his erroribus resipiscant. Omnibus igitur, qui christiano nomine gloriantur, praecipit omnino, quocumque tempore vel ante vel post baptismum, a circumcissione cessandum; quoniam, sive quis in ea spem ponat, sive non, sine interitu salutis aeternae observari omnino non potest. Circa pueros vero propter periculum mortis, quod potest saepe contingere, cum ipsis non possit alio remedio subveniri, nisi per sacramentum baptismi, per quod eripiuntur a diaboli dominatu et in Dei filios adoptantur, admonet non esse, per quadraginta aut octuaginta dies, seu aliud tempus, iuxta quorundam observantiam, sacrum baptismum differendum, sed quamprimum commode fieri potest, debere conferri, ita tamen quod, mortis imminente periculo, mox sine ulla dilacione

baptizentur, etiam per laicum vel mulierem, in forma Ecclesiae, si desit sacerdos, quemadmodum in decreto Armenorum plenius continetur.

Ciborum differentia ad legalia vel Testamenti pertinet, quae iam cessarunt.

§ 14. Firmiter credit, profitetur et praedicat omnem creaturam Dei bonam, nihilque recipiendum (1) quod cum gratiarum actione percipitur; quia, iuxta verbum Domini: Non quod intrat in os coinquinat hominem; illamque Mosaycae legis ciborum mundorum et immundorum differentiam, ad caeremonialia asserit pertinere, quae surgente Evangelio transierunt, et efficacia esse desierunt; illam etiam apostolorum prohibitionem ab immolatis simulacrorum et sanguine et suffocato, dicit illi tempori congruisse, quod ex iudaeis atque gentilibus, qui antea diversis caeremoniis, moribusque vivebant, una surgebat Ecclesia, ut cum iudaeis etiam gentiles aliquid communiter observarent, et in unum Dei cultum, fidemque conveniendi praeberetur occasio, et dissensionis materia tolleretur, cum iudaeis, propter antiquam consuetudinem sanguis et suffocatum abhominabilia viderentur, et esu immolaticii poterant arbitrari gentiles ad idolatriam redituros; ubi autem eoque propagata est christiana religio, ut nullus in ea iudaeus carnalis appareat, sed omnes ad Ecclesiam transeuntes, in eisdem ritus Evangelii caeremoniasque conveniant, credentes omnia munda mundis, illius apostolicae prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus. Nullam itaque cibi naturam condemnandam esse denunciat, quam societas admittit humana, nec inter animalia discerni, dum per quemcumque, sive virum sive mulierem, et quocumque genere mortis intereant, quamvis pro salute corporis, pro virtutis exercitio, pro regulari et ecclesiastica disciplina, possint et debeant multa non negata dimitti, quia, iuxta Apostolum: Omnia licent, sed non omnia expediunt.

§ 15. Firmiter credit, profitetur et praedicat nullos intra catholicam Eccle-

(1) Legendum putamus reticiendum (R. T.)

Qui extra Ecclesiam catholicam sunt salvari non possunt.

siam non existentes, non solum paganos, sed nec iudaeos aut haereticos atque schismaticos aeternae vitae fieri posse participes, sed in ignem aeternum ituros, qui paratus est diabolo et angelis eius, nisi, ante finem vitae, eidem fuerint aggregati. Tantumque valere ecclesiastici corporis unitatem, ut solum in ea manentibus ad salutem ecclesiastica sacramenta proficiant, et ieiunia, eleemosynae ac cetera pietatis officia et exercitia militiae christianae praemia aeterna parturiant. Neminemque, quantascumque eleemosynas fecerit, et si pro Christi nomine sanguinem effuderit, posse salvari, nisi in catholicae Ecclesiae gremio et unitate permanserit.

Ecclesia Romana suscipit synodum Nicaenam.

§ 16. Amplectitur autem, approbat et suscipit sanctam Nicaenam synodum trecentorum decem et octo Patrum, temporibus beatissimi Sylvestri, praedecessoris nostri et magni Constantini piissimi principis congregatam, in qua impia haeresis Ariana cum suo auctore damnata est, et definitum est Filium Dei Patri esse consubstantialem et coaeternum.

Constantinopolitanam.

§ 17. Amplectitur etiam, approbat et suscipit sanctam Constantinopolitanam synodum centum quinquaginta Patrum, beatissimi Damasi, praedecessoris nostri, et Theodosii senioris tempore convocatam, quae ipsum Macedonii anathematizavit errorem, qui Spiritum Sanctum, non Deum sed creaturam assererat: quod damnat, damnat; quod approbat, approbat; et per omnia vult ibidem definita, illaesa et inviolata substinere.

Ephesinam primam.

§ 18. Amplectitur etiam, approbat et suscipit sanctam primam Ephesinam synodum ducentorum Patrum, quae tertia est in ordine universalium synodorum, sub beatissimo Coelestino, praedecessore nostro, et Theodosio minore convocatam, in qua impii Nestorii est damnata blasphemia, definitumque est Domini nostri Iesu Christi veri Dei et veri hominis unam esse personam, et beatam Mariam semper Virginem non solum Christotocon, sed

etiam Theotocon, hoc est, non tantum hominis, sed Dei Genitricem ab omni Ecclesia praedicandam.

Damnat vero secundam Ephesinam.

§ 19. Damnat autem, anathematizat et respuit impiam secundam Ephesinam synodum sub beatissimo Leone, praedecessore nostro, et praefato principe congregatam, in qua Dioscorus Alexandrinus antistes, Eutychis haeresiarchae defensor, et S. Flaviani Constantinopolitani pontificis impius persecutor, execrandam illam synodum ad approbationem Eutychianae impietatis, arte et minis attraxit.

Tenet autem Chalcedonensem quartam.

§ 20. Amplectitur etiam, approbat et suscipit sanctam Chalcedonensem synodum, quartam in ordine universalium synodorum, sexcentorum et triginta Patrum, temporibus praefati beatissimi Leonis praedecessoris nostri et Marciani principis celebratam, in qua haeresis Eutychiana, cum suo auctore Eutyches et Dioscoro defensore, damnata est; et definitum est Dominum nostrum Iesum Christum esse vere Deum et verum hominem, et in una eademque persona divinam humanamque naturas, integras, inviolatas, incorruptas, inconfusas, distinctasque mansisse, humanitate agente quae hominis sunt, et deitate quae Dei: quos damnat, damnatos habet; quos approbat, approbatos.

Quintam synodum et secundam Constantinopolitanam.

§ 21. Amplectitur etiam, approbat et suscipit sanctam quintam synodum, secundam Constantinopolitanam, tempore beatissimi Vigilii, praedecessoris nostri, et Iustiniani principis celebratam, in qua sacri Chalcedonensis concilii definitio, de duabus naturis et una persona Christi, renovata est, multique Origenis errores, suorumque sequacium, praesertim de daemonum aliorumque damnatorum poenitentia et liberatione, reprobati atque damnati sunt.

Constantinopolitanam tertiam.

§ 22. Amplectitur etiam, approbat et suscipit sanctam tertiam Constantinopolitanam synodum, centum et quinquaginta Patrum, quae sexta est in ordine universalium synodorum, temporibus beatissimi

Agathonis, praedecessoris nostri, et Constantini, quarti huius nominis, principis congregatam, in qua Macharii Antiocheni et sectatorum haeresis condemnata est, et definitum est, in Domino nostro Iesu Christo duas esse perfectas integrasque naturas et duas operationes, duas etiam voluntates, licet esset una eademque persona, cui utriusque naturae competere actiones, deitate agente quae Dei sunt, et humanitate quae hominis sunt.

Aliaque omnes auctoritate pontificia congregatas.

§ 25. Amplectitur etiam, veneratur et suscipit omnes alias universales synodos, auctoritate Romani Pontificis legitime congregatas ac celebratas et confirmatas, et praesertim hanc sanctam Florentinam, in qua, inter alia, Graecorum et Armenorum sanctissima unio consummata est, et multae circa utramque unionem saluberrimae definitiones editae sunt, prout in decretis desuper promulgatis plenius continetur; quorum tenor in hunc modum sequitur (1).

Forma consecrationis.

§ 24. Verum, quia in suprascripto decreto Armenorum non est explicata forma verborum, quibus, in consecratione Corporis et Sanguinis Domini, sacrosancta Romana Ecclesia, Apostolorum doctrina et auctoritate firmata, semper uti consueverat, illam praesentibus duximus inserendam. In consecratione Corporis Domini, hac utitur forma verborum. *Hoc est enim Corpus meum. Sanguinis vero. Hic est enim calix Sanguinis mei, novi et aeterni Testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Panis triticeus, nil refert, an eodem vel hereterno die confectus sit.

§ 25. Panis vero triticeus, in quo Sacramentum conficitur, an eo die, an ante decoctus sit, nihil omnino refert. Dummodo enim panis substantia maneat, nullatenus dubitandum est quin, post praefata verba consecrationis Corporis a sacerdote cum intentione conficiendi prolata, mox in verum Christi Corpus transubstantietur.

(1) Omittitur insertio bullarum, tam unionis Graecorum, quam Armenorum, quia leguntur superius, pag. 59 et 44.

§ 26. Quoniam nonnullos asseritur quartas nuptias tamquam condemnatas respuere, ne peccatum ubi non est esse putetur, cum, secundum Apostolum, mortuo viro, mulier sit ab eius lege soluta, et nubendi cui vult in Domino habeat facultatem, nec distinguat mortuo primo, secundo vel tertio, declaramus non solum secundas, sed tertias et quartas atque ulteriores, si aliquod impedimentum canonicum non obstat, licite contrahi posse. Commendatiores tamen dicimus, si ulterius a coniugio abstinentes, in castitate permanserint, quia sicut virginitatem viduitati, ita nuptiis castam viduitatem laude ac merito praefendam esse censemus.

Nuptiarum multiplicitas permessa.

§ 27. His omnibus explicatis, praedictus Andreas abbas, nomine dicti patriarchae ac proprio et omnium Iacobinorum, hoc saluberrimum synodale decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, praecipis et statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quicquid tenet et docet sancta Sedes Apostolica et Romana Ecclesia, cum omni devotione et reverentia suscipit et acceptat. Illos quoque doctores et sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, ipse reverenter suscipit: quascumque vero personas et quicquid ipsa Romana Ecclesia reprobat et damnat, ipse pro reprobatis et damnatis habet, profitens, tamquam verus obedientiae filius, nomine quo supra, Sedis Apostolicae ordinationibus et iussionibus fideliter et semper obtemperare.

Acceptatio praedictor. pro parte Iacobitarum.

§ 28. Lecto solemniter in praesenti synodo hoc decreto latino sermone, mox in arabico, praefatus Andreas abbas, ipsorum Iacobinorum decretum publice ibidem perlegit, atque infrascripta verba in scriptis arabice subiunxit, quae incontinenti latine recitata sunt: *Beatissime pa-*

Tenor dictae acceptationis.

XXVIII.

Exemptio canonicorum saecularium congregationis S. Georgii in Alga Venetiarum a solutione decimarum, impositionum et onerum quorumcumque (1).

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Causa concessionis huius exemptionis. — 2. Exemptio a solutione decimarum et quorumcumque onerum et impositionum. — 3. Clausulae dicti privilegii praeservativae. — 4. Inhibitio contra quoscumque exactores aliosque officiales. — 5. Clausulae derogatoriae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Proemium.

Quamquam, ex debito Summi Pontificatus officii nobis ex alto commissi, circa Ecclesiarum et ecclesiasticorum locorum et personarum omnium commoda et utilitates nos decet intentos existere, illas tamen et easdem personas, quae piae et castae vitae studio intendentes, mundanis abiectis illecebris, in humilitatis spiritu, devotum et sedulum exhibent Altissimo famulatum, tanto propensioribus favoribus prosequimur, quanto ipsarum personarum vita laudabili atque moribus debite compensatis, id conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Causa concessionis huius exemptionis.

§ 1. Cum itaque, sicut nobis innotuit, dilecti filii canonici de collegio sive congregatione S. Georgii in Alga de Venetiis Castellanensis dioecesis, a multis citra temporibus plures Ecclesias atque loca ecclesiastica in diversis civitatibus, terris atque locis partium Italiae consistentia, in quibus etiam pie et caste et in communi degentes, missasque et alias horas canonicas nocturnas atque diurnas diebus singulis celebrantes, interim permanserunt, prout et in copioso numero praesentia-liter permanent in spiritualibus et temporalibus, ad laudem et gloriam divini

ter, domine Eugeni, sanctae Romanae et universalis Ecclesiae Summe Pontifex, vereque Christi vicari ac beati Petri successor, et sanctissima universalis Florentina synodus, totum hoc sanctum decretum cum insertis et sanctis decretis unionis Graecorum et Armenorum, quod nunc in vestra praesentia publice lectum est, ego Andreas, humilis abbas S. Antonii, orator reverendi Patris domini Ioannis patriarchae Iacobinorum, habens ipsius decreti per plures dies plenam notitiam et instructionem, cognosco, confiteorque omnia in ipso decreto contenta divinae ac catholicae veritati consona existere. Nomine igitur praefati domini patriarchae, omniumque Iacobinorum ac meo, quemadmodum vestra sanctitas attestatur, praefatum saluberrimum synodale decretum, cum dictis insertis decretis, omnibusque suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, praecipis et statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quicquid tenet et docet sancta Sedes Apostolica et Romana Ecclesia, cum omni devotione et reverentia, suscipio et accepto. Illos quoque doctores et sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, reverenter suscipio. Quascumque vero personas et quicquid ipsa Romana Ecclesia reprobat et damnat, pro reprobatis et damnatis habeo, pollicens, nomine quo supra, ipsum patriarcham, Iacobinosque et me ipsum, tamquam verae obedientiae filios, vestris ac Sedis Apostolicae ordinationibus et iussionibus fideliter et semper obtemperaturos.

Datum Florentiae, in publica sessione synodali, solemniter in ecclesia domus S. Mariae Novellae, apud quam nunc residemus, celebrata, anno Incarnationis dominicae MCCCXLI, pridie nonas februarii, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 4 februarii 1441, pont. anno x.

(1) De institutione huius congregationis, vide in Constitutione II Gregorii XII, volumine antecedenti, pag. 645.

nominis, sacrique cultus et populorum devotionis augmentum multipliciter reformaverint, ac propterea, necnon ex eorum multiplicatis virtutibus, plurimi fructos etiam ad salutem animarum plurium fidelium partium earumdem hactenus provenerint et quotidie proveniant, et alias ipsi, omnibus et singulis Deo devotis personis ad eorum Ecclesias atque loca praedicta de alienis partibus seu locis pro tempore applicantibus, hospitio suscipere consueverint, et ad id, iuxta eorum statuta, specialiter intenti existant, ac ad hoc, necnon ad alia, eis et ipsorum Ecclesiis atque locis praedictis, quae unum corpus existunt pro tempore, incumbentia expensarum onera Ecclesiarum atque locorum huiusmodi, vix suppetant, et quandoque non sufficientes facultates.

Exemptio a solutione decimarum et quorumcumque onerum et impositionum (1).

§ 2. Nos praemissa debite compensantes, ac attendentes quod praefati canonici, et in vitae continentia ac sanctorum, aliisque pluribus et diversis virtutibus, ac fructuosus operibus in dies multiplicant, et fidelibus partium, in quibus pro tempore moram trahunt, castitatis, humilitatis atque multiplicis virtutis exemplum fore noscuntur: necnon propterea eis et statui ipsorum, ne ob facultatum carentiam minuantur, sed ut, sublatis ab ipsis dispendiis, aliisque extraordinariis oneribus quibuslibet, in numero, operibus et virtutibus supradictis augeantur, quantum cum Deo possumus, providere volentes, motu proprio, non ad dictorum canonicorum vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, universis canonicis de collegio, sive de congregatione huiusmodi, qui nunc sunt, et de cetero perpetuis futuris temporibus erunt, necnon eorum Ecclesias, domus atque loca, praesentia et futura, ac etiam possessiones, domus, res, census, iura atque bona ad canonicos et ipsorum Ecclesias atque loca praedicta nunc et imposterum

(1) Alias similes idem Pontifex concessionem fecit, quas, uti minus necessarias, praetermissi.

spectantia, omnia et singula, ubicumque consistentia, quorum qualitates, quantitates, loca, vocabula, confines, ac fructuum, reddituum et proventuum annuos, aliosque eorumdem veros valores praesentibus haberi volumus pro expressis, necnon quoscumque colonos et laboratores, super possessionibus et bonis ipsis pro tempore commorantes, ceterosque, quoad hoc, ipsorum canonicorum praesentium et futurorum procuratores, negotiorum gestores, afflictuarios et pensionarios, in quantum Ecclesias, domus, loca, res, census, iura atque bona contingunt, ab omnibus et singulis datis, impositionibus, subsidiis, etiam caritativis, ac decimis, aliisque oneribus, contributionibus et exactionibus, quibuscumque nominibus nuncupentur, per nos vel Sedem Apostolicam, aut legatorum eius, seu nostra vel dictae Sedis auctoritate, aut per locorum ordinarios, seu eorum clericos, vel eorum aliquem, seu aliquos, aut alias quomodolibet, ex quibusvis causis, etiam legitimis et rationabilibus, impositis hactenus et imposterum imponendis, ac ab illorum et cuiuslibet ipsorum persolutionibus, auctoritate apostolica, ex certa scientia, tenore praesentium, de specialis dono gratiae perpetuo eximimus et totaliter liberamus, ac prorsus et omnino libera et exempta perpetuo esse decernimus et declaramus.

§ 3. Volentes etiam, ac scientia et auctoritate praedictis statuantes et concedentes, quod nulla per nos vel Sedem praedictam, in genere vel in specie, sub quibusvis formis aut verborum expressionibus, necnon decretis irritantibus et cum quibuscumque etiam clausularum individualium, et quod illis, nisi sub certa forma minime derogetur, neque derogatum fuisse censeatur, vim et effectum habentium ac huiusmodi formae, sive illa servata fuerint, sive non, prohibitorii, aut alias effectui praesentium praeiudicialibus clausulis, concessa hactenus, vel imposterum concedenda, literae, privilegia et

Clausulae dicti privilegii praeservatae.

indulta, etiam contra exemptas personas, Ecclesias, loca atque bona quaecumque se extendentia, quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent huiusmodi praesentibus etiam haberi volumus pro expressis, nisi in illis tenor eorumdem praesentium de verbo ad verbum insertus, ac de nominibus et cognominibus Ecclesiarum et locorum praedictorum specialis et expressa mentio facta fuerit, exemptioni et liberationi, necnon decreto et declarationi nostris huiusmodi aequaliter praeiudicare possint, seu debeant. Quinimo huiusmodi praesentes literae ac contenta in eisdem plenariam roboris firmitatem obtineant, ac exemptio et liberatio nostrae praedictae plenarie et effectualiter observentur perinde in omnibus et per omnia, ac si tunc aliae literae, privilegia ac indulta praedicta nullatenus emanassent, quibus ex nunc, prout ex tunc, quoad hoc, specialiter derogamus, illis alias in suo robore permansuris.

Inhibito contra quoscumque exactores aliosque officiales.

§ 4. Et nihilominus omnibus et singulis civitatum, terrarum, castrorum atque locorum quorumlibet dominiis, dominis, communitatibus, eorumque et aliis quibusvis officialibus, praesentibus et futuris, ceterisque personis, tam ecclesiasticis, quam saecularibus, cuiuscumque gradus, status vel conditionis existant, etiam si patriaricali, archiepiscopali, episcopali, abbatiali aut alia quavis ecclesiastica seu mundana dignitate praefulgeant, auctoritate apostolica supradicta, harum serie monemus, mandamus pariter et inhibemus de cetero, ne ullo unquam tempore per se, vel alium, seu alios, quovis quaesito colore, directe vel indirecte, contra exemptionem, liberationem, decretum, declarationem ac tenorem praesentium huiusmodi, in toto vel in parte venire, facere aut aliquid attentare audeant vel praesumant. Alioquin in illos ex eis, qui, a die sibi de praemissis factae notitiae, infra tres dies immediate sequentes, monitioni seu inhibitioni huiusmodi pro tempore

non paruerint, ex nunc, prout ex tunc, excommunicationis sententiam harum serie proferimus et promulgamus, a qua a nullo alio, praeterquam a Romano Pontifice, absolutionis beneficium nequeant obtinere, nisi in mortis articulo constituti.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si patriarchis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, dominiis, dominis, communitatibus, officialibus et personis praedictis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem Sede indultum existat, quod interdici, suspendi, etc.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Florentiae, anno Incarnationis dominicae MCCCXLII, septimo idus iunii, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 7 iunii 1442, pontif. anno XII.

XXIX.

Edictum contra hebraeos, quibus publica munera gerere, et christianis cum iis vesci, bibere, in eadem versari domo etc. interdicitur (1).

SUMMARIUM

1. Iudaei concessionibus pontificiis abusi. —
2. Constitutiones, decreta, etc. renovata. —
3. Christiani cum iudaeis edere, vel bibere vetiti; — Prohibiti ab illis pharmaca accipere. —
4. Iudaeis vero, ne publicis praesideant muneribus. —
5. Iudaei et Saraceni decimas solvere iussi. —
6. Vetiti famulum, famulamve habere christianos. —
7. Punendi blasphemii. —
8. Iussi signum in vestibus habere. —
9. Vetiti a christianis usuras accipere. —
10. Rescissa contraria huic decreto omnia. —
11. Praecipitur omnibus ut novum hoc decretum observent. —
12. Christiani contra haec tendentes anathemate percussi. —
13. Iudaei bonis mulctari iussi.

(1) Ex Raynaldo continuat. Annal., tom. IX, pag. 398.

Clausulae derogatoriae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Iudaei concessio-
nibus ponti-
ficis abusi.

§ 1. Dudum ad nostram audientiam deducto iudaeos in Castellae et Legionis regnis ac dominiis charissimi in Christo filii nostri Ioannis, dictorum regnorum regis, consistentes, certis indultis et concessionibus eis a Sede Apostolica ad futuram rei memoriam concessis, adeo erronee et perverse interpretari, ut iis, quae eis gratiose et ad bonum ac honestum finem et effectum concesseramus, illi abuterentur, multaque, sub eo praetextu, inhonesta et turpia committerent, ex quibus christianae religionis et fidei puritas non parum laedebatur, et mentes catholicorum christifidelium saepe scandalum patiebantur, nos concessionibus, privilegia et indulta per nos iudaeis regnorum et dominiorum praedictorum, ut praemittitur, concessa usque ad terminos iuris communis dumtaxat operari, nec ullatenus aliquo pacto se extendi, nec aliam quam ipsius iuris communis interpretationem pati aut recipere, per alias nostras literas decrevimus et declaravimus, prout in eisdem literis continetur.

Constitutiones,
decreta etc. re-
novata.

§ 2. Cum autem, sicut veridica relatione, non sine displicentia grandi, percepimus, licet a diversis Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, de iudaeis et saracenis quamplura salubria constitutiones et decreta ac decretales epistolae emanaverint; praefati tamen iudaei et saraceni, in praefatis regnis et dominiis commorantes, propriis affectibus et antiquae eorum perfidiae incumbentes, dum constitutionum, decretorum ac decretalium epistolarum huiusmodi sensum legitimum ad sua vota non habent, ut illis eludere valeant, ad ulteriorum (1) intellectum subadducant, veterem ipsorum malitiam et temeritatem in christifideles continuare et in dies eorum nequitia praesumptuosius uti non vereantur, in maximum christianae fidei vilipendium, animarum quoque pe-

(1) Raynal. legit *adulterinum intellectum* (n. r.).

riculum pariter et iacturam; nos, ut iudaei et saraceni praedicti, ac illorum fautores impii christiani, poenarum impositionibus territi, vercantur in antea in eorum perniciosos ausus relabi, et christifideles, in sua persistentes fidelitate constanter, non habeant propter illorum claudicare perfidiam, remediis quibus possumus, prout ex debito pastoralis officii tenemur, praecavere cupientes, ad orthodoxae fidei catholicae corroborationem et exaltationem, praesentis perpetuo valituræ et irrefragabiliter observandae constitutionis edicto, auctoritate apostolica, omnia et singula constitutiones, decreta et decretales epistolae praedictas, quorum omnium tenorem de verbo ad verbum praesentibus haberi volumus (1) promiscue innovamus.

§ 3. Necnon sancimus, statuimus et ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus christiani cum iudaeis et saracenis comedere aut bibere, seu ipsos ad convivia admittere, vel eis cohabitare, aut cum ipsis balneare, vel ab eis, infirmitatis aut debilitatis seu alio quocumque tempore, medicinam vel potiones seu vulnerum aut cicatricum curationes, sive aliquod medelae genus recipere non debeant; ac christiani non permittant iudaeos et saracenos contra christianos dignitatibus saecularibus praefici vel officia publica exercere.

§ 4. Iudaei quoque et saraceni non possunt esse arrendatores, collectores, conductores seu locatores fructuum, bonorum vel rerum christianorum, seu eorum computatores, procuratores et oekonomi, negotiorum gestores, negotiatores, proxenetae, concordatores sponsalium, vel matrimoniorum tractatores, obstetrices, seu in domibus aut bonis christianorum aliquod opus exercere, vel cum christianis societatem, officium aut administrationem in aliqua communione, vel arte seu artificio habere, ac nullus christianus iudaeis vel eorum congregationi, seu sa-

(1) Desunt verba *pro inserto*, aut similia (n. r.).

Christiani cum
iudaeis edere,
vel bibere ve-
hiti;

Prohibiti ab il-
lis pharmaca ac-
cipere.

Iudaeis vero,
no publicis praesideant mone-
ribus.

racenis in testamento aut voluntate ultima, aliqua relinquere possit vel legare.

Iudaei et saraceni decimas solvere iussi.

§ 5. Iudaei quoque synagogas novas erigere, aut construi facere non valeant, sed antiquas dumtaxat, non tamen ampliores vel pretiosiores solito reficiant, et in Lamentationum ac dominicae Passionis diebus, per loca publica seu publice non transeant vel incedant, nec ostia vel fenestras teneant apertas; et ipsi ac saraceni ad solvendum quascumque, de quibusvis rebus et bonis, decimas astricti censeantur; et contra eos in quibusvis casibus christiani testes esse possunt, sed iudaeorum contra christianos in casu nullo testimonium valeat, et apud christianos iudices et communes dumtaxat, non autem apud christianos iudices pro eis specialiter deputatos, seu eorum seniores, iudaei ac saraceni, in quibuscumque causis agant, experiantur.

Vetiti famulum
famulamve ha-
bere christia-
nos.

§ 6. Nec possint iudaei et saraceni nutricem vel familiarem aut servitorem cuiuscumque sexus christianum in domo tenere. Nec etiam christiani in sabbatis seu iudaeorum festivitibus iudaeis ipsis ignem accendant, vel cibum aut panem, seu quodcumque aliud opus simile ad decorem cultus festivitatis eiusdem quomodolibet exhibeant, vel servitium aut obsequium aliquod praestent vel impendant.

Punienti blasphemii.

§ 7. Saeculares quoque iudices christiani iudaeos Deum, aut gloriosissimam beatam Mariam Virginem eius Genitricem, vel aliquos sanctos blasphemantes aut in hoc quomodolibet delinquentes, pecuniaria vel alia graviore, de qua eis videbitur, poena puniant et percillant.

Iussi signum in vestibus habere.

§ 8. Necnon omnes et singuli iudaei et saraceni, cuiuscumque sexus et aetatis, distinctum habitum et notoria signa, per quae evidenter a christianis cognosci possint, ubique deferant, et inter christianos non habitent, sed infra certum viculum (1) seu locum a christianis separati et segregati, extra quem nullatenus mansiones habere valeant, inter se degant.

(1) Raynaldus habet *circulum* (n. r.).

§ 9. A christianis quoque usuras minime exigant, percipiant vel extorqueant, necnon extorta a christianis per usurariam pravitatem, illis, a quibus extorsent, sine difficultate protinus restituant.

Vetiti a christianis usuras accipere.

§ 10. Et insuper, ut tam christifideles, quam iudaei et saraceni, in praefatis regnis et dominiis commorantes praedicti, praesentes et posterius, ad decretorum et decretalium epistolarum, ac praedictarum et praesentis nostrae constitutionum huiusmodi observationem omnimodam noverint efficaciter se teneri, ne vigore seu praetextu quorumvis privilegiorum, exemptionum, libertatum, immunitatum, concessionum et indultorum eis quomodolibet concessorum, ab observatione praedicta valeant aliquatenus se tueri, omnia et singula privilegia, exemptiones, libertates, immunitates, concessionibus et indulta per nos ac felicis recordationis Martinum Papam V, caeterosque praedecessores nostros Romanos Pontifices et alios quoscumque, quibusvis eisdem iudaeis vel saracenis, in specie vel genere, sub quibuslibet verborum formis et motu proprio, et sub quacumque forma vel expressione verborum, contra praemissa vel eorum aliquot quomodolibet facta vel concessa, quae omnia similiter praesentibus, ac si de verbo ad verbum inserta forent, pro sufficienter expressis haberi volumus; necnon quaecumque inde secuta, eadem auctoritate cassamus, revocamus et annullamus, ac nullius decernimus existere roboris vel momenti.

Recessa contraria huius decreti omnia.

§ 11. Praeterea dictum regem ac universos et singulos venerabiles fratres nostros archiepiscopos, episcopos et dilectos filios principes, dominos temporales, capitaneos, armigeros, barones, milites, nobiles, communitates et caeteros quoscumque christifideles, ecclesiasticos et saeculares, in praefatis regnis et dominiis commorantes, cuiuscumque status, gradus vel conditionis fuerint, obsecramus in Domino et per aspersionem Sanguinis Domini nostri Iesu Christi exhortamur, eis

Praecipitur omnibus ut novum hoc decretum observent.

que in remissionem suorum peccaminum iniungimus ut et ipsi decreta, decretales epistolas et constitutiones praedictas observent, et per eorum, tam christianos quam iudaeos et saracenos, subditos faciant inviolabiliter observari, et nihilominus eisdem utriusque sexus fidelibus ac iudaeis et saracenis praesentibus et futuris praefatis praecipimus et mandamus quatenus, infra triginta dierum spatium a die publicationis praesentium, in loco quo ipsi degunt faciendae, computandorum, omnia et singula decreta, decretales epistolas, constitutiones praedicta, ac in illis et praesentis nostrae constitutionis literis contenta observare incipiant et observent, nec de caetero ullo unquam tempore contra praemissa, vel aliquod praemissorum, in toto vel in parte, per se vel alium seu alios, quovis quaesito colore, directe vel indirecte venire, facere, seu aliquid attentare audeant vel praesumant.

Christiani contra haec tentantes anathemate percuss.

§ 12. Alioquin, lapsis diebus eisdem, in illos ex eis, qui nostris mandato, praeepto, literis huiusmodi non paruerint cum effectu, si christiani, cuiuscumque status, gradus vel conditionis existant, etiam si regali, reginali, patriarchali, archiepiscopali et episcopali, aut quavis alia ecclesiastica vel mundana dignitate praefulgeant, ex nunc, prout ex tunc, excommunicationis; si vero iudaei vel saraceni fuerint, privationis seu amissionis omnium honorum suorum mobilium et immobilium, quae quidem bona, vel eorum pretium per episcopos locorum, in quibus bona huiusmodi consistunt, in fabrica cathedralium et aliarum Ecclesiarum, ac piorum locorum utilitate, prout eisdem episcopis visum fuerit, converti et exponi volumus, sententias, quas eo ipso incurrant, harum serie, auctoritate praedicta, proferimus et promulgamus.

Iudaei bonis mulctari iuss.

§ 13. Non obstante felicitis recordationis Gregorii Papae noni, praedecessoris nostri, quae incipit *Ex speciali* et aliis apostolicis constitutionibus caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Florentiae, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo, sexto idus augusti, pontificatus nostri anno duodecimo.

Dat. die 8 augusti 1442, pont. anno XII.

XXX.

Separatio fratrum eremitarum S. Augustini regularis observantiae congregationis Ilicitanae, et illi unitorum, a superioritate praelatorum, non tamen prioris generalis totius Ordinis: ac elargitio quarundam gratiarum et indulgentiarum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Generales Ordinis ab aliorum praelatorum obedientia exemerunt istam congregationem; — 2. Dederuntque ei licentiam capitula congregandi, eiusque praesidem eligendi; — 3. Et vicarii generalis cuius esset regimen d. congregat.; — 4. Aliaque Ordinis indulta eid. congregationi concesserunt. — 5. Ista congregatio aucta est et in regulari observantia multum profecit. — 6. Hic ideo Pont. haec omnia approbat, — 7. Dictamque congregationem regimini d. vicarii committit. — 8. Capitulum congregandi et eius praesidem eligendi facultatem tribuit. — 9. Vicario in personas congregationis tribuit potestatem prioris generalis totius Ordinis; — 10. Statutaque et ordinationes condendi; — 11. Et desuper dispensandi; — 12. Aliumque loco sui ponendi, in casu absentiae. — 13. Prioris generalis Ordinis superioritatem visitandi et corrigendi praeservat. — 14. Eleemosynas quaeri permittit. — 15. Congregationi praedictae et aliis de observantia, indulta Ordinis communicat. — 16. Quibuscumque non obstantibus. — 17. Limitatio bullae pro tempore duraturae observantiae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Regimini universalis Ecclesiae, quamquam immerito, disponente Domino, pra-

Exordium.

(1) Alia de hoc Ordine vide in Alexandro IV, Constil. x, xvi, xvii, xxix, tom. III, pag. 603, 615, 616, 635.

sidentes, curis perurgemur assiduis et, iuxta creditae nobis dispensationis officium, circa subditorum quorumlibet, praesertim sub regulari observantia studio vacantium piae vitae, in quorum ubique prosperitate reficimur, statum salubrem et prospere dirigendum sollicitudinis officio intendimus, et iis, qui ad laudem et gloriam divini nominis, sacrique cultus augmentum, necnon religionis propagationem illius profutura cognoscimus, opem et operam, quantum cum Deo possumus, impendimus efficaces, ut per nostrae operationis ministerium et apostolici favoris praesidium, personae huiusmodi, earumque monasteria et loca, singulis ab eis sublatis dispendiis, prosperis gratulentur eventibus, et in spiritualibus et temporalibus felicia conspiciant incrementa.

Generales Ordinis ab aliorum praelatorum obedientia exemerunt istam congregationem;

§ 1. Dudum siquidem nonnulli generales priores Ordinis fratrum eremitarum S. Augustini, priorem et fratres, praesentes et futuros, domos S. Salvatoris Silvae Lacus dicti Ordinis Senensis dioecesis sub regulari observantia eiusdem Ordinis degentes, et cuiuslibet ab ipso generali priore, inferioris obedientia, iurisdictione et correctione eximentes, illas sub protectione sua assumpserunt.

Dederuntque ei licentiam capitula congregandi, eiusque praesidem eligendi;

§ 2. Et quod dicti fratres, singulis trienniis, singula generalia capitula in mense maii, in una ex domibus ipsorum ad id per eorum vicarium generalem deputanda, celebrare, ac in huiusmodi capitulis unum praesidentem tunc celebrandi capituli, cuius officium tantum triduo duret, et in cuius manibus antiquus vicarius officium vicariatus fratribus S. Salvatoris resignare teneretur, et a quo ipse vicarius ab huiusmodi officio absolvi deberet, quodque eundem vicarium pro delictis per eum commissis, si puniendus foret, punire, necnon electionem novi vicarii pro tempore canonice celebratam confirmare deberet primo.

§ 3. Et deinde unum ex ipsis in ipsorum omnium et singularum domorum societatis

fratrum eorundem generalem vicarium eligere possent; quodque in vicarium electus huiusmodi per dictum praesidentem confirmaretur, et postquam confirmatus fuisset, in omnes et singulos fratres societatis huiusmodi easdem ac prorsus similes iurisdictionem et potestatem, quam in illos dictus generalis prior habet et exercere potest, habere et exercere; ac quotiens opus foret, omnes et singulos priores domorum eiusdem societatis, priore ipsius domus S. Salvatoris (quem per fratres eiusdem domus S. Salvatoris, illos videlicet qui in capitulo vocem habent, eligi, et eius electionis confirmationem ad dictum vicarium pertinentem, et quem priorem singulis annis eligi, vel de novo confirmare voluerunt) dumtaxat excepto, quotiens opus foret, instituere valeret, necnon ipse vicarius, si eisdem fratribus S. Salvatoris videbitur, dummodo annis singulis officium prioratus huiusmodi resignet, eligi posset.

Et vicarii generalis cuius esset regimen d. congregat.;

§ 4. Nonnulla quoque alia diversa assignationes, concessionones, licentias, gratias et indulta concesserunt, quorum aliqua per generalia ipsius Ordinis capitula, quaedam vero auctoritate apostolica confirmata fuerunt, priori domus S. Salvatoris, et fratribus societatis huiusmodi in perpetuum successive concesserunt, prout in apostolicis et diversis eorundem generalium priorum literis dicti Ordinis sigillo munitis, de quibus nobis legitime constitit, et quae inspicere et examinari fecimus diligenter, quorumque omnium tenores de verbo ad verbum praesentibus pro insertis haberi volumus, plenius continetur.

Aliaque Ordinis indulta eid. congregat. concesserunt.

§ 5. Cum autem, sicut accepimus, tam S. Salvatoris praedicti, quae in exemptionis, assignationum, concessionum, licentiarum, gratiarum et indulgentiarum eorundem possessione existunt, quam S. Leonardi et S. Mariae de Monte Spechio, necnon S. Antonii supra Balneum Petrioli domorum dicti Ordinis, et praedictae ac Grossetanae dioecesis priores et fratres, mundanis spretis oblectationibus, iuxta

Ista congregatio aucta est et in regulari observantia multum profecit.

salutaria praedicti Ordinis instituta, in huiusmodi observantia exemplariter viventes, variis et diversis hactenus multiplicaverint sub caritatis et ipsius observantiae unionem virtutum (1), Domino iugiter famulando, ad divini nominis laudem et singulare et praecipuum salutis plurimorum exemplum.

Hic Ideo Pont. haec omnia approbat.

§ 6. Nos qui, ex iniuncto nobis, licet immeritis, apostolicae servitutis officio, sinceris desideramus affectibus, ut per nostrae operationis ministerium singula Religionum loca cum eorum personis, cum exultatione spiritus, sub debito professionis obsequio, culmina meritorum scandentibus, votiva in spiritualibus et temporalibus suscipiant incrementa, directioni, statui et conservationi fratrum societatis huiusmodi providere volentes, ac sperantes quod eorum vita laudabilis et fructuosis operibus praedictis, aliae eis forsitan de cetero concedendae domus, in eisdem spiritualibus et temporalibus, prosperos atque felices successus, dante Domino, consequantur, ut ipsi priores et fratres eo ferventius divinis beneplacitis se coaptent, quo se per nos et Sedem Apostolicam specialibus favoribus et gratis communitos fore conspexerint, eorundem prioris et fratrum in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate apostolica et ex certa scientia, tenore praesentium, exemptiones, assignationes, concessionem, gratias et indulta praedicta ac omnia et singula in praedictis literis contenta et inde sequuta, cum infrascriptis tamen additionibus et moderationibus approbamus et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communitimus; supplemus quoque omnes et singulos defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem.

Diciturque congregationem regimini d. vicarii committit.

§ 7. Et nihilominus, etiam pro potioris cautelae suffragio, omnes et singulos in S. Salvatoris, S. Leonardi, B. Mariae et S. Antonii domibus praedictis pro tempore degentes, priores et fratres, ac domos ipsas, illorumque possessiones, iura et

(1) Deest aliquid; forsitan legendum *untone virtutum meritis*, vel aliud simile (B. T.).

bona mobilia et immobilia quaelibet ab omnibus dominio, potestate, superioritate, aliena iurisdictione provincialis provinciae, in qua domus praedictae consistunt, et aliorum dicti Ordinis fratrum, quibuscumque ipsius Ordinis dignitatibus vel officiis fungentium, praesentium et futurorum, generali praedicti Ordinis priore dumtaxat excepto, perpetuo eximimus, et penitus liberamus, necnon sub cura, regimine, gubernatione et correctione vicarii generalis per eas pro tempore eligendi submitimus pariter et subicimus.

§ 8. Ac quod omnes et singuli fratres domorum praedictarum, in aliqua ex eisdem domibus ad hoc per vicarium huiusmodi deputanda, singulis trienniis vel alias quando et quoties, negotiorum, personarum, locorum et temporum qualitate pensata, vicario et visitoribus fratrum dictae societatis pro tempore existentibus opportunum fore videbitur, servatis alias solemnitatibus et caeremoniis in generalibus capitulis fratrum dicti Ordinis servari solitis, generalia capitula fratrum ipsius societatis, ad quae dictus vicarius et singuli priores domorum earumdem ad minus, si fieri poterit, cum singulis definitioribus, illoque personaliter accedere sint adstricti, celebrare, et in huiusmodi capitulis, quamprimum inibi fratres vocales congregati fuerint, unum in praesidentem tunc celebrandi capituli, cuius officium tantum triduo duret, in eiusque manibus antiquus vicarius officium vicariatus libere resignet, et a quo ipse vicarius ab huiusmodi officio absolvatur, quique electionem novi vicarii canonice celebratam insimul cum visitoribus dictae societatis confirmare possit, et deinde aliquos visitatores, ac subsequenter unum ex eis, in ipsorum ac omnium et singularum domorum praedictarum generalem vicarium, de cuius vita et prudentia, per eum in officio vicariatus huiusmodi in sequenti capitulo, postquam a dicto officio fuerit absolutus, alias iuxta constitutiones Ordinis antedicti,

Capitulum congregandi et eius praesidem eligendi facultatem tribuit.

inquiratur et examinatur, necnon per dictum praesidentem, si puniendus fuerit, puniatur, absolvatur, et per capitulum societatis huiusmodi reeligatur ac confirmetur, in omnibus et per omnia quemadmodum alias, in generalibus capitulis fratrum dicti Ordinis, generalis prior ipsius Ordinis inquiri, examinari, puniri, absolvi, reeligi et confirmari consuevit, eligere possint et valeant.

Vicario in personas congregationis tribuit potestatem prioris generalis totius Ordinis.

§ 9. Quodque electus in vicarium, qui per praesidentem et visitatores praedictos confirmetur, postquam electus et confirmatus fuerit, ut praefertur, in omnes et singulos fratres societatis huiusmodi, eadem ac prorsus similes iurisdictionem et potestatem, quas generalis prior dicti Ordinis pro tempore existens in illos habet et exercere potest, habeat et exercere possit; necnon, quotiens opus fuerit, priores domorum et conventuum praedictorum (priore dictae domus S. Salvatoris, quem per fratres ipsius domus S. Salvatoris, illos videlicet qui in capitulo vocem habent, annis singulis eligi, ac eius electionis confirmationem, nisi forsitan ipse vicarius, qui lapsus anno ab officio vicariatus huiusmodi, eo ipso, absolutus intelligatur, in priorem eo ipso, absque alia confirmatione, quod vicarius in priorem electus, confirmatus intelligatur, ad dictum vicarium pertinere debere volumus atque decernimus, dumtaxat excepto) instituere et amovere.

Statutaque et ordinationes condendi.

§ 10. Praeterea, quod, in huiusmodi celebrandis capitulis, dictus vicarius cum aliquibus definitioribus singularum domorum earumdem, quaecumque, quotcumque et qualiacumque statuta et ordinationes, dum tamen Regulae, aut constitutionibus dicti Ordinis, ac sacris canonibus non obviant, sintque rationabilia et honesta, edere, facere et condere, ac eorum omnia et singula, in toto vel in parte, quotiens eis opportunum videbitur, corrigere, mutare, illisque addere: ac dictus vicarius ipse, omnia et singula per censuras ecclesiasticas et alia iuris remedia, tamen

ciusdem iuris apicibus, litiumque anfractibus non servatis, per fratres dictae societatis irrefragabiliter observari facere.

§ 11. Necnon vicarius insimul cum visitoribus praedictis, quotiens illos in loco in quo tunc ipse vicarius commorabitur adesse contigerit, alioquin per se ipsum, super statutis et ordinationibus, necnon concessionibus, gratiis et indultis, etiam per nos confirmatis, dummodo id super quo dispensatio requiritur alias societatem ipsam non concernat, quo casu ad generale capitulum per fratres societatis huiusmodi pro tempore celebrandum dispensatio pertineat, et dispensatio, quae per vicarium, ac maiorem et saniozem partem huiusmodi capituli, aut ipsum vicarium et definitores praedictos fiet, dumtaxat legitima censeatur, dispensare.

Et dosuper dispensandi.

§ 12. Praefatus quoque vicarius, quotiens eum abesse contigerit, aut alias sibi videbitur, loco sui unum, duos vel plures, et quot ei placuerint, vicarium seu vicarios, cum facultate de qua sibi videbitur, instituere, destituere, necnon ad domos dictae societatis transmittere.

Aliumque loco sui ponendi, in casu absentiae.

§ 13. Et insuper generalis prior dicti Ordinis pro tempore (qui nullum ex fratribus dictae societatis ab ipsa societate remove, nec aliquem ex fratribus praedicti Ordinis, cuiuscumque gradus vel conditionis ipse frater existat, ad ipsam societatem vel aliquam ipsius domum transferre, absque vicarii pro tempore et maioris partis societatis eorundem consensu, quavis etiam rationabili causa, ullo umquam tempore possit), quotiens ei placuerit, per se, insimul cum uno ex visitoribus societatis huiusmodi, quem ad hoc duxerit eligendum, aut per vicarium dictae societatis dumtaxat et non per alium, unam vel plures domum vel domus, ac ipsam societatem visitare et, secundum constitutiones Ordinis, quos culpabiles repererit, corrigere et punire.

Prioris generalis Ordinis superioritatem visitandi et corrigendi praeservat.

§ 14. Quodque fratres domorum earumdem praesentes et futuri, ponere (1)

Elemosinas quaevis permit- tit.

(1) Leg. f. panem, vinum (B. T.).

vinum et alia ad victum necessaria, et ubicumque, cum saccis et sportis publice mendicando quaerere ac recipere.

Congregationi praedictae et aliam de observantia indulta Ordinis communicat.

§ 15. Et si forsitan ullo tempore, aliquam seu aliquas fratrum dicti Ordinis societatem vel societates, sub regulari observantia eiusdem Ordinis degentium, huiusmodi societati uniri et aggregari pro tempore contigerit, quod sic unitarum societatum fratres, ac ipsae unitae societates omnibus et singulis exemptionibus, concessionibus, assignationibus, indultisque praedictis ac praesentibus nostris literis et in eis contentis uti pariter et gaudere libere et licite possint et valeant, eisdem auctoritate et scientia perpetuo statuimus, decernimus et ordinamus; ac fratribus societatis huiusmodi, praesentibus et futuris, quamdiu sub dicta observantia vixerint, praedicta ac de novo omnia et singula exemptiones, concessiones, assignationes, gratias et indulta per nos confirmata huiusmodi, concedimus pariter et indugemus per praesentes.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 16. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus, ac literis et privilegiis apostolicis, generalibus vel specialibus, etiamsi de illis, quorum omnium tenores, etiam praesentibus haberi volumus pro expressis, specialis et expressa, ac de verbo ad verbum mentio habenda sit, necnon dicti Ordinis iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, ac literis generalis prioris dicti Ordinis pro tempore existentis, et de consensu generalis capituli ipsius Ordinis, sub quacumque forma forsitan in posterum emanandis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Limitatio bullae pro tempore duraturae observantiae.

§ 17. Volumus autem quod si, quod absit, observantia huiusmodi in dicta societate cessare contigerit, praesentes litterae nullius sint roboris vel momenti.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Senis, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo qua-

dragesimo tertio, octavo idus septembris, pontificatus nostri anno tertio decimo.

Dat. die 6 septembris 1443, pont. anno XIII.

Sequitur declaratio dictae constitutionis.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Dubia nonnulla excitata sunt super praecedenti const. — 2. Dubii primi declaratio. — 3. Dubii secundi declaratio. — 4. Dubii tertii declaratio. — 5. Prohibitio utendi gratis aut consequendi dignitates extra societatem, absque licentia. — 6. Communicatio gratiarum cuiuscumque alterius congregationis univendae. — 7. Bona fratrum ad congregationem transeuntium sunt congregationis. — 8. Clausulae derogatoriae.

Eugenius Papa IV, etc.

Ad hoc, circa regularis observantiae professores, eo diligentiores paternae sollicitudinis vices impendimus, quo foecundius illorum Religio fructum in eos afferat salutarem, et laudabilibus in Domino possint iugiter proficere incrementis.

Exordium.

Nuper siquidem per nos etc. (1).

§ 1. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte priorum et fratrum praedictorum petitio continebat, quod ipsi priores et fratres dubitent, ne concessionibus, assignationibus, statutis, ordinationibus praedicta et alia in dictis literis contenta, ex frequentibus statutis per capitulum societatis huiusmodi, aut vicarium, et definitores praefatos forsitan faciendis in abusum vadant, illaque per non usum abrogentur; et a nonnullis quoque revocetur in dubium, an aliae societates fratrum dicti Ordinis eidem societati, absque generalis prioris praefati Ordinis vel alterius licentia, se uniri, dictique priores et fratres S. Antonii supra Balneum Petrioli et S. Mariae de Monte Spéchio domos praedictas dimittere possent, absque dictae Sedis licentia speciali;

Dubia nonnulla excitata sunt super praecedenti constitutione.

(1) Omittitur insertio bullae, quia ipsa est quae praecedit.

et an quod, de non amovendis aut transferendis fratribus per generalem priorem ipsius Ordinis, in praedictis nostris literis statuimus, ad illius generale capitulum extendatur, dictusque generalis prior, loco poenae seu poenitentiae, aliquem ex fratribus huiusmodi societatis a dicta societate ad tempus removeere valeat, pro parte priorum et fratrum societatis praedictorum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

Dubii primi declaratio.

§ 2. Nos igitur, ad omnes in praemis ambiguitates et dubium submovendum, et ut priores et fratres societatis praedictae, qui, ut accepimus, sub regulari ipsius Ordinis observantia viventes, de die in diem virtutum meritis ac fructuosius operibus multiplicari noscuntur, liberari a noxiis, sua Altissimo vota reddere, ac personarum numero facilius augmentari valeant, providere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, per vicarium dictae societatis pro tempore existentem, cum visitoribus praefatis, quotiens ipsos in loco in quo praedictus vicarius commorabitur adesse contigerit, alioquin per se ipsum, super poenitentibus ex quacumque causa, etiam propter recessum ab ipsa societate, vel alia graviora crimina et excessus, fratribus societatis huiusmodi impositis vel imponendis, in toto vel in parte, ac concedendis libris extra ipsorum conventus seu domos, iuxta modum et formam literarum seu concessionum per dilectum filium magistrum Gerardum de Arimino, tunc generalem priorem dicti Ordinis, fratribus praedictae societatis, etiam sub excommunicationis poena, quam secus facientes eo ipso incurrunt, concessa, dumtaxat et non alias, aut aliis casibus, dispensare.

Dubii secundi declaratio.

§ 3. Et una, duae vel plures et quaelibet societates fratrum dicti Ordinis, praedictae societatis generalis prioris necnon generalis capituli eiusdem Ordinis et cuiuslibet alterius licentia super his nulla-

tenus requisita, et quibuscumque mandato ac prohibitione per generalem priorem et generale capitulum huiusmodi, aut illorum alterum in contrarium pro tempore factis nequaquam obstantibus, sub modis et formis, necnon pactis et conventionibus, de quibus ei videbitur, se unire et aggregare, ipsosque priorem et societatis huiusmodi S. Antonii et Sanctae Mariae domos praedictas, etiam absque dictorum prioris et capituli, cuiuscumque alterius licentia, dimittere.

Dubii tertii declaratio.

§ 4. Necnon prior pro tempore, cum generali capitulo dicti Ordinis, aut ipsorum quilibet de per se, antequam (1) ex fratribus dictae societatis, ab ipsa societate removeere, aut aliquem ex fratribus eiusdem Ordinis, cuiuscumque gradus vel conditionis existat, ad praedictam societatem vel aliquam ipsius domum transferre, absque vicarii pro tempore et maioris partis fratrum societatis eorundem consensu, quavis etiam rationabili causa. Et ipse generalis prior pro tempore, etiam consensu generalis capituli Ordinis huiusmodi, aliquem ex fratribus praedictae societatis, quantumcumque culpabilem et criminosum, extra domos ipsius societatis punire ullo umquam tempore nullatenus possit, sed ipsum in eisdem domibus, alias iuxta culpas et demerita ipsius, secundum canonicas sanctiones et instituta praedicti Ordinis, puniat ac punire debeat.

Prohibitio utendi gratis aut consequendi dignitates extra societatem, absque licentia.

§ 5. Praeterea, quod nullus ex fratribus dictae societatis, cuiuscumque status, gradus vel conditionis existat in ipsa societate, seu aliqua ipsius domo; quibuscumque exemptionibus, immunitatibus, privilegiis, gratis et indultis quorumcumque tenorum existant, eis, in specie vel in genere, a Sede Apostolica, seu alias pro tempore concessis, uti et gaudere, aut ad aliquas dignitates, praeminentias, administrationes vel officia dicti Ordinis, extra dictam societatem, quaecumque, quotcumque et qualiacumque fuerint,

(1) Leg. f. quemquam (R. T.).

vocari, assumi, aut illis praefici, absque vicarii et definitorum pro tempore, aut capituli societatis praedictorum, sive maioris partis illorum licentia, in scriptis habita et obtenta, nullatenus possit.

Communicatio gratiarum cuiuscumque alterius congregationis unien- dae.

§ 6. Quodque priores et fratres societatis huiusmodi, omnibus et singulis exemptionibus, immunitatibus, privilegiis, gratiis et indultis ipsis pro tempore unien- dis societatibus, per generalem priorem dicti Ordinis pro tempore, in specie seu in genere concessis, uti et gaudere libere et licite valeant, ex certa scientia et auctoritate apostolica, tenore praesentium statuimus, decernimus et ordinamus.

Bona fratrum ad congregatio- nem transeun- tium sunt congregatio- nis.

§ 7. Ac praemissa omnia, necnon quod praefata societas, iuxta quamdam concessionem priori et fratribus praedictae domus S. Salvatoris, per quondam Nicolaum generalem priorem dicti Ordinis concessam, de omnibus et singulis bonis mobilibus et immobilibus, praesentibus et futuris, omnium et singulorum fratrum dictae societatis, praesentium et futurorum, quaecumque, quomodocumque et qualiacumque huiusmodi bona fuerint, etiamsi illa ipsis fratribus ad eorum vitam concessa extiterint, plenarie succedant, ipsaque bona ad dictam societatem, cum fratribus ad illam transeuntibus, eo ipso devolvantur ac proveniant, priori et fratribus dictae societatis, praesentibus et futuris, perpetuo concedimus pariter et indulgemus.

Clausulae de- rogatoriae.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus et singulis in aliis nostris literis praedictis, quas alias in suo robore permanere, et quas, necnon praesentes, in omnibus et per omnia observari volumus, decernimus atque mandamus, non ob stare volumus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod si, quod absit, observantia huiusmodi in dicta societate cessare contigerit, praesentes literae, eo ipso, sint cassae et irritae nulliusque roboris vel momenti.

Nulli ergo etc.

Si quis etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio, quinto calendae decembris, pontificatus nostri anno tertio decimo.

Dat. die 27 novembris 1443, pont. anno XIII.

XXXI.

Confirmatio statutorum pro bono Camerae Apostolicae regimine editorum.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Clerici statuta Camerae ediderunt. — 2. Quae Pontif. confirmat. Eorum tenor hic inseritur. — 3. De clericorum numero. — 4. De decani officio et potestate. — 5. De Camerae clericorum et aliorum locorum in Camera rerumque agendarum ordine. — 6. De clerici mensarii munere circa occurrentia singulo mense. — 7. De minorum quinque servitorum divisione, eiusque modo. — 8. De clericis supranumerariis admittendis. — 9. De clericis ad ampliorem dignitatem evectis. — 10. De infirmis quoque et absentibus, — 11. Decedentiumque exequiis. — 12. De altaris ornamentis et missis, aliisque officiis celebrandis.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis gentibus Camerae Apostolicae, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

In eminenti Apostolicae Sedis specula, licet immeriti, disponente Domino, constituti, tamquam prudens paterfamilias, qui cupit familiam domus suae per viam mandatorum Domini incedere, normam illi tribuens et ordinem honeste vivendi, recteque agendi, ita et nos libenter ad universa Romanae Curiae officia et eorum officiales, et praesertim Camerae Apostolicae, ad quam Ecclesiarum et monasteriorum omnium, necnon etiam urbium,

civitatum, terrarum, castrorum, oppidorum, villarum et locorum Romanae Ecclesiae immediate subiectorum, spiritualia et temporalia negotia peragenda deveniunt, ut cuncta ibidem pertractanda salubriter dirigantur, et feliciter gubernentur, ac iuste et humaniter finiantur et terminentur, attenta mentis sollicitudine vigilamus, tales in eadem Camera viros et ministros deputare, qui Deum timeant, sint ecclesiasticis dignitatibus praediti, bonis moribus redimiti, providentia circumspecti, rectitudine iusti et sollicitudine vigilantes; sicque prudenter et iuste et, in expediendis negotiis huiusmodi, attente se habeant, ut cuncti ad eandem Camera pro eorum expediendis negotiis recurrentes, se iuste et humaniter expeditos fore merito gloriantur.

Clerici statuta Camerae ediderunt.

§ 1. Cum itaque vos ad laudabile, sincerum et prosperum regimen Camerae praelibatae nonnulla statuta, ordinationes et capitula edideritis atque feceritis, nobisque propterea humiliter supplicastis, ut illis, pro eorum subsistentia firmiori, robor apostolicae confirmationis adiacere de benignitate apostolica dignaremur.

Quae Pontifex confirmat.

§ 2. Nos igitur, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, statuta, ordinationes et capitula praefata, per nos visa et lecta ac diligenter inspecta et examinata, quia mature, prudenter, provide et digeste edita et confecta existunt, auctoritate apostolica et ex certa scientia, tenore praesentium confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus.

Eorum tenor hic inseritur.

Tenor vero statutorum, ordinationum et capitulorum praedictorum sequitur, et est talis:

Incipiunt statuta et ordinationes collegii Cam. Apostolicae.

De clericorum numero.

§ 3. Omne collegium, cui apostolici fisci incumbit cura, his personis concluditur: primum illorum caput est reverendissimus D. Camerarius, tum reverendus

thesaurarius, post assistentes, qui ex patrum clericorum collegio ad ampliorem dignitatem evecti sunt. Post eos clerici, septem videlicet numero tantum, uti SS. dominus noster Eugenius quartus Pontifex instituit. Reliqui vero numero praefixo adiecti, nihil commodi capientes, a voto dando et a suscipiendis commissionibus abstineant, et solo clericorum nomine, habitu et pari sede remaneant contenti.

De decani officio et potestate.

§ 4. Senectutem, quae apud maiores nostros semper venerabilis fuit, observare quoque nos decet. Cuius opportune inter clericos quispiam, caeterorum nomine, plurimum rerum curam continuam habiturus sit, is erit merito, qui prius tempore ad collegium admissus fuerit, modo Curiam incolat: eo autem absente vel infirmo, proximior tempore subrogetur, huncque decanum appellare convenit. Potestas cogendi clericos Camerae, tam qui intra numerum sunt quam ultra, et agenda proponendi, et exigendi singulorum vota, et iuxta illa concludendi, exigente opportunitate, praeter causas fiscales et tempus quo maioribus occupatur, ad officium decani pertinet. Altaris et iocalium eius, ac divini officii, atque sacerdotis, et quicquid spectet ad ea, decanus diligentius curet, sigillumque collegii et constitutionum volumen apud se retinens, exacto anno, semper singulorum rationem reddat.

De Camerae clericorum et aliorum locorum in Camera, rerumque agendarum ordine.

§ 5. Nihil est quod tam rebus conducatur gerendis, quam ordo: ne qua igitur confusio, illo deficiente, occurrat, commode proponendum videtur, quo pacto in loco Camerae sedendum loquendumque sit. Cum igitur diebus Lunae, Mercurii et Veneris, quibus maiores nostri ius dicere soliti sunt, convenerint reverendissimus camerarius, aut illius vicesgerens, thesaurarius, assistentes et clerici, reliquive ministri fisci; primo ac digniori loco sedeat camerarius aut substitutus illius, assistentes, decanus et quidam ex clericis; e re-

gione vero thesaurarius, post reliqua pars clericorum, eorum sane, qui intra numerum sunt, hique omnes pro tempore dignitatis aut admissionis eorum. Super numerum autem electi novissimi considerant; nec quisquam eorum sine alba veste atque cappa, loco suo, sed inter pares ultimo sedeat. Post hos autem auditor fiscali, clerici sacri collegii, tum advocatus pauperum, postremo advocatus ac procurator fiscali. Praeter hos autem omnes, nemo ex ministris fiscalibus sedeat, sed recti omnes assistant, ut honor ac decus huius magistratus gravior observetur. Quicquid a singulis horum proponendum, agendumque fuerit, iuxta sedium et temporis ordinem absolvatur, tam in exigendis votis, quam in causarum delegationibus, relationibusque fiendis: ita ut pro modestia Patrum, uno loquente, caeteri observato silentio audiant. Nemo loquentem turbet. Nec intra has solum species consistit huius constituti sententia. Quocumque enim hoc celebre collegium convenerit, idem ordo, eadem gravitas ac modestia illibata permaneat. Cum autem ius dicitur, observent ostium tres cursores ad mandata patrum parati.

De clerici mensarii munere circa occurrentia singulo mense.

§ 6. Si plures mandata negotia serius tardiusque absolvant; profecto maiori commo cedit, uni exequendum committere, quod probatum est plurium iudicio atque consensu. Pro more igitur prisco solitoque maiorum nostrorum, singulo mense uni ex clericis demandetur cura praecipua exequendi quaeque negotia inter ipsos conclusa atque definita. Et is quidem primum constituatur decanus, tum illi proximiori tempore, atque ita, servato ordine, praeficiantur caeteri sibi invicem succedentes. Quod autem istius fidei atque diligentiae incumbit, id est ut bullas maiorum Ecclesiarum ac monasteriorum curet concludi capsae sub duarum clavium custodia, quarum alteram apud se teneat, alteram servientes armorum; reliquorum autem beneficiorum, quae supplicatione

impetrantur, obligationem iuxta ritum Camerae accipiat; iocalia undecumque venerint, huic postea dividenda mandantur. Iste tandem omnium vices agens, quicquid inter collegas communicandum distribuendumque acceperit, libello describat, et instante fine mensis inter collegas, coeterosque Curiae officiales aequa lance partiat.

§ 7. Sunt igitur minuta quinque, quorum distribuendi onus nostro incumbit officio, hoc ordine partienda. Primo namque minuto, quod ad Camerae Apostolicam spectat, in quatuor partes aequales, tres partes dominus camerarius accipiat, diviso; reliqua vero clerici emolumenta percipientes inter se aequaliter metiantur. Aliud vero minutum Cancellariae assignatum, item in quatuor partes scindatur, quarum tres dominis protonotariis adscribantur: residua autem bipartita, una domino vicecancellario cedat; alia item aequaliter subdivisa, una litterarum apostolicarum correctori, altera vero pars contradictarum auditori detur. Est et tertium minutum in duas partes aequales dividendum, quarum una capellani commensalibus assignata, reliqua quadripartitur, ex quibus cubicularii unam, tres autem alias scutiferi honoris sibi recipiant partes. Quarto minuto similiter quadripartito, una partium magistris hostiariis tribuatur; altera vero partium una custodibus portae ferreae, altera cursoribus distribuatur; duae reliquae huius minuti partes in septuaginta et unam particulas veniunt dividendae, ex quibus servientes armorum quadragintanovem, bullatores tres, paneterii tres, cubicularii tres. Item, magister equorum unam cum dimidia, clericus equorum unam, palafrenarius et scopatores quinque, magister pagnottae duas, hostiarii primae portae unam, primus coquorum unam cum dimidia, clericus coquinae unam, lotores utensilium coquinae unam partes excipiant. Reliquum quod superest minutum, officialibus et familiaribus cardinalium elargiatur.

De minorum quinque servitorum divisione, eiusque modo.

De clericis supranumerariis admittendis.

§ 8. Quicumque ab Apostolica Sede clerici fiscali designati fuerint, non prius a collegio admittantur, quam aureos viginti sex collegio Camerae numeraverint; admissos autem illos intelligimus, qui, etiam ultra numerum, ad sedem habitumque recipiuntur. Memorata vero summa hoc pacto distribuatur, ut aurei viginti ad usum altaris cedant, sex autem reliqui, pro veteri more, iure iocalium dividantur. Cum autem clericorum loca, qui intra numerum sunt, vacaverint, priorem ex his, qui praeter numerum sunt, aut quem Summus Pontifex iusserit, in locum vacuum collegium subroget. Isque omnium lucrorum commoda, quemadmodum et reliqui, percipiat. Qui autem admittitur ad collegium, iureiurando pollicetur servare custodireque statuta et probatos mores huius celebris venerandique collegii.

De clericis ampliore dignitate elevatis.

§ 9. Quos vitae praestantia, clari mores aut excellentia doctrinae ad episcopalis vel alterius dignitatum gradum evererit, summa veneratione et liberalitate prosequi convenit, quandoquidem honori et amplitudini nostrae plurimum cedat. Ille autem, qui e nostro collegio promotus translatusve etiam saepius fuerit, semper quicquid caeteri debent minorum sacri sigilli omnisque alterius solutionis camerario, thesaurario, clericis et notariis, minime solvat, sed ea omnia libera patrum donatione suscipiat. Quicquid autem illi ex communi lucro deberetur, exacto mense, omne ad altaris usum perveniat.

De infirmis quoque et absentibus.

§ 10. Infirmos corpore pietatis officio amplecti humanum piisque videtur: propterea, si quem in Curia praesentem vexaverit morbus, a percipiendis lucris communibus, velut caeteri fisco servientes minime excludatur. Quod si ad balnea vel alia loca salubrioris aeris alium oportuerit secedere, cuiuslibet commodi particeps sit, integro mense. Cum vero diuturnior fuerit aegrotatio, himestri tantummodo, accedente suffragio plurimum ex

collegio, lucra obvenientia excipiat. Absentes autem publicae vel privatae rei causa, nihil omnino percipere aut potere valeant, nisi duarum ex tribus partibus votis decernatur.

§ 11. Extremum huius vitae diem et mortem indubiam prudentis est praemeditari. Cumque omnibus sit communis sors et moriendi lex, pietatem summam praestare defunctis ad nos potissimum pertinet, qui in sortem Domini vocati sumus. Si quem igitur ex nostro collegio mori contingat, praesentem aut absentem, qua die sepulchro mandatur, funus aut nuntium mortis advenerit, vel intra biduum proximum, exequiae solemniter celebrentur, quibus intersit omne collegium, et missae triginta dicantur, omnemque hanc impensam pro dignitate et gradu defuncti collegium exsolvat. Liberum autem sit haeredibus aut fideicommissariis defuncti, praeter eam summam, quicquid in piam causam voluerint erogare.

§ 12. Religionis causam semper et ubique praecipuam extitisse nemo nisi imperitus ignorat, legimusque Salomonem sapientissimum regem longe diligentiorum fuisse in aedificanda domo Dei, quam regia. Hanc ergo ut cum singulari zelo et animi fervore prosequamur, decernimus collegium nostrum habere altare instructum omnibus, decenter quidem ac ornate, quae ad sacrificium celebrandum necessaria sunt, illaque, ut in anterioribus diximus, decant diligentiae mandentur, cuius vigilantia et studio semper incrementum divino cultui dedicata suscipiant. Omne autem collegium nostrum, praeter festa quae ab Ecclesia observantur, praecipua veneratione singulis annis celebret diem constantissimi ac felicitis martyris Laurentii, ita ut vespere et solemnem missam, adstantibus reverendissimis dominis cardinalibus et caeteris praelatis, celebrarent. Sacerdotem quoque, qui diebus festis, et quibus collegium convenit pro iure reddendo, missam celebret, collegium

Decedentiumque exequiis.

De altaris ornamentis et missis, alligandis officio celebrandis.

conducat, illique, in praesidium vitae, annuum salarium constitatur. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Domini MCCCXXXIV, 8 idus iulii, pontificatus nostri anno XIV.

Datum pontif. anno XIV, die 8 iul. an. 1444.

XXXII.

Quod, de quibuscumque rebus ad Urbem delatis, seu quomodolibet, ratione contractus, alienatis vel commutatis, semel dumtaxat vectigal debitum exigatur (1).

SUMMARIUM

- 1. Causae huiusce constitutionis. — 2. Statutum (de quo in rubrica). — 3. Ex revenditione rerum nova non exigenda gabella. — 4. Contrariorum derogatio. — 5. Camerarius huius statuti executor. — 6. Publicatio eiusdem et affixio. — 7. Clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum vectigalia et gabellae ad sustentationem et tutelam civitatum, terrarum et locorum constitutae fuerint, ut quando rerum et temporum conditio postulare, ex emolumentis dictarum gabellarum, necessitatibus civitatum, terrarum et locorum, in quibus impositae sunt, subveniri et opportuna suffragia subministrari possint: cumque ea gabellarum onera, quae curialibus ac subditis nostris detrimentum afferunt, aut moderari aut tollere penitus intendamus, ad nostramque notitiam perventum sit, quod de eisdem mercantiis, rebus et bonis, videlicet ex prima eorundem venditione et ipsorum revenditione in hac nostra alma Urbe, plures gabellae exiguntur;

§ 2. Nos, ne curiales et subditi huiusmodi res ad eorum victum necessarias maiori pretio, quod aequum et rationale sit, emere compellantur, paternae

charitatis studio provocati, huiusmodi immoderatae exactioni remedium adhibere volentes, auctoritate apostolica, tenore praesentium, hac irrefragabili constitutione sancimus et decernimus ut, ex singulis mercantiis, rebus et bonis quocumque nomine censeantur, quae in dicta Urbe vendi aut alio quovis contractu alienari, sive commutari, seu aliquo contractus et conventionis genere in alios transferri contigerit, sive in dictam Urbem condeantur, sive in eadem confecta et suborta sint, quorum omnium conditiones et qualitates, hic haberi volumus pro expressis, perpetuis futuris temporibus semel dumtaxat solita gabella solvatur.

§ 3. Statuentes harum serie, ut ex mercantiarum, rerum ac honorum huiusmodi revenditionibus, etiamsi plures revenditiones fieri contigerit, nulla gabella aut onus, sive gravamen, vel exactio aliqua quovis modo fieri possit: possessionum ac rerum stabilium, carniarum, vini et plani (1) gabellis dumtaxat exceptis.

§ 4. Irritum et inane ex nunc decernentes, si secus a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit imposterum attentari, non obstantibus quibuscumque statatis et consuetudinibus dictae urbis, ac apostolicis et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus haecenus factis, seu imposterum faciendis, quibus in hac parte derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Mandantes, sub poena arbitrio dilecti filii Ludovici tituli sancti Laurentii in Damaso, presbyteri cardinalis, patriarchae Aquileien., camerarii nostri, et in dicto camerariatus officio successorum, qui pro tempore fuerint, infligenda, universis et singulis senatori dictae urbis, conservatoribus, Camerae ipsius urbis thesaurario, marescalchis, gabellariis et caeteris aliis officialibus pro nobis, sive Romana Ecclesia deputatis, qui sunt et pro tempore erant, quatenus huiusmodi praesentem constitutionem, decretum,

Ex revenditione rerum nova non exigenda gabella.

Contrariorum derogatio.

Camerarius huius statuti executor

(1) Leg. panis.

(1) Ex Regest. in Archiv. Vatic.

Causae huiusce constitutionis.

Statutum (de quo in rubrica).

statutum ac mandatum inviolabiliter observent et ab aliis illesa penitus observari faciant.

Publicatio eiusdem et affixio.

§ 6. Ut autem omnia et singula in huiusmodi literis contenta ad communem omnium notitiam deducantur, has literas in valvis Capitolii affigi mandavimus, quae earum tenorem suo quasi sonoro praeconio et patulo inditio publicabunt, ut hi, quos huiusmodi literae respiciunt, quod ad eorum notitiam non pervenerint aut ignoraverint, nullam possint excusationem praetendere vel ignorantiam allegare: cum non sit verisimile quoad ipsos remanere incognitam vel occultum quod tam patenter omnibus publicatur.

Clausulae.

§ 7. Nulli ergo etc. Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, sexto kalendas decembris, pontificatus nostri anno quartodecimo.

Dat. die 26 novembris 1444, pont. anno XIV.

XXXIII.

Approbatio ordinationum in capitulo Romae acto praefinitarum, pro reformatione monachorum Graecorum S. Basilii in provinciis Siciliae, Calabriae et Apuliae.

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Eugenius cognoscens monachos S. Basilii in regno Siciliae indigere reformatione, capitulum Romanum celebrari iussit. — 2. In quo statutum fuit ut Siciliae, Calabriae et Apuliae provinciis visitator constituatur, qui simul cum suo consiliario loca et personas visitet et corripiat. — 3. Taxamque pro salariis magistrorum et expensis studentium modo et forma hic praescriptis exigat: — 4. Et ipse Pont. modo dicta capituli statuta confirmat et observari mandat. — 5. Praelatisque omnibus et caeteris aliis ut visitatoribus pareant, eosque non impediunt sub poena etc. prohibet, et archimandritae Siciliae auctoritatem suspendit. — 6. Visitatoribus praedictis facultates contra quas-cunque personas Ordinis, etiam archimandritas, concedit. — 7. Stipendia eisdem visitatoribus designantur. — 8. Clausulas contrariorum derogatorias apponit. — 9. Visitatoribus onus dat sibi significandi privationes et amotiones abbatum, etc.

culi auctoritatem suspendit. — 6. Visitatoribus praedictis facultates contra quas-cunque personas Ordinis, etiam archimandritas, concedit. — 7. Stipendia eisdem visitatoribus designantur. — 8. Clausulas contrariorum derogatorias apponit. — 9. Visitatoribus onus dat sibi significandi privationes et amotiones abbatum, etc.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Inter curas multiplices quibus occurrentium rerum negotiorumque varietatibus obsidemur, illam vigilantius amplectimur, per quam regulares Ordines et loca iugi sanctimoniae dedita, prout congrue prospicimus, in spiritualibus et temporalibus prosperitatis optatae contingant eventum, unde efficacis ad id sollicitudinis studium apponere cupimus, et provisionis salutaris adhibere remedium, ne Ordines et loca ipsa apostolicae, quod absit, providentiae destituta consilio, deformationis subiaceant opprobrio; sed libentius cursu temporis continuum, dante Domino, in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiant incrementum.

§ 1. Sane ad nostri deducto notitiam, quod plurima monasteria et loca monachorum Graecorum Ordinis sancti Basilii in regno Siciliae citra et ultra Farum essent, quae in multis reformatione indigere videbantur, nos, inter alia, mandavimus omnibus et singulis abbatibus dicti Ordinis de celebrando capitulo ad urbem Romanam, ut certo tunc expresso, et ad id per nos statuto termino, personaliter convenirent, ibidem tractaturi et ordinaturi quae pro religionis decore et huiusmodi Ordinis commodo, utilitate et conservatione expedirent.

§ 2. Postmodum vero dilectis filiis praefati Ordinis in praedictis insula et regno consistentium monasteriorum archimandritis et abbatibus, cum nonnullis aliis eiusdem Ordinis personis sub Graecorum ritu vivere consuetis, in praedicta urbe pro praemissis congregatis convenientibus, post maturam, quam desuper

Proemium.

Eugenius, cognoscens monachos S. Basilii in regno Siciliae indigere reformatione, capitulum Romanum celebrari iussit.

In quo statutum fuit, ut Siciliae, Calabriae et Apuliae provinciis visitator constituatur qui simul cum suo consiliario loca et personas visitet et corripiat.

inter se habuerunt, deliberationem, concordarunt et ordinarunt, ac in hoc singuli scilicet, aut maior pars eorum expresse consenserunt, videlicet quod ex singulis Siciliae et Calabriae et Apuliae dicti Ordinis provinciis, unus esset eiusdem Ordinis visitator, qui in illa ex provinciis huiusmodi, in qua pro tempore deputatus fuerit, cum uno socio, cuius consilio in omnibus agendis uti debeat, monasteria et loca praedicta, tam monachorum quam monialium sub praedicta Regula degentiam, tam in capite quam in membris, visitare et reformare, ac personas ibidem corrigere, aliaque, quae ad huiusmodi visitationis et correctionis officium de iure vel consuetudine pertinebunt, facere et exercere possent et deberent.

Taxamque pro
enariis magi-
strorum et ex-
pensis studen-
tium, modo et
forma hic praec-
scriptis, exigat.

§ 3. Quodque visitatores dicti Ordinis pro tempore existentes a quolibet dictarum provinciarum Ordinis huiusmodi monasterio, sive loco, illam pecuniarum summam sive quantitatem, quae inter archimandritas, abbates et personas praedictas in congregatione huiusmodi, tam pro salariis magistrorum monachos et personas dicti Ordinis aliosque quoscumque idioma Graecorum pro tempore docere volentium, quam expensis studentium huiusmodi deputata, seu consignata extitit: et quae quidem summa sive quantitas in Siciliae, inter monasteria et Ecclesias saeculares Graecas ad centum uncias monetae currentis ibidem, et in Calabriae ad ducentum et quinquaginta, in Apuliae vero provinciis eisdem ad octuaginta florenos auri de Camera ascendit, ad quas quantitates, a quibuslibet dictorum monasteriorum et Ecclesiarum rectoribus persolvendas, tam abbates quam commendatarios quoscumque et quibuscumque unita monasteria; in Sicilia vero, eos presbyteros saeculares, rectores Ecclesiarum Graecarum teneri et obligatos esse voluerunt et statuerunt, exigere, colligere et levare valerent, atque possent, huiusmodi concordatis et ordinatis, per singulos aut maiorem partem eorum, qui

praemissae congregationis et capituli celebrationi interfuerunt, acceptatis atque laudatis.

§ 4. Nos itaque omnia et singula praemissa, et quaevis alia inter archimandritas, abbates et personas praedictas in huiusmodi celebrato capitulo ordinata et concordata, illorumque tenores et effectus rata habentes et grata, illa, auctoritate apostolica, approbamus et praesentis scripti patrocinio communimus, eaque volumus et mandamus ab omnibus et singulis, quorum pro tempore interfuerit, firmiter et inviolabiliter observari.

§ 5. Districtius inhibentes venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis, episcopis et universis et singulis ecclesiasticis dictarum provinciarum praelatis, et quibusvis aliis, cuiuscumque dignitatis, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, et praecipue dilecto filio Lucae Bufalo, moderno S. Salvatoris in lingua Fari Messanensis dioecesis archimandritae (cuius praeminentiam, quam supra monachos et abbates Siculos habet, ac curam eius, quoad vixerit, ex certa nostra scientia suspendimus, et quem correctioni ipsorum visitorum subiicimus, ac ab illis corrigi et puniri debere atque posse decernimus), archiepiscopis vero et episcopis, suspensionis ab ingressu Ecclesiae poena, nec non praedicto Lucae et aliis archimandritis et caeteris supradictis, sub excommunicationis sententia, quam eo ipso incurrant, et a qua quidem sententia ab alio quam a Romano Pontifice absolvi non possint, ac cuilibet ipsorum, ne se de visitatione monasteriorum et locorum Graecorum, tam monachorum quam monialium, in provinciis supradictis existentium, aliquo modo intromittant, sive visitatores ipsorum monasteriorum et locorum pro tempore existentes, quo minus illa libere visitare, ac illorum personas corrigere et punire, aut alias commissum eis visitationis officium, in omnibus et per omnia exercere debeant atque possint, impediant.

Et ipse Pontifex modo dicta capituli statuta confirmat, et observari mandatur.

Praelatisque omnibus et caeteris aliis ut visitoribus pareant, eosque non impediant sub poena etc. prohibet, et archimandritae Siculi auctoritatem suspendit.

Visitoribus praedictis facultates contra quascumque personas Ordinis, etiam archimandritae, concedit.

§ 6. Et nihilominus, ut monasteria et loca praedicta, per visitationis et felicis directionis ministerium, salutare contingant remedium, volumus et dicta auctoritate statuimus, atque decernimus et ordinamus quod visitatores pro tempore electi et deputati, ac existentes, ad singularum provinciarum earumdem singula dicti Ordinis monasteria, et loca singularum provinciarum huiusmodi personaliter accedant, et, solum Deum prae oculis habentes, in monasteriis et locis praedictis, tam in spiritualibus quam in temporalibus, necnon capitibus et membris, debitaie visitationis officium auctoritate praedicta impendere et exercere; ac omnia et singula, quae inibi reformationis et correctionis ministerio indigere prospexerint, prout eis, iuxta canonicas sanctiones et regularia eiusdem Ordinis instituta ac alias, congrue videbitur, reformare et corrigere; necnon quoscumque monasteriorum et locorum ipsorum praesidentes, illorumque personas, cuiuscumque dignitatis, etiam abbatialis, status, gradus vel conditionis existant vel praeminentiae, etiamsi archimandritae fuerint, iuxta criminum et excessuum per eos quomodolibet perpetratorum qualitatem et exigentiam, corrigere et punire, et si illorum demerita id deposcerint, a dignitatibus et officiis quibuslibet auctoritate nostra privare, et ab illis amovere; ac etiam summam sive quantitatem pecuniarum huiusmodi, ad opus et usus magistrorum et studentium eorumdem, a praesidentibus monasteriorum et locorum praedictorum, prout in capitulo praedicto concordatum et ordinatum, ut praefertur, extitit, exigere, colligere et levare, seu exigi, colligi et levare facere, ac de levatis et perceptis quietare: praefatoque moderno archimandritae Siculo, ne se de visitatione monasteriorum et locorum huiusmodi, illorumque correctione personarum, ac alias de eis quovis modo intromittere audeat sive praesumat, strictius inhibere; omnia-

que alia et singula, quae in praemissis et circa ea necessaria fuerint, vel quomodolibet opportuna, facere, statuere, ordinare et exequi: contradictores quoscumque et rebelles ac non solventes, per censuram ecclesiasticam et alia quaevis opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compellere: necnon si, quod absit, ex archimandritis, abbatibus et aliis supradictis aliqui fuerint, qui, legitime requisiti, summam sive quantitatem praemissam, prout se in qualibet provinciarum praedictarum extendit, ac in concordatis et ordinatis huiusmodi continetur, solvere et assignare sive usque ad dictam summam vel quantitatem contribuere distulerit, sive recusaverit, ex tunc visitatores supradicti, et quilibet ipsorum in sua provincia, fructus, redditus et proventus singulorum monasteriorum et locorum, quibus non solventes huiusmodi praefuerint, aut quae sive per unionem, sive per commendam obtinuerint, arrestare et sequestrare, necnon demum (si eis videbitur) fructus, redditus et proventus huiusmodi usque ad summam sive quantitatem eandem, pro praemisso usu exponere, vel grangiam aut praedium aliquod, pro rata ad hunc studiorum usum contributionis illius Ecclesiae vel monasterii, cuius praesidens solvere noluerit, deputare et consignare, ac etiam taxas monasteriorum et Ecclesiarum praedictorum augere vel minuere, summis tamen praefatis non diminutis, si opportunum videbitur, possint atque debeant.

§ 7. Verum, quia dignum est ut stipendio congruo sustententur qui ad labores et onera deputantur, volumus et dicta auctoritate decernimus quod visitatores praedicti, dum et quoties in exercitio visitandi et corrigendi, aliaque supradicta faciendi fuerint, quilibet videlicet eorum, pro se ac notariis et aliis cum eis in huiusmodi exercitio necessariis existentibus, a monasteriis et locis, quae pro tempore visitabunt, eorumque personis sum-

Stipendia eisdem visitoribus designantur.

ptus et expensas, non solum victus, sed etiam alias minutas, et solum necessarias recipere possint et valeant moderatas. Super quibus omnibus etiam ipsis pro tempore, ut praemittitur, existentibus visitatoribus plenam et liberam auctoritate praedicta concedimus, tenore praesentium, facultatem. Nos enim sententias sive poenas, quas dicti visitatores pro tempore rite tulerint sive statuerint in rebelles, sequestra vel arresta quaeque apposuerint, rata habebimus, atque faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari, invocato etiam per eos ad omnia et singula supradicta, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulas contrariorum derogatorias apponit.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et literis apostolicis, praesertim quibusdam Petro Pesali B. Mariae de Cripta Ferrata, Romanae Ecclesiae immediate subiecta, ac aliis Paulo, tunc B. Mariae de Cripta, et Adriano S. Pantaleonis Tusculani Panormitanae et Messanensis dioecesis monasteriorum abbatibus per nos illis decretis, quarum tenores et effectus praesentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, et quas, ut effectus praesentium per eas impediri non contingat, revocamus, cassamus et annullamus, ac pro infectis et nullis haberi, censi et reputari debere decernimus; necnon statutis et consuetudinibus monasteriorum, locorum et Ordinis praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, caeterisque contrariis quibuscumque; aut si archimandritis, abbatibus et personis praedictis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, a Sede Apostolica existat indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari, aut ad iudicium trahi non possint, per literas apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, unionibus dictorum monasteriorum et Ecclesiarum, quibusvis etiam cathedralibus Ecclesiis fa-

ctis, exemptionibus, indulgentiis et literis apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta, ipsorum visitatorum iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, quae, quoad hoc, eisdem abbatibus, personis et aliis nolumus aliquatenus suffragari.

§ 9. Praeterea ea singula, quae visitatores antedicti circa singulas privationes et amotiones huiusmodi fecerunt, nobis, per eorum patentes literas ipsorum sigillis sigillatas, quantocius fideliter intimare procurent, ut, eorum informatione plenius instructi, circa provisiones monasteriorum et locorum tunc per privationes et amotiones huiusmodi vacantium, consultius agere valeamus.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MCCCXLVI, decimonono kalendas ianuarii, anno sexto-decimo.

Dat. 14 decembris 1446, pont. anno xvi.

XXXIV.

Innovatio damnationis trium articulorum Ioannis de Poliaco, catholicae veritati circa poenitentiae sacramentum contrariorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Cap. *Super Cathedram* Bonifacii VIII constitutionem recolat de confessionibus per fratres Ordines Mendicantium audiendis. — 2. Ioannis de Poliaco errores. — A Ioanne XXII damnati, — Et ab eodem auctore reprobati. — 3. Alios subortos narrat eadem super re errores, — 4. Eosque damnat Eugenius. — 5. Singulis episcopis, ut haec populis significant et observari faciant mandat. — 6. Contra contumaces procedi iubet.

(1) Ex Regest. in Archiv. Vatic.

Visitatoribus opus dat sibi significandi privationes et amotiones abbatum, etc.

Eugenius episcopus, servus servorum Dei, universis et singulis venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis electis, et abbatibus ubilibet constitutis, ad quos praesentes litterae pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Gregis nobis crediti curam gerentes pervigilem, studiis efficere conamur assiduis, ut, pro quorum salute languores humanos Altissimi Filius perpeti voluit, fideles execrandis non involvantur erroribus, sed nostri directione ministerii, prout superna gratia contulerit, a noxiis ac dispendiis iugiter praeserventur: et ut etiam vos, in partem sollicitudinis vocati pro dictis extirpandis erroribus, opem et operam ferventius impendatis, vos pro iniuncto vobis officio excitamus.

Cap. Super Cathedram Bonifacii VIII constitutionem recolat de confessionibus per fratres Ordines Mendicantium audiendis.

§ 1. Dudum siquidem sel. rec. Bonifacius Papa octavus, praedecessor noster, sua, quae incipit *Super Cathedram*, constitutione, sive decretali, quam postea piaem. Clemens Papa V, etiam praedecessor noster, in Viennensi concilio innovavit, et quae subsequenter ad eremitarum Sancti Augustini et Beatae Mariae de Monte Carmelo Ordinum fratres per Sedem Apostolicam extensa fuit, inter caetera statuit et ordinavit quod in singulis civitatibus et dioecesibus, in quibus Praedicatorum et Minorum Ordinum fratrum loca consistenter, ac in locis ipsis vicinis, in quibus huiusmodi loca non haberentur, magistri et priores provinciales Praedicatorum aut eorum vicarii generales ac provinciales ministri, necnon custodes Minorum Ordinum praedictorum, ad praesentiam praelatorum ibidem se conferrent per se, vel per fratres, quos ad hoc idoneos fore putarent, humiliter petaturi ut fratres, qui ad hoc electi forent, in eorum civitatibus et dioecesibus confessiones suorum subditorum confiteri sibi volentium audire libere valerent; et huiusmodi confitentibus, prout secundum Deum expedire cognoscerent, poenitentias imponere saluta-

res ac beneficium absolutionis impendere, de licentia, gratia et beneplacito eorundem: praefatique priores et ministri student eligere personas idoneas, sufficientes, vitae probatae, discretas, moderatas, atque peritas ad tam salubre ministerium et officium exequendum, quas sic electas praelatis ipsis praesentarent vel praesentari facerent, ut, de eorum licentia, gratia et beneplacito, in civitatibus et dioecesibus eorundem, personae sic electae huiusmodi confessiones sibi confiteri volentium audirent, et eis imponerent poenitentias salutes et beneficium absolutionis impenderent, prout in ipsa constitutione sive decretali plenius continetur.

Ioannis de Poliaco errores.

§ 2. Et licet postmodum ad piae recordationis Ioannis Papae XXII, etiam praedecessoris nostri, notitiam deducto, quod quondam Ioannes de Poliaco, magister in theologia, sequentes articulos tenuerat, publiceque docuerat: videlicet quod confessi fratribus licentiam generalem confessiones audiendi habentibus, eadem peccata, quae confessi fuerant, iterum proprio sacerdoti confiteri tenerentur: ac stante statuto *Omnis utriusque sexus* in concilio generali, nec Deus, nec Romanus Pontifex facere posset, quod parochiales non tenerentur omnia peccata sua semel in anno proprio sacerdoti, scilicet parochiali curato, confiteri: quodque non posset Papa generalem dare potestatem audiendi confessiones, immo nec Deus, quin confessus generalem habenti licentiam, teneretur eadem iterum suo proprio sacerdoti, veluti parochiali curato, confiteri; dictus Ioannes praedecessor a verbis, quae Vas electionis protulit, exordium sumens, habita inde per plures sacrae paginae professores examinatione diligenti, necnon de venerabilium fratrum suorum S. R. E. cardinalium consilio et assensu, praefatos articulos, tamquam falsos et erroneos et a sana doctrina devios, auctoritate apostolica damnaverit et reprobaverit, ipseque Ioannes de Poliaco veris rationibus

A Ioanne XXII damnati.

Et ab eodem auctore reprobati.

opinionem, quam dudum habuerat, contrarius, et quibus respondere non poterat, demonstratis, eosdem articulos non esse veros affirmans, illos, in consistorio publico necnon ipsorum Ioannis Papae et cardinalium praesentia, revocaverit.

Alios subortos
narrat eadem
super re erro-
res.

§ 3. Tamen, sicuti nuper fratrum Ordinum eorumdem lamentabili querela ad nostrum non sine displicentia gravi pervenit auditum, plures ecclesiasticae necnon aliae utriusque sexus personae, reprobos superstitiososque articulos huiusmodi amplexantes, fideliumque animos iacere, ac eos, ut fratribus Ordinum huiusmodi non confiteantur, et ab illorum devotione retrahere molientes, ne dum praedictos, sed et alios etiam sacris canonibus omnino contrarios articulos astruere publice non verentur, videlicet quod confessio fratribus sic electis et admissis facta, dubitabilis sit et incerta, unde tenentur omnes incertum dimittere, et sic solum confiteri suis sacerdotibus curam animarum habentibus, sub poena peccati mortalis: et quamvis ipsi fratres admissi auctoritatem habeant confessiones audiendi et absolvendi, tamen ad eos accedendi populus subiectus, sine licentia proprii sacerdotis, non habet potestatem. Fratres quoque privilegia pro confessionibus audiendis et sepulturis habendis petentes sunt in peccato mortali, et Romani Pontifices illa Mendicantibus concedentes sive confirmantes, etiam in simili peccato et excommunicati sunt; ac dicti fratres Mendicantes, non pastores, sed fures, latrones et lupi censentur; sacerdos autem curatus Mendicantibus confessiones audiendi licentiam dans, magis super isto statuto *Omnis utriusque sexus* dispensat, quam Papa fratribus licentiam tribuens iuxta formam decretalis autedictae.

Eosque damnat
Eugenius.

§ 4. Nos igitur, animarum et alia quae praemissorum articulorum occasione, nisi prodeuntes inde confutarentur errores, succedere possent pericula, trepidantes, ac illis, quantum in nobis fuerit, obviare cupientes, omnes articulos praedictos una

cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus mature inspeximus, et per diversos in iure canonico doctores et sacrae paginae professores diligenter examinari fecimus, et quia protinus illos falsos et erroneos, ac eisdem canonibus adversos fore reperimus, illos, dictorum fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium consilio et assensu, autoritate apostolica, pro falsis et erroneis et adversantibus sacris canonibus, damnatos reprobosque declaramus atque decernimus.

§ 5. Quo circa universitati vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus singuli vestrum, quando super his a quocumque praedictorum Ordinum Praedicatorum, Minorum et aliorum Mendicantium super praemissis privilegiatorum magistro generali ac provinciali magistro, vicario vel alio gerente officium, fueritis requisiti ad confutandos et reprimendos ac penitus tollendos huiusmodi errores, prout in praefatis decretali sive constitutione *Super Cathedram*, ac extravagante *Vas electionis* continetur, diligenti studio atque cura provideatis ac intendatis: praefatasque constitutiones integre servantes, faciatis ab omnibus inviolabiliter observari.

Singulis episcopis, ut haec populis significant et observari faciant mandat.

§ 6. Et si quos forsitan huiusmodi damnatos, ut praefertur, articulos, aut aliquem seu aliquos eorum pertinaciter asserere, vel tenere seu praedicare invenietis, contra illos, communiter vel divisim, tamquam contra haereticos et de catholica fide suspectos procedere, necnon ipsos et eorum quemlibet, iuxta tantorum excessuum qualitatem, per censuram ecclesiasticam et alia opportuna iuris remedia, auctoritate praedicta compescere studeatis, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Contra contumaces procedi iubet.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo quadragésimo sexto, decimoseptimo kalendas februarii, pontificatus nostri anno sextodecimo.

Dat. die 16 ianuarii 1446, pont. anno xvi.

XXXV.

Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, in electione Romani Pontificis, Lugdunensis ac Viennensis sancita concilii servare debere decernit.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Nonnulla statuta circa Roman. Pontificis electionem edidit Basileense concilium. — 2. Iis sublatis, statuta conciliorum Lugdunen. et Viennen. servari mandat Eugenius. — 3. Contrariorum derogatio. — 4. Clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Etsi circa orbis Ecclesiarum et monasteriorum omnium (1), dum vacant, iuxta nostris, divina disponente clementia, commissum humeris apostolatus officium, per apostolicae providentiae ministerium occurrere consueverimus, de Romana Ecclesia, quae Ecclesiarum omnium mater est et magistra, ac illarum divina institutione primatum obtinet, cui, licet immeriti, praesidemus, nos procul dubio propensioris curae studio excogitare convenit, ne ipsam, quam Christus sibi sponsam copulavit, et extra quam nemini salus est, variis ambiguitatibus submissam relinquamus.

Nonnulla statuta circa Roman. Pontificis electionem edidit Basileense concilium.

§ 1. Hinc est quod nos, attendentes quod in civitate Basileen., sub nomine generalis concilii, circa electionem Romani Pontificis, vacatione Sedis Apostolicae occurrente, plura et diversa et per Sedem praedictam forsitan approbata emanarunt statuta, ordinationes et decreta, et etiam innovata fuerunt, diversas etiam excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliasque sententias censuras et poenas in se continentia propter iuris communis dispositionem, quorum occasione, si nos ab hac luce subtrahi contingeret, in electionis huiusmodi celebratione faciendae, plura et diversa pericula,

(1) Deest aliquid, forsitan *necessitates* (R. T.).

divisiones et scandala verisimiliter exoriri possent in ecclesiasticae libertatis offensam, cunctorumque christifidelium praedictum et iacturam.

Iis sublatis, statuta conciliorum Lugdunen. et Viennen. servari mandat Eugenius.

§ 2. Nos, tantis periculis, prout ex alto nobis permittitur, occurrere, ac fidelium ipsorum quieti consulere, necnon perversorum conatibus viam praeccludere cupientes, omnium etiam et singulorum statutorum, ordinationum et decretorum huiusmodi formas, etsi de illis ac eorum totis tenoribus de verbo ad verbum specialis et expressa praesentibus habenda foret mentio, pro expressis habentes, praesentium serie volumus, et auctoritate apostolica ac ex certa scientia, necnon potestatis nobis traditae plenitudine, statuimus pariter et ordinamus ut, dum extremae nostrae peregrinationis diem advenire contigerit, venerabiles fratres nostri S. R. E. tunc existentes cardinales, alias iuxta fel. recor. Gregorii decimi in Lugdunen., et Clementis quinti Romanorum Pontificum, praedecessorum nostrorum, in Viennen. conciliis generalibus circa hoc edita statuta et ordinationes, ad Romani Pontificis successoris nostri electionem, iuxta traditam eis a Domino intelligentiam, quos sub primodictis statutis, ordinationibus et decretis nullatenus comprehendere, nec eis subiici decernimus, procedere: ceteraque circa hoc quomodolibet solida et opportuna facere et exequi libere et licite possint et valeant in omnibus et per omnia, ac si primodicta statuta, ordinationes et decreta nullatenus emanassent.

Contrariorum derogatio.

§ 3. Non obstantibus omnibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis etc.

§ 4. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo quadragésimo septimo, octavo kalendas februarii, pontificatus nostri anno sextodecimo.

Dat. die 25 ianuarii 1447, pont. anno xvi.

XXXVI.

Canonizatio B. Nicolai de Tolentino, professoris Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini, eiusque adscriptio cathologo Ss. confessorum, et institutio festivitatis pro die 10 septembris (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. B. Nicolaus virtutibus et miraculis emicuit. — 2. Ioannes ideo XXII de eius canonizatione egit. — 3. Praeclara opera B. Nicolai fecit. — 4. Ieiuniis, vigiliis et orationibus vacavit, etc. — 5. Tempore obitus, audire meruit *Euge, serve bone et fidelis*, etc. — 6. Miraculis ante et post obitum claruit. — 7. Virum latere perditum, et oculi caecitate laborantem, signo crucis liberavit. — 8. Mulierem a sanguinis fluxu, simili modo sanavit. — 9. Puerum submersum vitae restituit. — 10. Virum suspensum et mortuum suscitavit. — 11. Miracula trecenta et unum fecit. Quibus impositum sit rerum harum examen. — 12. Hunc itaque Pontif. sanctificavit. — 13. Festumque pro die 10 septembris instituit; — 14. Indulgentiasque eius sepulchrum visitantibus concessit.

Eugenius PP. IV, universis christifidelibus praesentes literas inspecturis, salutem et apost. benedictionem.

Exordium.

Licet militans in terris Ecclesia triumphantem in coelis filiali et devoto veneretur affectu, ac virtutes, laudes, praeconiaque sanctorum, quantum sinit fragilitas, dignissimis attollat titulis, devotis quoque precibus solemniter sacrificia laudum offerat ad decus et venerationem civium supernorum, nihil tamen illis accrescit novae perfectionis et gloriae, nec eorum perfecta felicitas nostris operibus firmari poterit, vel augeri: misericors tamen, miseratorque Dominus, per intercessionem, meritaque sanctorum, quos in terris celebritate congrua veneramus, mirabili dignatione imperfectum nostrum

(1) Causam canonizationis huius Sancti exorsus est Ioannes XXII, continuavit Urbanus VI, ad finem perduxit Eugenius IV. Cl. Infessura, scriptor synchronus, et doctiss. Angelus Rocca, e familia Augustinensium, praefectus Sacrae Apostolice, contra Raynaldum et Novaes, canonizationem ponunt in nonas iunias anni 1446, licet Bulla data sit kal. febr. 1447 (R. T.).

suppleri providit, ut quod nostris meritis non valemus, eorum suffragiis assequamur.

§ 1. Aeternus itaque Deus, qui facit mirabilia magna solus, confessorem suum eximium Nicolaum de Tolentino in approbata Religione fratrum Eremitarum Sancti Augustini, ab eius pueritia educatum, puritate candidum, caritate fervidum, electum ex millibus, exemplar praefulgidum, sapientia Eius infinita produxit, singularis vitae suae excellentiam signis et prodigiis probans, ac coruscantibus crebrisque miraculis manifestans. Laetentur itaque coeli, et exultet terra, iucundeturque pariter totus orbis, quando ei, qui effulsit in templo Dei, cum viveret, speciosum in coelo praestant hospitium coeli cives.

§ 2. Itaque huius beati viri, quando vita est functus, fama summaque ad eum populorum devotione crescentibus, felic. record. Ioannes Papa XXII, praedecessor noster, Avenione cum eius cura (1) residens, cum fratribus suis coepit de eius canonizatione tractare, quam, nisi eius obitus et horrenda supervenissent schismata, procul dubio consummasset.

§ 3. Beatus igitur hic Nicolaus, honestis ex castro S. Angeli infra Firmandioeces. parentibus ortus, et puerorum consortia vitans, Ecclesias divinaeque mysteria frequentabat; et ne praeclara opera lucidae vitae suae longo latoque sermone curramus, pauca libet referre de pluribus, ut, ex his, existentes in via Domini patrem glorificent sicut decet.

§ 4. Sanctus equidem iste in aetate existens tenera, se sub magna religionis diligentia, summa cum obedientia et humilitate servabat, castigando corpus ieiuniis, vigiliis orationibusque insistebat devotus, gratus, humilis, obediens, benignus, suavis, pius, patiens, constans, maturus, compositus, virtutum quibusdam aromatibus plurimos attrahebat; adeo quoque fidei cultor erat, ut cuncta illius verba

(1) Curia.

B. Nicolaus virtutibus et miraculis emicuit.

Ioannes ideo XXII de eius canonizatione egit.

Praeclara opera B. Nicolai fecit.

Ieiuniis, vigiliis et orationibus vacavit, etc.

et opera, virtute fidei redolerent, tribulatorum et infirmorum consolator assiduus existebat.

§ 5. Et demum pudicus, castus, modestus, verecundus ac laetus, ad vitae vesperam veniens, divinitus audire meruit: *Euge, serve bone, intra in gaudium Domini tui*. Sic granum framenti cadens in terram et mortuum, uberem consurgit in spicam; sic botrus in torculari calcatus, liquoris redundat in copiam; sic regnum coelorum percipitur, et sancti per fidem sublimia regna vicerunt.

§ 6. Verum, quia decebat divinae magnitudinem bonitatis, ut quem in terris praeclaris ornarat virtutibus, in coelis regnare certis testimoniis probaretur, multis cum magnisque miraculis, dum viveret et post obitum, clarum fecit: quorum quaedam dignissimis probatis testibus, onerosae multitudinis vitandae gratia, duximus praesentibus annotanda.

§ 7. Quidam adeo in sinistro latere perditus erat, ut nec illius manum aut pedem posset quovis modo movere, aut quicquam ex oculo sinistro videre: post plurimorum medicorum antidota atque colliria iuvamen (1) experta, Sanctus sic latus illud crucis signaculo tetigit, viroque illi benedixit, qui statim, e grabato surgens, sanatus est, videns et integre liberatus.

§ 8. Quaedam vero mulier triennio continuo sanguinis fluxum patiens, ad Nicolaum veniens, et manum illius devotissime osculans, precabatur eum ut preces ad Dominum pro illius sanitate recuperanda porrigeret; sanctus ipse illam crucis signo signavit, et liberata recessit; et haec ante obitum.

§ 9. Post obitum vero, cum puer quidam annorum quatuor in canale molendini cecidisset, et intra rotam et aquam, per spatium temporis quo communiter quis bene ambulans milliario ambulasset, continuo iacisset, inde tandem laboriose extractus mortuus et pro mortuo reputatus, emisso prius per matrem voto,

Tempore obitus, audire meruit: *Euge serve bone* etc.

Miraculis ante et post obitum claruit.

Virum latere perditum, et oculi caecitate laborantem, signo crucis liberavit.

Mulierem a sanguinis fluxu, simili modo sanavit.

Puerum submersum restituit.

quod si restitueretur vitae, auxilio beati Nicolai, illum supra sanctum tumulum habitum Religionis indueret, adiuvante sancto praedicto, vivus apparuit.

§ 10. Vir insuper quidam inventus in domo sua suspensus et mortuus, precibus et voto per eius uxorem ad B. Nicolaum emissis, factus est vivus, et ex tunc diutius supervixit.

§ 11. Quamplurima etiam miracula, tam in vita quam post eius obitum, fecit, pluresque homines utriusque sexus a morte resuscitavit, caecos illuminavit et ab oculorum infirmitatibus liberavit, contractos et protractos membris et claudos erexit, paraliticos a membrorum impotentia sanavit et a tremore capitis et membrorum; daemoniacos, captivos, incarceratos, cum apparitionibus et revelationibus, liberavit; cadentes et illisos a naufragiis, a captivitate personae, a perditione honorum, a febribus, ab ethica, ab hydropisi, a podagra, a doloribus illorum, et stomachi ac cordis aliisque infirmitatibus liberavit, pristinaeque sanitati restituit. Quae omnia trecenta et unum miracula (ad quorum probationem examinati fuerunt trecentis septuaginta et unus testes) in registris annotata, coram nobis in publico consistorio relata fuerunt. His itaque ac aliis miris operibus Sancti huius astruentibus sanctitatem, et christianae fidei veritatem miraculorum lingua loquente, concurrunt ad nos undique populus, crevit de his fama atque devotio, laudatur Dominus, de salutiferis gratis auctori gratiae referantur. Invaluit super his vox communis et celebris, et plurimorum vox exultationis, etiam praetorum, nobis intonuit, et nostra auctoritate inquisitionem fieri super dictis obtinuit. Primum quidem venerabili fratri Joanni, episcopo Praenestino, et dilectis filiis nostris Joanni tituli S. Laurentii in Lucina, presbytero, et Prospero S. Georgii ad Velum Aureum, diacono, cardinalibus

Virum suspensum et mortuum suscitavit.

Miracula trecenta et unum fecit (1).

Quibus impositum sit rerum harum examen.

(1) Ex his nota illud unum quod recenset Sixt. V in bulla, seq. pag. citata.

commisimus ut veritatem praemissorum et de miraculorum continuatione inquirerent diligenter, quorum relatione etiam continuationis miraculorum probata veritas, nos et venerab. fratres nostros S. R. E. cardinales, de Sancti eiusdem vita mirabili miraculis et meritis gloriosis instruxit.

§ 12. Et quia plura et maiora de Sancto ipso comperimus, quam insinuata fuissent, de fratrum praedictorum consilio et assensu, plurimis Ecclesiae praetatis adstantibus, de omnipotentis Dei virtute et beatorum apostolorum Petri et Pauli ac nostra auctoritate confisi, eundem beatum Nicolaum sanctorum confessorum cathologo duximus adscribendum.

§ 13. Ideoque universitatem vestram monemus et hortamur attente, per apostolica scripta vobis praecipiendo, mandantes quatenus quarto idus septembris, quo sanctus ipse migravit ad Dominum, festum eiusdem devote et solemniter celebretis, et faciatis ab omnibus veneratione condigna celebrari (1), ut, pia eius intercessione, et hic a noxiis protegi, et in futurum sempiterna consequi gaudia valeatis.

§ 14. Et ut ad venerabile eius sepulchrum eo ardentius christifidelium confluat multitudo, et celebrius eiusdem confessoris colatur festivitas, omnibus vere poenitentibus et confessis, qui cum devotione et reverentia illuc in eodem festo accesserint annualim, ipsius suffragia petituris, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, septem annos et totidem quadragenas; accedentibus vero annis singulis ad dictum sepulchrum, infra eiusdem festi octavam, duos annos et duas quadragenas de iniunctis eis poenitentibus misericorditer relaxamus.

Dat. Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae 1447, kalendis februarii, pontificatus nostri anno XVI.

Dat. die 1 februarii 1447, pont. anno XVI.

(1) Sixtus V, bulla quae incipit *Sancta Romana*, data x kal. jan. 1585, missam et officium sub ritu duplici ad eius honorem celebrari posse indulget (R. T.)

Hinc Pontif. sancti-licavit,

Festumque pro die 10 septembris instituit,

Indulgentiasque eius sepulchrum visitantibus concessit.

XXXVII.

Declarationes et mitigationes Regulae sororum sive monialium S. Clarae, et earum suppositio Ordini fratrum Minorum S. Francisci de Observantia.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Moniales S. Clarae a fratribus de Observantia regi postulabant. — 2. Hoc eis Pontifex modo indulget. — 3. Vocales in electione abbatissae et votorum numerum declarat. — 4. Regulam circa ieiunium modificat. — 5. Regulam eandem, quoad calceamenta, mitigat. — 6. Et quoad cibos, silentium etc. — 7. Ac praeccepta. — 8. Et ferculum; — 9. Quibuscumque non obstantibus.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio fratri Iacobo de Praemandinis, de Bonotia, Ord. Min. professori de Observantia regulari, salutem et apostolicam benedictionem.

Ordinis tui, praesertim familiarum in regulari observantia Domino famulantium, ob quarum religionis sanctimoniam et multiplicum virtutum dona, maximi in populo christiano animarum fructus prodire cernuntur, curam gerentes solerter, illa libenter concedimus, per quae earumdem familiarum, etiam utriusque sexus, augmento conservationique melius ac facilius consuli intelligimus.

§ 1. Sane, cum post concordiam inter filios fratres, qui dicuntur Conventuales, et vos et alios, quibus de Regulari Observantia est appellatio, unius eiusdemque Minorum Ordinis secum factam, nos intendentes quod, post dilectum filium fratrem Joannem de Capistrano, tui Ordinis de Observantia in partibus Cismontanis vicarium, alter illius successor crearetur, eidem per literas apostolicas commiserimus quod, ubi et quando sibi placeret, ante sui officii finem, vicarios et discretos provinciarum sibi subiectarum pro alterius vicarii electione, alias creatione, capitulariter congregaret, et facta huius-

Prooemium.

Moniales S. Clarae a fratribus de Observantia regi postulabant.

modi congregatione in alma Urbe, apud Aracoeli locum, tu in ea fueris canonice in Cismontanum vicarium electus; nos electionem ipsam confirmaverimus, postmodumque dilectus filius Antonius de Rusconibus, sacrae paginae professor, Ordinis praefati generalis minister, te duxerit confirmandum, prout praedicta omnia constant per literas apostolicas et praedicti generalis, quas hic haberi volumus pro sufficienter expressis, ad nostramque notitiam pervenerit, esse in tui vicariatus partibus Cismontanis nonnulla monasteria Sanctae Clarae, quarum familiae in observantia regulari viventes, partim primi, partim secundi, partim tertii Ordinis, partim aliter appellatae, sub tuo vicariatu et a te tuisque successoribus regi et gubernari intensissimis dicuntur desiderii affectare.

§ 2. Nos, qui certo tenemus, eandem mulierum monacharum sive sororum familias, optimam et saluberrimam sub vobis gubernationem scilicet habere, et continue habituras felicia incrementa earumdem mulierum monacharum sive sororum appellatarum monasteria et loca et familias, ubicumque intra tui vicariatus terminos in regulari observantia viventes, tam praesentes, quam futuras, tuae et tuorum in vicariatus Cismontani officio successorum curae, gubernationi atque regimini, auctoritate apostolica, praesentium tenore subiicimus ac subiectas et suppositas esse volumus atque decernimus. Intendentes, eadem auctoritate, atque volentes quod tu et successores tui, per vos ipsos et alios, quos duxeritis substituendos, potestatem et facultatem habeatis, eandem moniales atque sorores, sive primi, sive secundi, sive tertii aut alterius Ordinis S. Clarae et B. Francisci, signantes collegialiter et in communi viventes, et earum monasteria atque loca, tam in capite, quam in membris, visitandi, corrigendi, amovendi, deponendi, transferendi, et omnia alia et singula faciendi, quae

Hoc eis Pontifex modo indulget.

generalis minister Ordinis vestri in eisdem monasteriis et locis, de iure et consuetudine posse facere consuevit. Provinciales autem vicarii, vobis subditi, eandem potestatem et facultatem habeant, quas ministri provinciales, etiam de iure vel de consuetudine habere consueverunt.

§ 3. Et, ut supradictae moniales ac sorores melius gubernentur, volumus quod in electione et creatione abbatissarum, ministrarum et matrum, illae tantum ex ipsis monialibus et sororibus vocem habeant, quae per annos tres vel circa in earumdem monasteriis vel collegiis fuerint. In qua creatione et electione maior pars votorum, ad minus medietatem superans, debet convenire. In omnibusque tertii Ordinis sororum et monialium collegiis, fratres tui Ordinis de accessu et ingressu se habeant, sicut observatur in monasteriis S. Clarae. Si autem visitoribus earum et sororibus tertii Ordinis, quae minime vivunt collegialiter, esset concessa a Sede Apostolica aliqua facultas et auctoritas, nos ipsam, praesentium tenore, auctoritate apostolica revocantes, volumus quod tu et tui in vicariatus officio successores, huiusmodi visitatores amovendi et instituendi auctoritatem et facultatem habeatis.

§ 4. Praeterea, cum in Regula B. Clarae iubeatur ieiunium perpetuum, quod nimis rigorosum tenemus, placet et volumus quod supradictae et tertii et aliorum Ordinum sorores solummodo teneantur ad illa ieiunia, ad quae vos fratres Ordinis Minorum Regulam observantes obligati estis, et eosdem modos servent in cibis quadragesimali tempore, exceptis debilibus et infirmis. In aliis vero ieiuniis, ut sunt Quatuor Tempora, vigiliae Apostolorum et similium, servetur consuetudo regionis, secundum quam liceat eis etiam ova et lactinia comedere.

§ 5. Cum etiam in monasteriis sorores sive monachae incedant nudis pedibus discalceatae, quod nimis rigorosum

Vocales in electione abbatissae et votorum numerum declarat.

Regulam circa ieiunium modificat.

Regulam eandem, quoad calceamenta, mitigat.

existimamus, placet et volumus quod sorores sive monachae possint deferre illa, quae nomine calceamentorum non censeantur, puta zoccolos ligneos et sandalia, atque etiam, cum opportunum fuerit, calceamenta.

§ 6. Item, cum in aliquibus monasteriis, locis et congregationibus iniungatur silentium perpetuum, quod quidem nimis rigorosum existit, tibi tuisque in officio successoribus, et provinciarum vobis subiectarum vicariis, cum discretorum consilio, dispensandi, tam in cibis, quam in quibuscumque aliis perpetuis (1), quam in silentio supradicto, concedimus facultatem.

Et quoad cibos, silentium etc.

Ac praecepta,

§ 7. Insuper, cum dilectus filius frater Ioannes de Capistrano, tuus in vicariatus officio praedecessor, declaraverit quod in Regula prima beatae Clarae contineantur centum et tria praecepta regularia, in quorum transgressione moniales sive sorores professae peccatum mortale incurrunt, idque nimis durum et scrupulosum iudicemus; auctoritate et tenore praesentium, declaramus et volumus quod in nullius praedictorum transgressione, praeterquam eorum quatuor, quae concernunt principalia vota, obedientiae scilicet, paupertatis, castitatis et clausurae, et super electione abbatissae et depositione, peccatum mortale incurrant.

Et ferculum;

§ 8. Item, cum quaedam praedictarum monasteria et loca in mendicitate vivant, placet et dispensamus quod, in ferculo sive cibis, sagina et lardo uti possint.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 9. Constitutionibus apostolicis et privilegiis, immunitatibus et gratiis, ac indultis omnibus et singulis supradictis monasteriis et locis, ac eorum cappellanis per Sedem Apostolicam, et aliter quomodocumque concessis, aliisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MCDXLVII, nonis

(1) Forsan praeceptis (R. T.).

februarii, pontificatus nostri anno sexto-decimo.

Dat. die 5 februarii 1447, pont. anno xvi.

XXXVIII.

Absolutio eorum qui congregationi Basileensi adhæserunt post dissolutionem concilii, et ad Summi Pontificis obedientiam redierunt; provisioque et declaratio circa collationes Ecclesiarum et beneficiorum.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Quidam praelati et principes nationis Germaniae, ob dissensionem secutam tempore concilii Basileae, neutrales fuerunt et mox obedientiam huic Pontifici praestiterunt. — 2. Qui, attendens quod d. tempore plurima in dicta natione gesta fuerunt, quae Sedis Apost. auctoritatem requirunt, ideo collationes et provisiones beneficiorum etc., auctoritate ordinaria factas, nunc pontificia auctoritate confirmat; — 3. Et eorum possessores non molestari praecipit. — 4. Lites desuper pendentes extinguit. — 5. Quinimmo easdem Ecclesias et beneficia eisdem denuo confert. — 6. Sed contententibus super Ecclesiis Fisingen. et Osilien. non ex hoc praeiudicare declarat. — 7. Acta tempore suspensionis in praeiudicium iurisdictionis metropolitanen. et diocesanen. terrarum regis, etc. revocat et irritat. — 8. Obligationes circa annatas Camerae Apost. debitas, etc. relaxat. — 9. Dispensationes et indulta, exceptis hic expressis, a Pontifice etc. concessa confirmat. — 10. Circa sententias Romae vel Basileae prolatas, providet. — 11. Omnes, qui congregationi Basileensi adhæserunt post concilii dissolutionem, ab omnibus censuris et poenis absolvit, si ad Pontificis obedientiam reversi sunt, aut infra sex menses revertantur. — 12. Praedicta omnia observare pollicetur. — 13. Contrariis derogat.

Eugenius episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Inter cetera desideria cordis nostri, filios quoslibet ad nostram et Apostolicae

Exordium

Sedis obedientiam exoptantes adduci, illa, temporum qualitate pensata, aliquando concedimus, ordinamus et statuimus, per quae christifidelium tranquillitati et commodis, semotis dissensionibus et scandalis, consulatur, et exinde animarum salutem valeant adipisci.

Quidam praelati et principes nationis Germaniae, ob dissensionem secutam tempore concilii Basileae, neutrales fuerunt, et mox obedientiam huic Pontifici praestiterunt.

§ 1. Sane cum, propter dissensionem inter nos et eos, qui Basileae sub nomine generalis concilii remanserunt, dudum exortam, nonnulli principes tam ecclesiastici quam saeculares nationis Germaniae, in quadam neutralitate et armorum suspensione, a die decimaseptima mensis martii, de anno Domini millesimo quadringentesimo trigesimo octavo, usque in praesentem diem se tenuerint, ea mente, ut asserunt, ut postmodum unanimi consensu, in nostra et Sedis Apostolicae obedientia et reverentia, paribus gressibus incedere possent; et carissimus in Christo filius noster Fredericus, rex Romanorum illustris, ac venerabilis frater noster Theodoricus, archiepiscopus Maguntinus, et dilectus filius noster vir Fredericus, marchio Brandenburgensis, sacri imperii electores, ac venerabiles fratres nostri Fredericus Saleburgensis et Gerardus Bremensis archiepiscopi, ac quidam alii praelati et principes dictae nationis, nobis debitam obedientiam per suos oratores praestiterint, ac nos solum in vicarium Iesu Christi recognoverint et professi fuerint;

Qui, attendens quod dicto tempore plurima in dicta natione gesta fuerunt, quae Sedis Apostolicae auctoritatem requirunt; ideo collationes et provisiones beneficiorum etc., auctoritate ordinaria factas, nunc pontificia auctoritate confirmat;

§ 2. Nos attentis quod, dictae neutralitatis et suspensionis tempore, plurima in ipsa natione acta, gesta et facta fuerint, quae confirmationem, indulgentiam et dispensationem super eis apostolicae auctoritatis requirunt, praedictorum regis, archiepiscoporum, marchionis, ceterorumque praelatorum et principum supplicationibus inclinati, omnes et singulas, tam metropolitanae quam cathedralium aliarumque Ecclesiarum, necnon dignitatum etiam abbatialium, ac post pontificalium maiorum, et in collegiatis Ecclesiis princi-

pium, et aliorum beneficiorum et officiorum ecclesiasticorum quorumcumque, etiam si Ecclesiae curatae, canonicatus et praebendae fuerint, electiones, postulationes, collationes, provisiones, confirmationes et dispositiones, necnon processus, sententias aliaque acta iudicialia, auctoritate ordinaria huiusmodi, suspensionis et neutralitatis tempore factas seu facta (quae omnia et singula hic haberi volumus pro sufficienter expressis) ac ea rata et grata habentes, auctoritate apostolica ex certa scientia confirmamus.

Et eorum possessores non molestari praecipit.

§ 3. Volentes ac etiam statuentes ut nulli, qui possessiones Ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, beneficiorum et officiorum huiusmodi, quarumcumque eorundem, qui Basileae, post translationem et dissolutionem Basileensis concilii, ibidem remanserunt, auctoritate fuerint assecuti, super huiusmodi Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, beneficiis et officiis, ac sententiis et processibus, etiam si in Romana Curia vel extra eam lis (cuius statum praesentibus habemus pro expresso) indecisa pendeat, etiam si super eis, ad ea aut contra ea, fuerit alteri ius quaesitum, seu ius aliqui habere se praetenderent, ex nunc inantea, in ipsa Curia vel extra eam, apostolica vel alia quavis auctoritate impeti, aut quomolibet ex quavis ratione vel causa molestari possint, sed in suis possessionibus pacifice remaneant.

Lites desuper pendentes extinguit.

§ 4. Lites quoque et causas quascumque super huiusmodi Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, officiis et beneficiis pendentes (illis dumtaxat exceptis quae coram ordinariis iudicibus, apud quos, iuxta formam dictae suspensionis et protestationis exinde secutae, licuit litigare, auctoritate et scientia praedictis extinguimus, et super eis adversariis eorum perpetuum silentium imponimus; possessores vero ipsos volumus in suis Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, officiis et beneficiis pacifice remanere.

Quinimo eisdem Ecclesiis et beneficiis eisdem denuo conferri.

§ 5. Quibus omnibus ipsas Ecclesias, monasteria, dignitates, officia et beneficia quocumque modo vacaverint, auctoritate et scientia praefatis, tenore praesentium conferimus, et providemus de eisdem, ac illis, qui pallium dictorum, qui Basileae post nostram translationem sub nomine generalis Concilii remanserunt, auctoritate receperunt, ut illo uti possint, praesentibus concedimus et indulgemus; illis autem qui non habent, vel non receperunt, sine difficultate dabimus, ac etiam libere concedemus, illis tantum personis exceptis, quae, occasione privationum propter nostram aut Basileensem adhaesionem factarum, beneficia detinent, in quibus habent locum provisio et dispositio super his, quae contra protestationem facta forent, per praedictos regem et electores Imperii coniunctim vel divisim promulgata.

Sed contentibus super Ecclesiis Fisi-gon. et Osilien. non ex hoc praedictis declarari.

§ 6. Per hoc autem nulli contendendum super titulo et iuribus Ecclesiarum Fisi-gon. et Osilien. volumus aliquod praeiudicium afferri aut generari, sed liberum sit unicuique eorum ius suum prosequi iustitia mediante.

Acta tempore suspensionis in praedictis iurisdictionis metropolitan. et dioecesan. terrarum regis etc. revocat et irritat.

§ 7. Praeterea, omnia et singula quae, dictis suspensione et protestatione duranti-bus, in praedictum, gravamen et laesionem iurisdictionis, iuris, vel possessionis metropolitan. vel dioecesan. principatum, dominiorum, terrarum regis et electorum, ac archiepiscoporum praedictorum, necnon aliorum episcoporum, praelatorum, collegiorum, personarum seu rerum quorumcumque contra foedus protestationis et suspensionis huiusmodi quodcumque vergentia, apostolica vel alia quavis auctoritate concessa, ac in iudicio vel extra obtenta; insuper, ecclesiasticas censuras, multas et poenas, necnon cuiuscumque irregularitatis et inhabilitatis maculas, tam a iure, quam ab homine propter praemissa quomodolibet promulgatas seu inflictas, promulgandas quoque seu infligendas, quoad regem, archiepiscopos et marchionem praedictos

eorumque dominia, clericos subditos et vassallos, ac de eis quoque qui, infra sex menses a die datae praesentium computandos, se declaraverint pro nobis aut eidem declarationi adhaeserint, cassamus, irritamus et annullamus, nulliusque esse decernimus roboris vel momenti, omnem irregularitatem et infamiae maculam sive notam per eos, praemissorum occasione, contractam penitus absolventes, ac eos rehabilitantes et restituentes ad eorum Ecclesiarum monasteria, beneficia, officia, dignitates ac honores quaecumque, ac in pristinum statum et eum in quo erant ante praemissa reponentes, necnon illis, qui contra ipsos, impetratis, concessis vel obtentis, seu impetrandis, concedendis et obtinendis, quomodolibet niterentur, etiam si eis aut eorum alicui ius quaesitum foret, ex certa scientia, de potestatis plenitudine, perpetuum silentium imponentes.

§ 8. Insuper, quascumque obligationes super annatis, seu communibus et minutis servitiis ceterisque iuribus, nobis et Camerae Apostolicae, seu collegio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium ceterisque officialibus debitis, seu quae deberi dicerentur, occasione quorumlibet metropolitanarum et cathedralium Ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, officiorum et beneficiorum quorumcumque, usque in praesentem diem remittimus, de nostra mera liberalitate relaxamus pariter et donamus, eosque, qui huiusmodi debitis obligati essent, ab omni eorum solutione absolvimus et etiam liberamus.

§ 9. Dispensationes propterea quascumque (nisi tales forent quas hactenus Sedes Apostolica concedere non consuevit), indulta quoque forum conscientiae respicientia, etiam in casibus Sedi Apostolicae reservatis, necnon novas provisiones pro possessoribus, sine praeiudicio iuris quaesiti, ipsa suspensione durante, vel etiam ante, a nobis vel ab eis, qui Basileae sub nomine concilii remanserint,

Obligaciones circa annatas Camerae Apostolicae debitas, etc. relaxat.

Dispensationes et indulta, exceptis hic expressis, a Pontifice etc., concessa confirmat.

aut legatorum suorum, vel alia quavis auctoritate obtentas, impetratas, concessas seu concessa, ac omnia inde secuta a die datae concessionis eorundem, eadem auctoritate confirmamus, perinde ac si a nobis impetrata fuissent.

Circa sententias Romae vel Basileae prolatis, providet.

§ 10. Super sententiis autem in Romana Curia vel in Basilea, sub nomine generalis concilii, ante ipsam suspensionem vel ea durante, in quibus uterque litigantium ex ordinario titulo nititur se defendi, prolatis, quae executioni nondum sunt demandatae, volumus, statuimus et ordinamus quod huiusmodi sententiae coram iudice tractentur, et quidquid utraque pars vellet producere pro iure suo, coram eo debeat exhibere, qui quidem index summarie, simpliciter et de plano, sola facti veritate inspecta, procedens, negotium ipsum unica valeat terminare sententia, a qua nulli partium appellare liceat aut provocare, vel restitutionem aliquam obtinere. Per hoc autem nullatenus praedictis intendimus eis, qui possessionem dignitatum, etiam metropolitan. cathedralium et abbatialium, seu beneficiorum quorumcumque, ordinaria vel alia auctoritate sub eadem nation. obtinent, durante neutralitate vel suspensione praedictis, vigore processuum in Romana Curia vel in Basilea, sub nomine generalis concilii, obtentorum, aut alias violenter fuerint spoliati. Sed tam spolia quam iura eorum denuo coram iudicibus ordinariis cognoscantur, et sine debito terminentur.

Omnes qui congregationi Basileensi adhaeserunt post concilii dissolutionem ab omnibus censuris et poenis absolvi, si ad Pontificis obedientiam reversi sunt, aut infra sex menses revertantur.

§ 11. Insuper, omnes et singulas praedictae nationis aut alterius, in ea beneficia vel officia obtinentes, personas ecclesiasticas et saeculares, etiam si regalis, archiepiscopalis, episcopalis vel alterius dignitatis fuerint, quae, post dissolutionem sive translationem praedicti concilii per nos factam, congregationi Basileensi sub nomine generalis concilii adhaeserunt et obediverunt, aut incorporati fuerunt, qui iam ad nostram obedientiam sunt reversi, vel infra sex menses post declarationem

pro nobis factam redierint, seu ipsi declarationi adhaeserint, ab omnibus et singulis iuramentis, periurii reatu, ac aliis censuris et poenis (si qui tenerentur aut incurrissent) inflictis et in tales promulgatis, aut propterea infligendis, auctoritate praedicta absolvimus et liberamus, ac omnem inhabilitatis, irregularitatis et infamiae maculam sive notam, exinde quomodolibet forsau contractam, abolemus, et in pristinum statum restituimus et reponimus, perinde ac si talia minime emanassent. Praeterea, omnes et singulas personas nationis praedictae sive alterius in eadem beneficia sive officia, sicut praemissum est, obtinentes, quae sub declaratione huiusmodi pro nobis facta vel facienda continebantur, quae post huiusmodi concilii translationem, Basileae remanserunt, aut ipsi congregationi adhaeserunt et favorunt, officiis in eadem praesuerunt, aut in legatione ab eis missi sint quodcumque, aut eis crediderunt, ab omnibus excommunicationis, suspensionis, interdicti aliisque censuris et poenis in ea, vel per processus nostros, aut aliis inflictis et promulgatis absolvimus; cum iis qui ibidem, seu a provisus ab ipsis, aut eorum auctoritate sacros ordines dicto tempore receperunt, ut in susceptis ordinibus ministrare valeant, dispensantes. Volumus insuper quod singuli metropolitani nationis eiusdem, actu iam nobis obediens, vel qui infra sex menses, ut praefertur, nobis et Apostolicae Sedi debitam obedientiam praebuerint, consimiles bullas seu literas apostolicas habeant, super quibus, patentibus quibuscumque, quatenus opus fuerit, sub eorum sigillis transumpta concedere valeant, eisque, in iudicio et extra, plena fides, sicut originalibus literis, per omnia praebetur. Super Ecclesias autem Trevirensis et Coloniensis, de quibus in petitionibus regis, archiepiscopi Maguntini et marchionis praedictorum specialis est appositus articulus, per alias nostras literas desuper

editas specialiter providimus, prout in eis plenius continetur.

Praedicta omnia observare pollicetur.

§ 12. Ut autem praemissa eo firmius observentur, pro nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus, de venerabilium fratrum nostrorum Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium consilio et assensu, pollicemur omnia et singula supradicta inviolabiliter observare, et contra ea vel ipsorum aliquod, in toto vel in parte, nullo unquam tempore quidquam innovare, et quod nobis licere non patimur, eisdem successoribus indicamus. Decernentes ex nunc irritum et inane, si secus super his, a quoquam, quavis, etiam apostolica, auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Quinimo, si adversus praemissa literae aliquae aut mandata, ad cuiuscumque instantiam, vel etiam si motu proprio, vel ex certa scientia, etiam cum derogatoriis clausulis, sub quacumque verborum forma, a nobis seu nostra auctoritate, aut ab alio quovis emanassent, seu in futurum emanarent, tales ex nunc pro infectis haberi volumus, quodque is, contra quem emanassent, aut concessae fuissent aut emanarent, et in futurum concederentur, illis minime obedire teneatur.

Contrariis derogat.

§ 13. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus apostolicis, et etiam cum decreto irritante, quorumcumque tenorem existant, in genere vel in specie, per nos seu praedecessores nostros concessis seu concedendis privilegiis vel indultis, de quibus ac totis tenoribus eorum specialis et expressa, etiam de verbo ad verbum, mentio in nostris literis foret facienda, necnon quarumcumque Ecclesiarum statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Nulli ergo hanc paginam nostrae etc. Si quis autem hoc attentare etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo qua-

dringentesimo quadragésimo séptimo, VII idus februarii, pontificatus nostri anno sextodecimo.

Dat. die 7 februarii 1447, pont. anno XVI.

NICOLAUS V.

PAPA CCX

Anno Domini MCCCCXLVII.

Nicolaus V, patria Sarzanensis, antea Thomas S. R. E. tituli Sanctae Susannae presbyter cardinalis, episcopus Bononiensis, electus est Summus Pontifex die 6 martii 1447, et pontificali infula redimitus die 19 mensis eiusdem. Vixit, temporibus Friderici III in Occidente, Ioannis VII Palaeologi, mox Constantini X, in Oriente imperatorum, annos VIII, dies XIX (1), et, quatuor promotionibus, XII creavit cardinales. Obiit die 24 martii 1455, et sepultus est ad Sanctum Petrum. Vacavit Sedes dies XIV.

I.

Confirmatio concordiae initae inter Federicum imperatorem principesque Germaniae ac legatum apostolicum, super reservatione et collatione Ecclesiarum et beneficiorum ecclesiasticorum: et approbatio constitutionis Eugenii IV in his, quae huiusmodi concordiae non adversantur.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Federicus imperator principesque Germaniae et legatus apostolicus ordinationes sive concordata fecerunt super reservatione et collatione Ecclesiarum et beneficiorum, — 2. Quae Pontifex ipse approbat modificando cap. *Execrabilis* et cap. *Ad regimen, De praebend.* inter Extravag. communes; — 3. Declaratque circa

(1) Inklusis extremis.

electiones etc. constitutionem Nicolai IV in tit. *De electione* in 6; — 4. Declarat insuper vacationes futuras in mensibus ordinariorum ac servatis Sedi Apost., — 5. Et quoad annatas. — 6. Approbatio constitutionis Eugenii IV. — 7. Fides danda transumptis.

Nicolaus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Ad sacram Petri Sedem, divina dispositione sublimati, singulis, quae pro universalis Ecclesiae unione ac pace et tranquillitate profutura fore conspicimus, apostolicae providentiae solitudine libenter intendimus, et ad felicem illorum prosecutionem et consummationem opem et operam impendimus efficaces.

Federicus imperator principesque Germaniae et legatus apostolicus ordinationes sive concordata fecerunt super reservatione et collatione Ecclesiarum et beneficiorum.

§ 1. Nuper siquidem carissimus in Christo filius noster Federicus, Romanorum rex illustris, et nonnulli alii dilecti filii, ecclesiastici et saeculares, principes inclitae nationis Germanicae, ex una, ac dilectus filius noster Ioannes S. Angeli, diaconus cardinalis, in partibus illis Apostolicae Sedis de latere legatus, per nos ad dictas partes missus, sufficienti desuper a nobis et Sede Apostolica auctoritate suffultus, ex alia, partibus, Romanae Ecclesiae et dictae nationis nominibus, pro ipsius Ecclesiae unione, pace et tranquillitate inter Ecclesiam et nationem praedictam perpetuo solidandis et conservandis, diversa rationabilia et utilia ordinationes et statuta, a partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata et concordata, fecerunt ac ediderunt, nobisque humiliter supplicari fecerunt, ut illis, pro firmiori eorum subsistentia, robur apostolicae firmitatis adiacere, necnon auctoritatem potiore et decretum interponere dignaremur.

Quae Pontifex ipse approbat modificando c. *Execrabilis* et c. *Ad regimen, De praebend.* inter Extravag. communes.

§ 2. Nos itaque, qui statuta, ordinationes et concordata praedicta, per nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, magnarum maturitatis, auctoritatis et literaturae viros diligenter examinari et

discuti fecimus, eaque rationabilia et salubria tam Ecclesiae quam nationi praefatae fore comperimus; de dictorum et aliorum venerabilium fratrum nostrorum Ecclesiae cardinalium consilio et assensu, apostolica auctoritate et ex certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus et acceptamus, et praesentis scripti patrocinio communimus, iuxta modum et formam subsequentes. Placet nobis super provisione Ecclesiarum et beneficiorum ecclesiasticorum quorumcumque, provisionibus, iuris scripti reservationibus, et *Execrabilis* ac *Ad regimen* constitutionibus modificatis ut sequitur. Ad regimen Ecclesiae generalis, quamquam immeriti, superna dispositione vocati, gerimus in nostris desideriis, ut debemus, quod per nostrae diligentiae studium, ad quarumlibet Ecclesiarum et monasteriorum regimina et alia beneficia ecclesiastica, iuxta divinum beneplacitum et nostrae intentionis affectum, viri assumantur idonei, qui praesint et prosint committendis eis Ecclesiis, monasteriis et beneficiis praelibatis. Praemissorum itaque consideratione inducti, et suadentibus nobis aliis rationabilibus causis, nonnullorum praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhaerentes, omnes patriarchales, archiepiscopales et episcopales Ecclesias, et etiam monasteria, prioratus, dignitates, personatus et officia, necnon canonicatus, praebendas et Ecclesias, ceteraque beneficia ecclesiastica, cum cura vel sine cura, saecularia et regularia, quaecumque et qualiacumque fuerint, etiam si ad illa personae consueverint seu debuerint per electionem seu quemvis alium modum assumi, nunc apud Sedem Apostolicam quocumque modo vacantia et in posterum vacatura, nec non per dispositionem vel privationem seu translationem per nos seu auctoritate nostra factas, et inantea faciendas ubilibet: necnon ad quae aliqui in concordia vel discordia electi sive postulati fuerint, quorum